

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΛΔ' | ΑΘΗΝΑΙ. ΦΙΛΟΘΕΗΣ 19 — ΤΗΛ. 27.689 | 20 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 1957 | ΑΡΙΘ. 25

Ο ΥΜΝΟΣ ΤΩΝ ΑΓΓΕΛΩΝ

«Δόξα ἐν ὑψίστοις Θεῷ...».

Ἡ θεία ζωή, ὁ τριαδικὸς χαρακτὴρ τῆς Θεότητος, καὶ γενικῶς τὸ μυστήριον τοῦ θείου καὶ πνευματικοῦ κόσμου ἐκφεύγουν τ' ἀνθρώπινα διανοήματα· καὶ εἶναι ἀπρόσιτα εἰς τὴν ὀρθολογικὴν σκέψιν.

Διὰ τοῦτο νόησις φυσικοῦ χαρακτῆρος οὔτε νὰ συλλάβῃ οὔτε καὶ νὰ ἐκφράσῃ ἦτο δυνατόν, μὲ τὴν συνήθη καὶ τετριμμένην γλῶσσαν, τὸ μέγα μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ.

Διότι ἡ ἐνσάρκωσις Του καὶ ἡ ἐλευσις Του εἰς τὸν κόσμον μας αὐτὸν τῆς διαιρέσεως καὶ τῆς φθορᾶς ἐσήμεινε τὴν συνάντησιν τοῦ Ἀπειροῦ μετὰ τοῦ πεπερασμένου. Καθίστα δραστὴν καὶ ψηλαφητὴν τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀοράτου. Ἐφανερώνε φωτισμὸν καὶ μεταμόρφωσιν τῆς ἱστορικῆς σαρκός, ἡ ὁποία καταλαμπομένη ἀπὸ τὴν θείαν Χάριν, καθίστατο εἰς τὸ ἐξῆς διαφανής· καὶ ἀγνοοῦσα τὴν μόνωσιν, τὴν ἀδράνειαν καὶ τὸν καταναγκασμὸν. Ἐδήλωνε προσέτι ἀποστεγασμὸν τοῦ κόσμου· καὶ ἀνοικτοὺς ὁρίζοντας

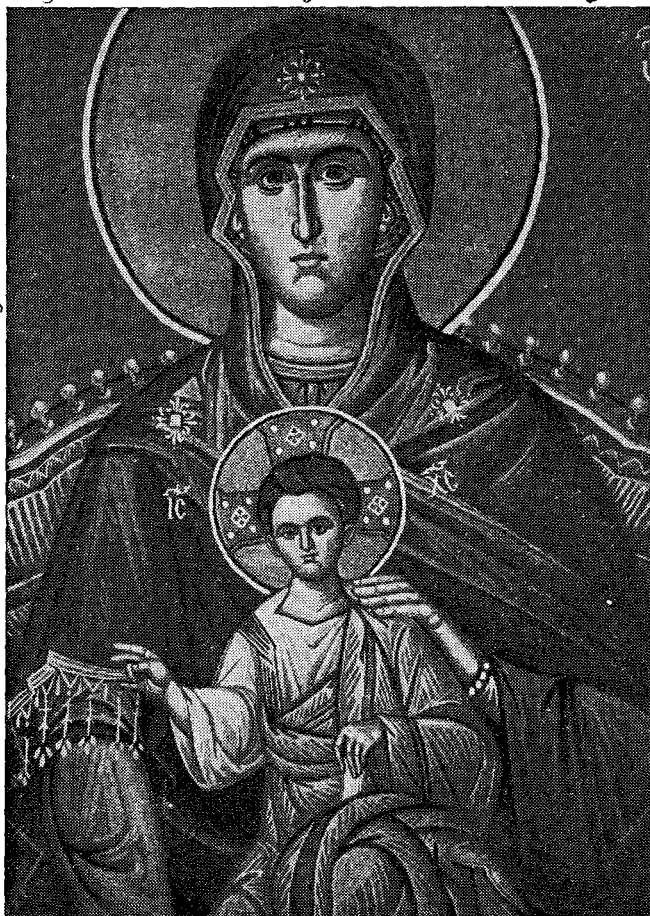
εἰς τὸ πνεῦμα. Κ' ἐπὶ πᾶσιν, ἐνότητα τῶν δύο φύσεων—τῆς θείας καὶ ἀνθρωπίνης—εἰς μίαν καὶ μόνην προσωπικότητα.

Διὰ τὸν λόγον αὐτόν, καθ' ἣν στιγμὴν ἐταπεινοῦτο καὶ ἐκενοῦτο, χάριν τοῦ ἀνθρώπου, τὸ Ἀπειρον μέσα εἰς τὴν πτωχικὴν φάτιν τῆς Βηθλεέμ, μόνον ἡ ὑπερτέρα φύσις τῶν λειτουργικῶν πνευμάτων τοῦ Θεοῦ ἔσχε συνείδησιν τῆς ἀρρήτου ἐκείνης συγκαταβάσεως. Καὶ

μόνον λευκοφόροι Ἀγγελοι ὕμνολόγησαν τὴν Γέννησιν τοῦ θείου Λυτρωτοῦ· ὁ ὁποῖος ἤρχετο διὰ νὰ ἐλευθερώσῃ τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὴν ἀμαρτωλὴν κατωτέραν τοῦ φύσιν.

Ὁ κόσμος ὁ ἄλλος ὑπνωττε βαρὺς, ὥσάν νὰ διετέλει ὑπὸ χειμερίαν νάρκη. Καὶ τὴν βαθεῖαν ἡρεμίαν καὶ τὴν ὑποβλητικὴν σιγὴν τῆς ἁγίας ἐκείνης νυκτός, ποὺ τὴν καθίστα ἀκόμη ὑποβλητικωτέραν ὁ ἐξαίσιος σελαγισμὸς ἐνὸς παραδόξου ἄστρον, τὴν διέκοπεν μόνον ἡ θεσπεσία ἀγγελικὴ ὕμνωδία «Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ...».

Δὲν τὴν ἤκουσαν ὁμοῦς, εἰμὴ ὀλίγοι ἀγρανλοῦντες ποιμένες. Ὅπως-ἀτυχῶς-

Η ΘΕΟΤΟΚΟΣ ΠΛΑΤΥΤΕΡΑ

Τοιχογραφία ἐν τῇ ἐκκλῆσιᾳ τοῦ Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Νικολάου Κάτω Πατησίων. (Χεῖρ Φ. Κ.)

δλίγοι εἶναι ἀκόμη καὶ σήμερον ὅσοι ἐνωτίζονται καθαρῶς· καὶ κατανοοῦν ἐπακριβῶς τὴν ὑπέροχον σημασίαν της...

*

«Ἐπὶ γῆς εἰρήνη...».

Λέγεται, ὅτι κατὰ τὰς ἀστροφεγγεῖς καὶ βαθυκυάνους νύκτας, ἐκεῖνοι ποὺ διασχίζουν τὴν Σαχάραν, ἢ καὶ ἄλλας μεγάλας ἐρήμους, ἀκούουν ν' ἀναδίδονται ἀπὸ τὰς ἀχανεῖς ἀμμοσκεπεῖς ἐκτάσεις των ἀπροσδιόριστοι καὶ παράδοξοι ἤχοι· οἱ ὅποιοι προσομοιάζουν πρὸς βαθὺν στεναγμόν· καὶ πρὸς λυγμώδη συγκρατημένον θοῆνον. Καὶ οἱ φελλάχοι ὁδηγοὶ ἐξηγοῦν πρὸς τοὺς ἐκπλήκτους ὁδοιπόρους, ὅτι εἶναι οὗτοι ἡ θοηνώδης προσευχὴ τῆς ἐρήμου πρὸς τὸν Οὐρανόν· πρὸς τὸν ὅποιον δέεται νὰ τὴν ἐλεηθῇ· διότι διψᾷ.

Πρὸς τὰς πολυδίφους αὐτὰς καὶ θοηνωδύσσας ἐρήμους ὁμοίαζε τότε καὶ ἡ ψυχὴ τοῦ κόσμου. Ὁ ὅποιος ἀπελπισ ὠραματίζετο καὶ ἀνέμενε τὸν Σωτῆρά του καὶ τὸν Λυτρωτὴν του.

Καὶ ἰδοὺ, ὅτι σμῆνῃ ἀπαστραπτόντων λευκοπτερόγων Ἀγγέλων, ὑμνολογοῦν, μὲ ἄφατον ἁρμονίαν, τὴν θεῖαν του Γέννησιν. Κ' εὐαγγελίζονται «ἐπὶ Γῆς εἰρήνη».

Διότι ἔβλεπον, ὅτι ἡ εὐτυχεστέρα ἡμέρα τοῦ κόσμου ἀνατέλλει. Τὸ μεγαλύτερον γεγονός τῆς παγκοσμίου ζωῆς πραγματοποιεῖται. Ὁ νέος Ἀδὰμ ἐμφανίζεται. Ὁ ἄνθρωπος γνωρίζει τὴν ἀλήθειαν· καὶ ἀποκτᾷ μόνιμον καὶ σαφῆ πλέον καὶ τὴν ἐννοίαν καὶ τὴν ἐφεσιν τοῦ ἀγαθοῦ. Τὸ κακὸν καὶ τὰ ψεύδη του καταγγέλλονται. Ἡ ἱστορικὴ πορεία κατευθύνεται, μὲ ἀδιάκοπον ἀνέλιξιν, μακρὰν πολὺ μακρὰν· πρὸς τὴν θέωσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ κόσμου. Καὶ ἡ σκοτεινὴ πύλη τοῦ θανάτου γίνεται ἐφεξῆς ἀμφωτὸς εἴσοδος πρὸς τὴν ἀθανασίαν...

«Ποῦ σου θάνατε τὸ κέντρον; Ποῦ σου Ἄδῃ τὸ νεῖκος;» Οἱ κατάκοποι ὁδοιπόροι τῆς Γῆς δὲν θὰ πλανῶνται πλέον εἰς ἀδιεξόδους καὶ σκοτεινοὺς λαβυρίνθους· ἀλλὰ θὰ βαδίζουν ἐλευθέρως πρὸς τὸν Θεόν καὶ πρὸς τὴν Βασιλείαν του. Διότι τὸ γλυκύτερον μεῖδιμα τοῦ γεννωμένου σήμερον θείου Βρέφους θὰ πλανᾶται ἐπάνω ἀπὸ τὰς ἀφεγγεῖς τῆς ἁμαρτίας ἀβύσσους. Καὶ μὲ τὸ ἀνέσπερον φῶς του θὰ τὰς καταλάμπῃ· καὶ θὰ κατευθύνῃ τὰ βήματά

τους-καταλυτικὰ τοῦ χάους-πρὸς τὴν ἀρχέγονον καὶ ἄκτιστον πηγὴν τῆς ζωῆς...

«Ἐν ἀνθρώποις εὐδοκία...»

Ἡ στροφή αὐτὴ ὑπῆρξεν ἡ τελευταία τῆς ἀγγελικῆς ὑμνωδίας.

Ὁ Ἀρχιμῆδης, ὡς γνωστόν, ἐξήτει σημείον, διὰ νὰ σταθῇ καὶ νὰ κινήσῃ τὴν Γῆν. Καὶ τὸ σημεῖον αὐτὸ θὰ τὸ δώσῃ ἀμεταθέτως —διὰ τοῦ Σταυροῦ του— τὸ γεννώμενον σήμερον μέσα εἰς τὴν φάτνην τῶν ἀλόγων Βρέφους. Καὶ θὰ κινήσῃ δι' αὐτοῦ πρὸς νέαν ζωὴν· καὶ θὰ ἀνακαινίσῃ τὸ πρόσωπον τῆς Γῆς.

Τὸ ἀγαθόν, τὸ ἀληθές καὶ τὸ ὠραῖον θ' ἀποβοῦν ὁ τελικὸς σκοπὸς τῆς ζωῆς τοῦ κόσμου. Καὶ δὲν θὰ ἐπιδιώκεται πλέον ἡ πραγμάτωσις των μὲ κοινωνικὰς καὶ μὲ πολιτικὰς ἐπανάστασεις· ἀλλ' ἐντὸς μας· καὶ διὰ τῆς ἐσωτερικῆς μας ζωῆς.

Διότι τὸ κακὸν δὲν ὑπερβάλλεται ἄλλως, εἰμὴ μὲ τὴν δυναμικὴν μας καταπολέμησίν του· καὶ μὲ τὴν ἰδικὴν μας ὁδὴν, μέσα εἰς τὴν ὁποίαν αὐτοαναλίσκεται.

Οὔτε καὶ εἶναι δυνατόν νὰ κατανικηθῇ μὲ ἄλλον τρόπον· εἰμὴ ἐν τῷ Χριστῷ. Καὶ διὰ τοῦ Χριστοῦ. Καὶ μόνον, ἐὰν συμπράττωμεν ἐκουσίως μας εἰς τὸ ἔργον του· καὶ ἐὰν ἄρωμεν, ὅπως Ἐκεῖνος τὸν σταυρόν μας, θὰ γίνωμεν κῦτταρον τοῦ μυστικοῦ τοῦ σώματος. Καὶ θ' ἀποφύγωμεν, δεχόμενοι τὴν σκέψιν του καὶ μετουσιώνοντες εἰς βιώματά μας τὴν διδαχὴν του, τὸν ψυχικόν μας θάνατον, καὶ τὴν πνευματικὴν νέκρωσιν μας...

*

Δι' αὐτὸ ἡ θεία του Γέννησις εἶναι γεγονὸς κεντρικόν καὶ ἀπόλυτον, ὡς πρὸς τὴν σημασίαν του. Καὶ ἀποτελεῖ τὴν ὀργάνον ἡμέραν τῆς Δημιουργίας.

Ὁ Χριστὸς ἐν ἡμῖν. Καὶ ἡμεῖς ἐν τῷ Χριστῷ. Ἰδοὺ ἡ μόνη ὁδός, διὰ νὰ μετασχηματισθῶμεν καὶ ἡμεῖς εἰς λειτουργικὰ τῆς ἀπειροδυνάμου θείας πνοῆς πνεύματα. Καὶ νὰ ζήσωμεν, εἰς τοὺς κόλπους τοῦ Θεοῦ, μίαν αἰωνίαν ζωὴν...

Ἄς κλίνωμεν ὅλοι μας ταπεινῶς τὰ γόνατα εἰς τὴν ἀνάμνησιν τῆς τρισαγίας νυκτὸς τῆς θείας του Γεννήσεως.

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Αριθμ. } Πρωτ. 522
Διεκπ. 1139

Ἀθήνησι τῇ 26 Νοεμβρίου 1957

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 933

Πρὸς
τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἐδόθη τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ καὶ αὐτῇ ἀφορμῇ, ἵνα ἀσχοληθῇ μὲ τὸ θέμα τὸ ἀφορῶν εἰς τὴν διὰ νόμου ἄρσιν τῆς ἀπαγορευτικῆς περὶ τῆς ψήφου τῶν Κληρικῶν νομικῆς διατάξεως. Πληροφορηθεῖσα δὲ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ὅτι τινὲς τῶν Κληρικῶν παρὰ τὴν ὑπ' ἀριθμ. 779 τῆς 8ης Νοεμβρίου τοῦ 1954 Συνοδικὴν Ἐγκύκλιον ἀπειθαρχοῦντες ἔσπευσαν νὰ ἐκδώσωσιν ἐκλογικὰ βιβλιάρια καὶ τινες νὰ προσέλθωσιν εἰς τὰς κάλπας, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν, ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ ὑπομνήσῃ τὴν ἰσχὺν τῆς ὡς ἄνω ὑπ' ἀριθμ. 779/1954 Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου, ἀφ' ἐτέρου δὲ νὰ παρακαλέσῃ ὑμᾶς, ὅπως διατάξῃτε τοὺς ἀπειθαρχήσαντας Κληρικοὺς νὰ μὴ κάμνωσι χρῆσιν τῶν ἐκλογικῶν αὐτῶν βιβλιαρίων ἐπ' οὐδενί, διότι τυχὸν παραβίασις τῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου Συνοδικῶν ἐντολῶν θὰ ἔχῃ ὡς ἄμεσον συνέπειαν αὐστηρὰς Κανονικὰς Κυρώσεις.

† Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος, Προεδρεῶν
† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Γερμανὸς
† Ὁ Κορινθίας Προκόπιος
† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Ἰάκωβος
† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων
† Ὁ Κασσαδρείας Καλλίνικος
† Ὁ Πολυνῆς καὶ Κιλκισίου Ἰωακεῖμ
† Ὁ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης Διονύσιος
† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἰάκωβος

Ὁ Ἀρχιεραρχατεὺς
κ.ἀ.α.

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Παπαχρήστου.

Αριθμ. } Πρωτ. 2344
Διεκπ. 1152

Ἀθήνησι τῇ 26ῃ Νοεμβρίου 1957

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 934

Πρὸς
τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Οὐχὶ ἀπαξ, ἀλλὰ πολλάκις ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἡσυχλήθη μέχρι τοῦ νῦν μὲ τὸ ζήτημα τῆς δόσεως ἐνὸς ὀνόματος τοῖς βαπτιζομένοις ὑπὸ ἐνὸς ἀναδόχου καὶ διὰ Συνοδικῶν Ἐγκυκλίων, κατ' ἐπανάληψιν ἐξαπολυθισῶν, ἐπέστησε τὴν ὑμετέραν ἐπὶ τοῦ προκειμένου προσοχὴν, καὶ παρεκάλεσεν ἵνα δώσητε τὰς δεούσας ὁδηγίας τοῖς παρ' ὑμῖν Κληρικοῖς πρὸς ἀπαρέγκλιτον παρ' αὐτῶν ἐφαρμογὴν τῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου Συνοδικῶν ἐντολῶν.

Ἐπειδὴ ὁμοῦς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἔχει πληροφορίας,

ὅτι δὲν τηρεῖται ἐπακριβῶς ἡ καθεστηκυῖα ἐκκλησιαστικὴ τάξις τῆς δόσεως ἐνὸς ὀνόματος τῷ βαπτιζομένῳ, καὶ δὴ ἐορταζομένου Ἀγίου, ὑπὸ ἐνὸς καὶ μόνον ἀναδόχου, ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ ὑπομνήσῃ ὑμῖν τὴν ὑπ' ἀριθμ. 814 τῆς 20 Μαΐου τοῦ 1955 ἐγκύκλιον αὐτῆς, σχετικὴν πρὸς τὸ ὡς ἄνω θέμα, καὶ νὰ παρακαλέσῃ ὑμᾶς ὅπως διατάξῃτε τοὺς παρ' ὑμῖν αἰδεσιμωτάτους Ἐφημερίους εἰς τὴν πιστὴν ἐφαρμογὴν τῆς ὡς ἄνω Συνοδικῆς ἐντολῆς.

† Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος, Προεδρεῶν
† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Γερμανὸς
† Ὁ Κορινθίας Προκόπιος
† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Ἰάκωβος
† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων
† Ὁ Κασσαδρείας Καλλίνικος
† Ὁ Πολυνῆς καὶ Κιλκισίου Ἰωακεῖμ
† Ὁ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης Διονύσιος
† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἰάκωβος

Ὁ Ἀρχιεραρχατεὺς
κ.ἀ.α.

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Παπαχρήστου

Αριθμ. } Πρωτ. 2879
Διεκπ. 1168

Ἀθήνησι τῇ 27 Νοεμβρίου 1957

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 936

Πρὸς
τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἐπειδὴ χριστιανοὶ εὐλαβεῖς παρακολοῦντες χειροτονίαν Ἱεράρχου προσφάτως γενομένην παρετήρησαν ὅτι κατ' αὐτὴν παρίστατο τὸ ἥμισυ τῆς Ἱεραρχίας ἐν Ἀθήναις, τοῦθ' ὅπερ προὐκάλεσε δυσμενὴ σχόλια, ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἤχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν χάριν τοῦ καλῶς νοουμένου συμφέροντος τῆς Ἐκκλησίας νὰ συστήσῃ ἀδελφικῶς, ὅπως οἱ λαμβάνοντες ἄδειαν ἐλεύσεως εἰς τὰς Ἀθήνας Ἱεράρχαι παραμένωσιν ἐνταῦθα ὅσον διαρκεῖ ὁ χρόνος τῆς χορηγηθείσης ἀδείας, μετὰ τὴν ἐκπνοὴν τοῦ ὁποίου ἐπιβάλλεται ἡ ἐπάνοδος αὐτῶν εἰς τὰς ἐδρας τῶν.

† Ὁ Χαλκίδος Γρηγόριος, Προεδρεῶν
† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Γερμανὸς
† Ὁ Κορινθίας Προκόπιος
† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Ἰάκωβος
† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων
† Ὁ Κασσαδρείας Καλλίνικος
† Ὁ Πολυνῆς καὶ Κιλκισίου Ἰωακεῖμ
† Ὁ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης Διονύσιος
† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἰάκωβος

Ὁ Ἀρχιεραρχατεὺς
κ.ἀ.α.

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Παπαχρήστου.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΘΡΟΝΙΣΙΝ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΟΣ

Τῇ 1ῃ τρέχοντος μηνὸς Δεκεμβρίου ἐγένετο μετὰ πάσης ἐπισημότητος ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Δημητριάδος κ. Δαμασκηνοῦ ἐν τῇ Καθεδρικῇ Ἱερῇ Ναῷ Ἀγίου Νικολάου Βόλου.

Τὴν προηγουμένην ὁ Σεβ. Δημητριάδος διενυκτέρευσε εἰς Λάρισαν, τὴν δ' ἐπομένην, πρωτὰν τῆς Κυριακῆς, ἀνεχώρησεν ἐκ Βόλου ὁ Νομάρχης κ. Παπαδάκος διὰ Λάρισαν, εἰς προὔπαντησιν τοῦ Σεβασμιωτάτου. Ἐκεῖθεν ὁ Ἅγιος Δημητριάδος, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ κ. Νομάρχου καὶ τῶν Σ. Σ. Μητροπολιτῶν Λαρίσης κ. Δημητρίου καὶ Κυθήρων κ. Μελετίου,

Ἀριθμ. } Πρωτ. 2883
Διεκτ. 1169

Ἀθήνησι τῇ 28ῃ Νοεμβρίου 1957

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 937

Πρὸς
τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἱεράρχας
τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος

Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἐκ τῆς διαβιβαζομένης αὐτῇ ἀλληλογραφίας μετὰ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν, παρατηρεῖ ὅτι οἱ ἀποστέλλουσιν αὐτῇ αἰτήσεις χριστιανῶν ζητούντων τὴν ἐκδοσὶν ἀδείας γάμου ἐπὶ περιπτώσεων περικλειουσῶν συγγένειαν μὴ κωλύουσαν ἐκκλησιαστικῶς καὶ νομικῶς τὴν σύναψιν τούτου. Γνωστοῦ δὲ ὄντος ὅτι ὁ ἱσχύων Ἀστικός Κώδιξ καθορίζει τὰ καλῶματα τοῦ γάμου καὶ ὅτι, συμφώνως πρὸς τὰς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας παρ' ἡμῶν, οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι εἶναι ὑποχρεωμένοι νὰ τηρῶσι τοὺς κειμένους νόμους, ἡχθῇ εἰς τὴν ἀπόφασιν νὰ παρακαλέσῃ ὑμᾶς, ὅπως ἀποφεύγητε ἐπιμελῶς νὰ διαβιβάζητε αὐτῇ αἰτήσεις ἐνδιαφερομένων περὶ ἐκδόσεως ἀδείας γάμου, ἐφ' ὅσον ἐκ τῶν αἰτήσεων ἐξάγεται ὅτι ἐπιτρέπεται ἡ κωλύεται ὁ γάμος κατὰ τὸν Ἀστικὸν Κώδικα. Οὕτω ἦτε περιττὴ μετὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ἀλληλογραφία θὰ ἀποφευχθῇ καὶ οἱ Σεβ. Ἱεράρχαι δὲν θὰ παρουνσιάζονται ὥς ἀντικείμενοι πρὸς ρητὰς νομικὰς τάξεις, ἀφορώσας εἰς τὰ κωλύματα τοῦ γάμου.

† Ὁ Χαλκίδος Γερμανίου, Προεδρεύων
† Ὁ Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Γερμανίου
† Ὁ Κορινθίας Προκόπιος
† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος Ἰάκωβος
† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων
† Ὁ Κασσανδρείας Καλλίνικος
† Ὁ Πολυνεῖας καὶ Κιλκισίου Ἰωάννης
† Ὁ Ἐδέσσης καὶ Πέλλης Διονύσιος
† Ὁ Σισανίου καὶ Σιατίστης Ἰάκωβος

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος
κ.α.α.

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Δαμασκηνὸς Παπαχρήστου.

κατηυθύνθη πρὸς τὴν πόλιν τοῦ Βόλου, φθάσας τὴν 12ην μεσημβρινήν. Εἰς τὴν εἴσοδον τῆς πόλεως, ὅπου εἶχε στηθῇ ἄψις μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν «Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου», πλήθος λαοῦ ἀνέμενε τὸν Σεβασμιώτατον, μετὰ ἐπὶ κεφαλῆς τὸν Δῆμαρχον καὶ τὸ Δημοτικὸν Συμβούλιον. Ὁ Δῆμαρχος κ. Κλαφάπουλος προσεφώνησε καταλλήλως τὸν Σεβασμιώτατον, διαδηλώσας τὴν χαρὰν τῆς πόλεως καὶ εὐχηθεὶς τὸ «ὡς εὖ παρέστη». Μετὰ ταῦτα ἡ πομπὴ κατηυθύνθη πρὸς τὸν καθεδρικὸν ναὸν Ἀγίου Νικολάου, ὅπου ἀνέμενον αἱ λοιπαὶ Ἀρχαὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦ Νομοῦ Μαγνησίας καὶ ὅπου ἐπίσης ἐτέρα ἄψις εἶχε στηθῇ μετὰ τὴν ἐπιγραφὴν «τοιοῦτος ἡμῖν ἐπρεπεῖν Ἀρχιερεὺς». Εἰς τὸ εὐρύχωρον προαύλιον τοῦ Ναοῦ ἦτο παρατεταγμένος εἰς δύο στίχους ὁ Ἱερὸς Κλήρος, ἐνδεδυμένος τὰ ἱερὰ ἄμφια. Διὰ τὸ σφοδρὸν τῆς χιονοθύελλης, ἡ πομπή, μετὰ συντόμους συγκινητικὰς ἐκδηλώσεις Ἀρχῶν καὶ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς τὸν Ναόν, ὅπου ἤρχισεν ἡ τελετὴ τῆς ἐνθρονίσεως.

Μετὰ τὴν καθιερωμένην ἱερὰν Ἀκολουθίαν τῆς ἐνθρονίσεως, ἀνεγνώσθησαν ὑπὸ ἐντεταλμένων κληρικῶν, πρῶτον μὲν ἡ πρὸς τὸν ἱερὸν Κλήρον καὶ τὸν λαὸν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος ποιμαντορικὴ ἐγκύκλιος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, εἶτα δὲ τὸ Β. Διάταγμα, περὶ ἀναγνώρισεως καὶ καταστάσεως τοῦ νέου Μητροπολίτου κ. Δαμασκηνοῦ.

Μεθ' ὃ ἤρχισαν αἱ προσφωνήσεις.

Πρῶτος προσεφώνησεν ὁ προκατόχος Σεβ. πρ. Δημητριάδος κ. Ἰωάννης, δι' ὃντως συγκινητικῆς προσκαλιᾶς, ἣν ὁ ἀπερχόμενος πολιὸς Ἱεράρχης κατέκλεισε διὰ θερμῆς πρὸς τὸν Κύριον δεήσεως, ὑπὲρ ἐνισχύσεως τοῦ διαδόχου του καὶ εὐδόξωσιν τοῦ δυσχεροῦς ἔργου αὐτοῦ ἐν τῇ ἐμπεριστάτῃ ταύτῃ Ἱερᾷ Μητροπόλει Δημητριάδος.

Ἐν συνεχείᾳ ὁ Ἅγιος Κυθήρων κ. Μελέτιος συνεκίνησε τὸ ἐκκλησίασμα, προσφωνήσας τὸν Ἅγιον Δημητριάδος κ. Δαμασκηνὸν καὶ ἀναμνησθεὶς τῶν φρικαλέων στιγμῶν τῆς συναιχμαλωσίας των εἰς τὸ ἀπαισίαν μνήμης στρατόπεδον συγκεντρώσεως τοῦ Νταχάου ἐν Γερμανίᾳ.

Εἶτα ὁ Πρωτοσύγκελλος τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ἀρχιμ. κ. Κλήμης Ἀναστασίου, ἐν τῇ πρὸς τὸν νέον Ἱεράρχην του προσφωνήσει, διεβεβαίωσεν αὐτόν, περὶ τῆς ἀφοσιώσεως αὐτοῦ τε καὶ τοῦ Ἱεροῦ Κλήρου, μεθ' ἧς θὰ ἐργασθῶσι πάντες καὶ ἐπιτελέσωσι τὰ καθήκοντα αὐτῶν, ὑπὸ τὴν πεφωτισμένην καθοδήγησιν αὐτοῦ.

Ἐπίσης τὸν Σεβασμιώτατον προσεφώνησαν καὶ οἱ Πρόεδροι τῶν Θρησκευτικῶν Συλλόγων, Τριῶν Ἱεραρχῶν, κ. Παπαδόπουλος, καὶ Ἐνώσεως Γονέων καὶ Κηδεμόνων (ΓΕΚΑ) κ. Ἡγουμενίδης, διαδηλώσαντες τὴν χαρὰν των ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ αὐτοῦ καὶ τὴν προθυμίαν των νὰ συνεχίσωσι στρατευόμενοι, ὑπὸ τὰς ἐντο-

λάς του, εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς τονώσεως τῆς θρησκευτικῆς ζωῆς τῶν χριστιανῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος.

Εἰς τὴν τελετὴν τῆς ἐνθρονίσεως μετέσχον καὶ πολυπληθεῖς ἀντιπροσωπεῖται ἐκ τε τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας, ἣν ἐπὶ ἐπταετίαν λιπαρῶς ἐποίμανεν ὁ Σεβασμιώτατος κ. Δαμασκηνός, καὶ ἐκ Κορίνθου, γενετείρας αὐτοῦ. Ἐκ μέρους αὐτῶν προσεφώνησε τὸν Σεβασμιώτατον ὁ ἐκ Κορίνθου δικηγόρος κ. Φιλίππιδης, τονίσας τοὺς δεσμοὺς τῶν Χριστιανῶν τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος μετὰ τοῦ νέου Μητροπολίτου, «ὡς πρώτου σεισμοπαθοῦς», ἅτε τῆς μητρὸς αὐτοῦ ἡμιθανοῦς ἀνασυρθείσης ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς Κορίνθου κατὰ τοὺς καταστρεπτικοὺς σεισμοὺς τοῦ 1928.

Ἐν τέλει τὸν Σεβασμιώτατον προσεφώνησεν ὁ Νομάρχης Μαγνησίας κ. Παπαδάκος, ἱκανώτατος χειριστὴς τοῦ λόγου, μακαρίσας τὸν προκάτοχον Σεβ. κ. Ἰωακείμ, τὸν λαὸν καὶ τὸν ἑαυτὸν του, διότι ἠτύχησαν νὰ ὑποδεχθῶν τοιοῦτον ἐκλεκτὸν Ἱεράρχην ἐν τῇ Ἱ. Μητροπόλει Δημητριάδος.

Τὸ ὑπόλοιπον τῆς τελετῆς ἐκάλυψε, μακρὸς καὶ ἐμπνευσμένος, ὁ ἐνθρονιστήριος λόγος τοῦ Ἁγίου Δημητριάδος, δημοσιευόμενος κατωτέρω.

Ἐνθρονιστήριος λόγος τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος ἐκφωνηθεὶς ἐν Βόλῳ τῇ 1ῃ Δεκεμβρίου 1957.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ τῆς δραστικῆς καὶ ἀοράτου κτίσεως Δημιουργὸς καὶ τῶν ἐν αὐτῇ πάντων Οἰκονόμος Πάνσοφος, ὁ τῇ ἀπειρῷ Αὐτοῦ εὐσπλαχνίᾳ καὶ ἀγαθότητι τὴν σωτηρίαν ἡμῖν δωρησάμενος διὰ τοῦ Μονογενοῦς Τοῦ Υἱοῦ καὶ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

Σεβασμιώτατοι καὶ Ἱερώτατοι Ἱεράρχαι!
Τίμιον Προσβύτεριον!

Ἀρχαὶ καὶ Ἐξουσαὶ τῆς πόλεως καὶ τοῦ Νομοῦ τούτου!

Τέκνα ἐν Κυρίῳ ἀγαπητά,

Αἶνον καὶ δοξολογίαν ἀναμέλπομεν πρὸς τὸν Θεὸν τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας Δομήτορα καὶ Σωτῆρα ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ὅτι, τῷ Παναγίῳ Πνεύματι, ἐπὶ νέαν αὐτῆς κατηύθυνε σκοπιὰν τὴν ποιμαντορικὴν μέριμναν τῆς ἡμῶν Ταπεινότητος.

Προσέτι δ' ἐγγνώμονες, διατελοῦμεν, ὅτι, διαγνώμη καὶ ψήφῳ τῆς Ἀγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἐκρίθημεν, ὁ ἐλάχιστος ἐν τοῖς ἀδελφοῖς ἡμῶν, νὰ ἀναλάβωμεν τοὺς οἶκας τῆς νοητῆς ὁκλάδος τῆς Θεοφρονητοῦ Ἱερᾶς Μητροπόλεως Δημητριάδος.

Ἀλλὰ μὴν καὶ χάριτας ὁμολογοῦμεν πρὸς τὴν Αὐτοῦ Μεγαλειότητα, τὸν Θεόστατον καὶ εὐσεβέστατον ἡμῶν Βασιλέα καὶ τὴν Ἐθνικὴν Κυβέρνησιν, ἐπὶ τῇ ἀναγνωρίσει καὶ καταστάσει ἡμῶν.

Ποιούμεθα εὐλαβῶς τὰ μνημόσυνα τῶν ἀειμνήστων γονέων ἡμῶν, ἐξ ὧν τὸν μὲν πατέρα οὐδόλως

ἐγνωρίσαμεν, τὴν δὲ μητέρα, ὡς προανεφέρθη¹, ἀνεύραμεν ἡμιθανῇ ἐκ τῶν ἐρειπίων τῆς Κορίνθου.

Ἄλλ' ὁμοίως στρέφομεν τὴν διάνοιαν πρὸς τὴν μνήμην τῶν μεγάλων ἐκείνων Ἀρχιεπισκόπων, Δαμασκηνοῦ καὶ Σπυρίδωνος. Τοῦ πρώτου διατελέσαντος, μὲ ὅλην τὴν ἐννοίαν τῆς λέξεως, στοργικοῦ πατρὸς καὶ πνευματικοῦ καὶ βοηθήσαντος, οὐ μόνον ἠθικῶς καὶ ἐν προσευχαῖς, ἀλλὰ καὶ ὕλικῶς, τοῦ δὲ δευτέρου μεταδώσαντος, διὰ τῶν σεπτῶν αὐτοῦ χειρῶν, τὴν Ἀρχιερωσύνην ἡμῖν.

Στρέφομεν δὲ καὶ ἐν εὐλαβείᾳ πολλῇ τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν καὶ πρὸς τὸν γεραρὸν καὶ λίαν ἡμῖν Σεβαστὸν Ἱεράρχην, Σεβασμιώτατον κ. Ἰωακείμ, τὸν ἑαυτὸν εἰς λιπαρὰν διακονίαν ἐν τῇ Ἱερᾷ ταύτῃ Μητροπόλει ἀναλώσαντα, δὴ καὶ ἡξιώθημεν τῆς τιμῆς νὰ διαδεχθῶμεν ἐν αὐτῇ παρακαλοῦμεν δὲ καὶ ἀπεκδεχόμεθα τὰς Θεοπειθεῖς αὐτοῦ εὐχὰς καὶ εὐλογίας, δέξοιεν ἀναπέμποντες τῷ Δικαίῳ Μισθαποδότῃ Κυρίῳ ὅπως, τὸν συνέσει βαθεῖα καὶ πόνοις ἀτρεῦτοις τὸν πνευματικὸν Αὐτοῦ ἄγρον καρποφόρος καλλιεργήσαντα, ἀμειώτου πληροῦ χαρᾶς καὶ ἀγαλλιάσεως, ἐν ὧν μὲν αὐτοῦ τὰς ἡμέρας.

Ἄλλ' ὅμως, κατὰ τὴν ἱερὰν ταύτην στιγμήν, δὲν δυνάμεθα νὰ μὴ ἀναμνησθῶμεν μετὰ συγκινήσεως οὐ μικρᾶς καὶ τοῦ λίαν προσφιλοῦς ἡμῖν ποιμνίου τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Χριστιανουπόλεως, Τριφυλλίας καὶ Ὀλυμπίας, τοῦ ὁποίου τὴν διαποίμανσιν ὡς πηγὴν πνευματικῆς χαρᾶς ἐς αἰεὶ θὰ φέρωμεν ἐν τῇ μνήμῃ. Ἠγαπήσαμεν τὸν λαὸν αὐτῆς ἐν πατρικῇ στοργῇ καὶ τὴν εἰλικρινῇ αὐτοῦ ἀγάπῃν καὶ τὰς ἐνθέτους αὐτοῦ ἐν παντὶ συμπαραστάσεις οὐδαμῶς θὰ λησμονήσωμεν. Ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ τῆς ἐν Κυρίῳ προκοπῆς τῶν ἀλησμονήτων ἐκείνων πνευματικῶν τέκνων οὐ πανσόμιστα προσευχόμενοι νυκτὸς καὶ ἡμέρας.

Καὶ ἰδοὺ ἡμεῖς, προστάτης ὡμῶν πνευματικὸς καὶ ὁδηγός, τέκνα ἐν Κυρίῳ, τὰ κατὰ τὴν Ἱερὰν Μητροπόλιν Δημητριάδος ἐν συγκινήσει δὲ βαθεῖα, ἰστάμενοι ἐπὶ τὸν ἱστορικὸν τοῦτον θρόνον καὶ πνευματικὴν χαρὰ ἀνεκκλήτῳ, πρὸς πάντας ὑμᾶς ἀπευθύνομεν ἐγκάρδιον χαιρετισμὸν καὶ διαπύρους πᾶσιν ἐπιδαφιλεύομεν τὰς πατρικὰς ἐν Κυρίῳ εὐλογίας. Ἡ δὲ χάρις καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Σταυρωθέντος, χάριν τῆς ἡμῶν σωτηρίας, Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ αἱ εὐχαὶ καὶ ἡ συμπαραστάσις τοῦ τε Ἱεροῦ Κλήρου καὶ τοῦ εὐσεβοῦς Λαοῦ τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μητροπόλεως ἔστωσαν δι' ἡμᾶς εἰς ἐνίσχυσιν πρὸς ψυχωφελῆ καὶ τῷ Θεῷ εὐάρεστον διεξαγωγὴν τοῦ ὅφ' ἡμῶν ἀναλαμβανομένου βαρέος καὶ πολυσχιδοῦς καὶ ἐπιμόχθου ἔργου, τῆς ἐν πνεύματι Κυρίου διακονίας ἡμῶν ἐν τῇ λαχούσῃ ἡμῖν Θεοσώστῳ ἐπαρχίᾳ.

Ὅπως δὲ βαρὺ καὶ πολυσχιδὲς καὶ ἐπιμόχθον τὸ ἔργον τοῦ Ἐπισκόπου. Αὐτὸς ὁ Κύριος καὶ Σωτὴρ ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διέγραψε τὴν σοβαρότητα καὶ τὸ ἄκρως ἐπεύθυνον τοῦ πνευματικοῦ ὁδηγοῦ, παρομοιάζων τοὺς Μαθητάς Του, εἰς τὴν αἰωνίον

1. Προσφώνησις τοῦ ἐκ Κορίνθου δικηγόρου κ. Φιλίππιδου.

ἀξίας ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλίαν Αὐτοῦ, πρὸς τὸ ἅλας τῆς γῆς, τὸ φῶς τοῦ κόσμου καὶ τὴν φαίνουσαν λυχνίαν. Ἡμᾶς δ' αὐτοὺς τῶν Ἐντολοδόχων Αὐτοῦ τοῦ Κυρίου ἔσχατον στρατιώτην ὀπολαμβάνοντες, ἐν προσευχαῖς ἀδιαλείπτως, ἐν φόβῳ ἱερῷ, τὴν διάνοιαν, ἡμέρας καὶ νυκτός, οὐκ ἔφ' ἡσυχίᾳ καταλείψομεν, τὴν θέλησιν τῇ σμίλῃ Χριστοῦ καταρτίζοντες καὶ τὴν καρδίαν τῇ Αὐτοῦ πραότητι καὶ Θεῷ πνοῇ ἀσχοῦμενοι, ὅση ἡμῖν δύναμις, ἵνα μὴ μωρανθῶμεν καὶ μωράνωμεν, ἀλλ' ὕψις πνεύματος καὶ ψυχῆς ἐλεούμενοι, τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος τὴν πνευματικὴν συντήρησιν διασφαλίζομεν. Καὶ μὴ σκοτισθῶμεν καὶ σκοτισώμεν, ἀλλὰ τῷ Ἠλίῳ τῆς Δικαιοσύνης καταλαμπόμενοι, τῷ φαεινῷ πλούτῳ τῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, ἄνωθεν ἐνδυναμούμενοι, ὠραίζομεν τῶν λογικῶν ἡμῶν προβάτων τὸν βίον, ὥστε ἡ Πίστις τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς καὶ Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας, ἀλώβητος καὶ ἀπρόσβλητος, ἀπὸ παντὸς ἔσῳθεν καὶ ἔξῳθεν κινδύνου, θριαμβεῦν νικῶσα.

Διὸ καὶ εἰς τὸ ἱλαστικὸν ἔργον τοῦ Ἑσταυρωμένου Σωτῆρος Χριστοῦ καὶ τὴν χάριν τοῦ Παναγίου Πνεύματος καταφεύγοντες, ἐν ταπεινώσει καρδίας καὶ φρονήματος, καταθέτομεν τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν καὶ τὰς ἐλλείψεις καὶ ἐν συντριβῇ δεόμεθα τοῦ Πανοκτίστομος Κυρίου, ὅπως, ἵλεως γενόμενος, τὴν μὲν ἀσθένειαν θεραπεύῃ, τὰς δ' ἐλλείψεις ἀναπληροῖ, πρὸς καρποφόρον καλλιέργειαν ἐν τῷ πνευματικῷ τούτῳ Ἀμπελῶνι, ὃν ἐφύτευσεν ἡ Δεξιὰ Του.

Ἀλλὰ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιον, διὰ τοῦ Οὐρανοβάμονος Ἐθναποστόλου Παύλου, παραγγέλλει εἰς τοὺς πιστοὺς: «Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν καὶ ὑπαίκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσαντες, ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσι καὶ μὴ στενάζοντες». Διὸ ἐν παντὶ καιρῷ καὶ πάσῃ ὥρᾳ Κύριον τὸν ἡμῶν ἱκετεύομεν, ὅπως καὶ τὰ πνευματικὰ ἡμῶν τέκνα φωτίξῃ καὶ κατευθύνῃ εἰς συσπείρωσιν πέριξ ἡμῶν, ἵνα «μετὰ χαρᾶς καὶ μὴ στενάζοντες» ἐπιτελῶμεν τὴν βαρεῖαν ἡμῶν ἀποστολήν, ἐπὶ σωτηρίᾳ ψυχῶν, διὰ τοῦ ἁγιαστικοῦ ἔργου τῆς Θεοδμήτου Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἀσκήσεως τῆς ἐν Κυρίῳ ἀγάπης. «Ἡ γὰρ σωτηρία ψυχῶν ἔργον τῆς Ἐκκλησίας ἐστίν. Οὐ δὲ ὁ Ἐπίσκοπος, ἐκεῖ καὶ ἡ Ἐκκλησία! Χωρὶς τούτων Ἐκκλησία οὐ καλεῖται», ἔγραφεν ὁ Ἀποστολικὸς πατὴρ Ἰγνάτιος ὁ Θεοφόρος, ὡς ἔναγχος ἡκούσθη ἐκ τῆς ἀναγνωσθείσης Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου· οὕτε σφίζεται ὁ πιστός, ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας μένων, ἀλλ' οὕτε καὶ ὠφελεῖται μένων ἐν αὐτῇ ἄνευ τῶν Οἰκονόμων τῶν Θεῶν Μυστηρίων, τῶν Ποιμένων αὐτῆς καὶ Διδασκάλων.

Ὅθεν οἱ τε διακονοῦντες καὶ οἱ ἁγιαζόμενοι, πάντες, πειθαρχεῖν δεῖ, κατὰ τὴν ἄνωθεν ἐπιταγήν, τῷ, κατὰ Θεῖαν οἰκονομίαν, ἐντεταλμένῳ τὴν ἑαυτῶν πνευματικὴν περιφρουρήσιν, ὥστε τὸν ἀρραβῶνα ἔχειν τῆς μελλούσης κληρονομίας, τὴν ἀπαρχὴν τῶν αἰωνίων ἀγαθῶν καὶ γὰρ ἡ ζωοποιὸς δύναμις

τοῦ Παναγίου καὶ Ζωοποιῶντος Πνεύματος, ἐντὸς τῆς Ἐκκλησίας καὶ μόνον διὰ τῆς Ἐκκλησίας, πηγὴ ἀγαθῶν, ἁγιασμοῦ καὶ σωτηρίας ὑπάρχει.

Πρὸς τὸν ὕψιστον τοῦτον σκοπὸν ἀφορῶντες καὶ ἐν τῷ ἱερῷ ἡμῶν καθήκοντι καὶ ἐν πλήρει ἐπιγνώσει τῆς φοβερᾶς ἡμῶν εὐθύνης, μεριμνήσομεν ἀνυστάκτως, ἀσβέστῳ φλογὶ πατρικῆς ἀγάπης καὶ στοργῆς, ἵνα, ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ, λατρευῇται ὁ μόνος ἀληθινὸς Θεὸς καὶ τὸ ποίμνιον εἰς σωτηρίαν καθοδηγῇται. Οὐ μὴν δ' ἀλλὰ καὶ κηρύσσοντες καὶ ὑπομένοντες καὶ νουθετοῦντες καὶ ἐλέγχοντες καὶ στηρίζοντες, στοχαζόμενοι μετὰ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «Τίς ὁ εὐφραίνων με εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἐξ ἐμοῦ;» καὶ «Τὰ πάντα τοῖς πᾶσι γέγονα, ἵνα πάντως τινὰς κερδήσω».

Καὶ λοιπόν· οἱ Εὐλαβέστατοι Πρεσβύτεροι καὶ Διάκονοι καὶ εἴ τις τῶν Χριστοῦ ζηλωτῶν καὶ ἅπαν τὸ λογικὸν Ποίμνιον τῆς Ποίμνης ταύτης, μετὰ τῆς ἡμῶν Ταπεινότητος, ἀνέλθωμεν τὸν ἀνάνη καὶ διὰ ποικίλων ὑπὸ τοῦ πονηροῦ ἀκανθῶν κατεσπαρμένον δρόμον, τὸν εἰς τὴν ἀμυφωτον δμῶς ἀνάστασιν ἄγοντα καὶ σωτηρίαν πάντων ἡμῶν.

Στοιχοῦντες δὲ τῇ τοῦ Κυρίου ἐπιταγῇ «Ἐπει-
νασα καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ ἐποτί-
σατέ με, ξένος ἤμην καὶ συνηγάγετέ με, γυμνὸς καὶ
περιεβάλετέ με, ἡσθένησα καὶ ἐπεσκέψασθέ με, ἐν
φυλακῇ ἤμην καὶ ἤλθετε πρὸς με», ἐκδραπνήσωμεν
ἑαυτοὺς καὶ εἰς θεραπείαν τῶν ἀναγκῶν τῶν χειμα-
ζομένων ἀδελφῶν ἡμῶν, ταῖς τοῦ βίου ποικίλαις
περιστάσεσι, θλίψει καὶ πένθει, φυλακῇ καὶ ἐξορία
καὶ πικρίᾳ, γυμνότητι καὶ πείνῃ, ἀσθενείᾳ καὶ ὀρ-
φανερίᾳ καὶ γήρατι.

Τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ καὶ οἱ καιροὶ χαλεποὶ καὶ
ἐμπεριστατοὶ διάγει ἡ Παροικία ἡμῶν, τὰ θεμέλια
σεισθεῖσα καὶ πληγὰς θανάτου δεξαμένη, καθάπερ
σφαγέως παρόντος ἐν ρομφαίᾳ καὶ ἐν ἀπορίᾳ καὶ
ἀμηχανίᾳ ἐλαυνομένη καὶ ἐπὶ συμφορᾷ θρηνοῦσα
καὶ πολλῶν τῶν ἀναγκαιοτάτων στερουμένη, πλεί-
στων οὕτω προβλημάτων δοθουμένων ἐνώπιον πάν-
των ἡμῶν. Ἀλλ' οὔτε ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ,
οὔτε τὸ εὐσεβὲς ἡμῶν ἔθνος ὑπελείφθησαν, κατὰ
τὴν μακραίωνα αὐτῶν ἱστορίαν καὶ διαδρομὴν τῶν
αἰώνων εἰς ἔνθερμον παλμὸν κοινωνικῆς ἀλληλεγγύ-
ης. Αὐτὸς δὲ ὁ παλμός, εἴ περ ποτὲ καὶ ἄλλοτε, νῦν
ἐπέστη ὁ καιρὸς, ἵνα διαθερμάνῃ καρδίας, συσφίγῃ
δεσμούς, ἐνώσῃ τάξεις, κινήσῃ ὄντως ὅρη τὰ ὑψηλὰ
τῆς χαλεπότητος τῶν καιρῶν.

Ἀλλ' ὁ Χριστιανισμός, ὅσον οὐδεμία ἄλλη δύνα-
μις ἐν τῷ κόσμῳ, πραγματοποιεῖ, βραδέως μὲν ἀλλ'
ἀσφαλῶς πάσας τὰς ἡθικὰς ἀξίας καὶ ἡγεῖται εἰς
θεμελίωσιν ὑγιᾶν ἀρχῶν καὶ ἐπιδιώξεων εἰς ὅλους
τοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρωπίνου γένους καὶ
τῆς διανοήσεως αὐτοῦ. Ἐν αὐτῷ δὲ εὗρον τὴν ἰδα-
νικὴν των ἔκφρασιν ἡ Δικαιοσύνη, ἡ Ἐλευθερία, ἡ
Εἰρήνη. «Ὁ ἐὰν θέλῃτε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄν-
θρωποι, ποιεῖτε καὶ ὑμεῖς ὁμοίως», εἶναι ὁ γνώμων

καὶ ὁ κανὼν τῶν σχέσεων τῶν ἀνθρώπων καὶ τῶν κοινωνιῶν. Διὸ καὶ ὁ Κύριος βεβαίως, διὰ τοῦ περιφύμῳ ἐκείνου μακαρισμοῦ, «Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην, ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται». Ὅτι δὲ αἱ προστριβαὶ καὶ αἱ θλίψεις καὶ αἱ ἀναστατώσεις προβάλλουσιν ὥς καρποὶ καὶ ὥς ἀποτέλεσμα τῆς ἀδικίας, ἃς μὴ ἀμφιβάλλωμεν διὸ καὶ ἀπὸ τῆς ἱεῖρας ταύτης θέσεως, κατὰ τὴν ἐπίσημον ταύτην σιγμὴν, ἐπαναλαμβάνομεν τὸ τῆς Ἀγίας Γραφῆς «Δικαιοσύνην μάθετε οἱ ἐνοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς».

Οὐ μόνον δὲ περὶ δικαιοσύνης, ἀλλὰ καὶ περὶ ἐλευθερίας τὸν λόγον ἔχει τὸ πνεῦμα καὶ ὁ νόμος τοῦ Κυρίου. Θεῖον δῶρον ἡ ἐλευθερία, προϋποθέτει τὴν γνῶσιν καὶ ἐφαρμογὴν τοῦ Νόμου τοῦ Θεοῦ. «Γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς». Ἐπομένως ἡ γνῶσις τῆς ἀληθείας τῆς ἀπὸ Θεοῦ καὶ ἡ ὑποταγὴ τῆς βουλήσεως ἡμῶν εἰς τὴν θεϊαν Βουλὴν ἐξασφαλίζει τὴν πνευματικὴν ἐλευθερίαν, διότι «Ὁπου τὸ πνεῦμα Κυρίου, ἐκεῖ ἡ ἐλευθερία»· τοιαύτην δὲ ἀπὸ Θεοῦ ἐξηρητημένην, οὔτε ἀδυναμία, οὔτε σκοπιμότης, οὔτε διωγμός, οὔτε κίνδυνος, οὔτε θάνατος αἰρεῖ ἀφ' ἡμῶν.

Ἐπὶ τῶν ἀρραγῶν δὲ τούτων θεμελιῶν, τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς ἐλευθερίας τοῦτέστιν, οἰκοδομεῖται καὶ τὸ περίλαμπρον καὶ ἀριστοτεχνικώτατον τῆς χριστιανικῆς εἰρήνης οἰκοδόμημα. Τὴν εἰρήνην ὡς ἀρίστην ὑποθήκην κατέλιπεν ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς «Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν»· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Ὁ κόσμος πεπληρωμένος ἐγωπαθείας, ἰδιοτελείας καὶ ἐμπαθείας, ἀδυνατεῖ ἐντελῶς, ἵνα τὴν πολυπόθητον εἰρήνην στερεώσῃ. «Ὁ γὰρ θέλων ζῶν ἀγαπᾶν καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθὰς παυσάτω τὴν γλῶσσαν ἀπὸ κακοῦ καὶ χεῖλη τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον, ἐκκλινάτω δὲ ἀπὸ κακοῦ καὶ ποιησάτω ἀγαθόν, ζητησάτω εἰρήνην καὶ διωξάτω αὐτήν»· ὅτι ὀφθαλμοὶ Κυρίου ἐπὶ δικαίους καὶ ὦτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν, πρόσωπον δὲ Κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακὰ.

Ἄλλ' ἐπ' ἐσχάτων τούτων τῶν ἡμερῶν μετὰ δέους παρακολουθεῖ ἡ ἀνθρωπότης τὴν ἀλματώδη πρόοδον τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν. Καὶ ἡ μὲν πρόοδος φυσικὸν γνῶρισμα τοῦ ἀνθρώπου. Διὰ τὸν Βασιλέα τοῦτον τῆς κτίσεως, τὸν ἀνθρώπον, ἀπευθυνόμενος ὁ Προφητάναξ πρὸς τὸν Κτίστην καὶ Δημιουργόν, ὁμολογεῖ ἐν ἐξάρσει δοξολογίας «ἡλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ' ἀγγέλους»· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν· καὶ κατέστησας αὐτὸν ἐπὶ τὰ ἔργα τῶν χειρῶν Σου, πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ». Μὴ λησμονῶμεν ὅμως τοὺς ἐν τῷ Παραδείσῳ τεθέντας φραγμούς, ἡ ὑπέρβασις τῶν ὁποίων ἐπέφερε πτώσιν καὶ καταστροφήν. Ἐπομένως ἡ ἐν γένει διανοητικὴ ἀνάπτυξις τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἡ πραγματοποιήσις ἀνωτέρων ἐπιτευγμάτων, μόνον ἐν πνεύματι Χριστοῦ χωροῦσα θέλει ἐπ' ἀγαθῷ ἀποβῇ διὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Αὐτὸς διεκήρυξεν: «Ἐγὼ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωὴ· οὐδεὶς

ἔρχεται πρὸς τὸν Πατέρα ἐμὴ δι' ἐμοῦ». Αὐτὸς εἶναι «τὸ Φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον».

Ἀρχόντες οὖν καὶ ἀρχόμενοι, ποιμαίνοντες καὶ ποιμαινόμενοι, χειρῶνακτες καὶ διανοούμενοι, πλοῦσιοι καὶ πένητες, πάντες τέκνα ἐν Χριστῷ καὶ ἀδελφοί, πάντες ἀπολαύσωμεν τοῦ συμποσίου τῆς πίστεως, ἐργαζόμενοι τὸ ἀγαθὸν καὶ ἐν πάσῃ ὥρᾳ τε καὶ ἡμέρᾳ τῆς ζωῆς ἡμῶν τοῦ κελεύσματος τοῦ Κυρίου ἀκούοντες «Ἐὰν ἀγαπᾷτε με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε, καὶ ἐγὼ ἐρωτήσω τὸν Πατέρα καὶ ἄλλον Παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη μετ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐ δύναται λαβεῖν, ὅτι οὐ θεωρεῖ αὐτὸ οὐδὲ γινώσκει αὐτό· ὑμεῖς δὲ γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται».

Καὶ λοιπὸν, ἀδελφοί ἐν Κυρίῳ πεφιλημένοι, οὐχὶ εἰς ὑπερβολὴν λέγομεν ὅτι βαρὺ, ἐπίμοχθον καὶ πολυσχιδὲς τὸ τοῦ Ἐπισκόπου ἔργον «ὥς λόγον ἀποδώσοντος». Καὶ πολλὰ καὶ ποικίλα τὰ προβλήματα καὶ αἱ σκέψεις καὶ αἱ ἀνησυχίαι ἀναμένουσιν ἡμᾶς.

Παρὰ ταῦτα, γαλήνιοι ἀνερχόμεθα ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦτον καὶ πίστει ἀσαλεύτως πορευόμεθα πρὸς ἐπιτέλειαν τῶν καθηκόντων ἡμῶν ἐν τῇ διακονίᾳ τῆς Ἐκκλησίας, θαρροῦντες εἰς τὸ ἔλεος τοῦ Κυρίου βεβαιούντος «Ἴδου ἐγὼ μετ' ὑμῶν εἰμι πάσας τὰς ἡμέρας ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος», χρηστὰς τὰς ἐλπίδας στηρίζοντες εἰς τὴν ἀγάπην πάντων, Κλήρον τε καὶ λαὸν καὶ τὴν συναντίληψιν καὶ τὴν συμπαραστάσιν τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν καὶ πάσης ἀρχῆς καὶ ἐξουσίας ἐν τῇ Ἱερᾷ ταύτῃ Μητροπόλει, εἰ καὶ καὶ τοῦ τοπικοῦ ἡμερησίου καὶ περιοδικοῦ τύπου, πρὸς ἐδόδωσιν τῆς ἀποστολῆς ἡμῶν, ὥστε ἀποκριθῆναι ἐν ἡμέρᾳ Κυρίου «ὅτε ἡμῖν μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ τῇ δυνάμει καὶ ἐνεργείᾳ τοῦ Παρακλήτου ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὀνόματι Σου»· οὗς δέδωκάς μοι ἐφύλαξα καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο.

Καὶ νῦν, πάντων τὴν συμπροσευχήν, ἐπικαλούμενοι, ἐν εὐλαβείᾳ πολλῇ ἀτενίζομεν πρὸς τὸν Ἐσταυρωμένον Ἀντρωτὴν καὶ δεόμεθα καὶ παρακαλοῦμεν: «Κύριε Ἰησοῦ, ὁ Σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ τὴν Ἀγίαν Σου Ἐκκλησίαν εἰς συνέχειαν τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ Σου ἔργου θεμελιώσας τῷ Τιμίῳ Σου Αἵματι, σπλαγχνισθεὶς ἐπὶ τὸν δοῦλόν Σου καὶ τῇ ἐμῇ συγκатаβαίνων ἀναξιοῦντι, τῇ ἀπειρῷ Σου ἀγαθότητι καὶ φιλανθρωπίᾳ ἱκάνωσόν με ἀναδειχθῆναι οἰκονόμον τῆς Ἀρχιερατικῆς χάριτος, μιμητὴν τοῦ ἀληθινοῦ Ποιμένου, τιθέντα τὴν ψυχὴν ὑπὲρ τῶν προβάτων Σου, ὁδηγὸν τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἵνα καταρτίσας τὰς ἐμπιστευθείσας μοι ψυχὰς ἐπὶ τῆς παρουσίας ζωῆς, παραστῶ τῷ βήματι Σου τῷ φοβερῷ ἀκατασχύντως».

Ἀδελφοί! Στῶμεν καλῶς, ἄνω σχῶμεν τὰς καρδίας·

ΑΠΟ ΤΗΝ ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑΝ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΡΧΙΕΡΕΩΝ

Δ΄

Η ΧΕΙΡΟΤΟΝΙΑ

ΤΟΥ ΘΕΟΦΙΛ. ΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΚΕΡΝΙΤΣΗΣ

Ὡς ἐσημειώσαμεν εἰς τὰ Χρονικά τοῦ προηγουμένου τεύχους τῆς «Ἐκκλησίας», ἡ χειροτονία τοῦ νέου Θεοφιλ. Ἐπισκόπου Κερνίτσης κ. Χρυσοστόμου ἐγένετο τῇ 24ῃ παρελθόντος μηνὸς ἐν τῷ Μητροπολιτικῷ Ναῷ. Τὴν χειροτονίαν ἐτέλεσεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος, συμπαραστατούμενος ὑπὸ τῶν Σεβ. Μητροπολιτῶν Ζακύνθου κ. Ἀλεξίου, Κοζάνης κ. Διονυσίου, Θήρας κ. Γαβριὴλ καὶ τῶν Θεοφιλεστάτων Ἐπισκόπων Μαραθῶνος κ. Δαμασκηνοῦ καὶ Θαυμακοῦ κ. Χρυσοστόμου.

Ὁ Μακαριώτατος, προσφωνήσας τὸν χειροτονούμενον, ἐξῆρε τὴν εὐδόκιμον καὶ θεοφιλῆ δρᾶσιν καὶ τὰ προσόντα αὐτοῦ καὶ ἰδίᾳ τὴν ἀρετὴν, τὴν φιλοπονίαν καὶ τὴν ἀφοσίωσιν τοῦ εἰς τὸ ἔργον τοῦ εὐαγγελιστοῦ καὶ ἐν συνεχείᾳ ἐκάλεσεν αὐτόν, ὅπως ἀποδεχθῇ τὴν ἐκλογὴν τοῦ καὶ ἐργασθῇ καὶ ὡς ἐπίσκοπος πιστῶς καὶ εὐσυνειδήτως.

Ὁ χειροτονούμενος, ἀπεκδεχόμενος τὸ κέλευσμα τοῦ Μακαριωτάτου εἶπε τὰ ἑξῆς:

«Μακαριώτατε,

Βαθυτάτῃ συγκίνησις συνέχει τὴν ψυχὴν μου καὶ ἀνέκφραστα εἶναι τὰ κατακλύζοντα τὴν καρδίαν μου αἰσθήματα κατὰ τὴν ἱερὰν αὐτὴν στιγμήν, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγγίζω τὸ ἅγιον θυσιαστήριον, ἵνα λάβω διὰ τῶν τιμίων χειρῶν Ὑμῶν καὶ τῶν περὶ Ὑμᾶς ἁγίων Ἀρχιερέων τὸ μέγα καὶ ὑψηλὸν τῆς Ἀρχιερωσύνης ἀξίωμα.

Δόξαν καὶ εὐχαριστίαν ἀναπέμπω πρὸς τὸν Πανάγαθον Θεόν, τὸν ἐδεργετήσαντά με κατὰ τρόπον μαρτυροῦντα τὸ ἄπειρον Αὐτοῦ ἔλεος καὶ τὴν πολλὴν του πρὸς με ἀγάπην καὶ προστασίαν.

Ἀπορροφισθεὶς ἅμα τῷ πέρατι τῶν γυμνασιῶν μου σπουδῶν, ἔβλεπον ματαιούμενον τὸν πόθον, ὑπὸ τοῦ ὁποίου παιδιόθεν ἐφλέγετο ἡ καρδία μου, ὅπως σπουδάσω τὴν ἱερὰν τῆς Θεολογίας ἐπιστήμην καὶ εἰσελθῶ εἰς τὰς τάξεις τοῦ κλήρου.

Οἰκονομικαὶ δυσχέρειαι ἀνυπερβλήτοι, οἰκογενειακαὶ ὑποχρεώσεις ἐπιτακτικαὶ καὶ ἄλλαι ἀντιξοότητες, κατέστησαν πρὸς καιρὸν ἀδύνατον τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ποθομένου καὶ μὲ ἠνάγκασαν νὰ τραπῶ πρὸς ἐργασίαν βιοποριστικήν. Δὲν παρήλθεν ὁμως πολλὸς χρόνος καὶ ἡ ὑπὸ τὴν τέφραν τῶν ἀντιξοότητων καὶ τῶν δυσχερειῶν κρυπτομένη σπίθα πρὸς εὐρύτεραν μόρφωσιν, μετεβλήθη εἰς τεραστίαν φλόγα,

διὰ νὰ κατακαύσῃ ὅλα τὰ ἐμπόδια, τὰ ὁποῖα παρενεβάλλοντο εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν εὐσεβῶν μου πόθων.

Τοιοῦτοτρόπως μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ παντοδυνάμου Θεοῦ κατώρθωσα νὰ περατώσω τὰς σπουδὰς μου, ἐργαζόμενος ταῖς ἰδίαις χερσὶ. Μετὰ τὸ πέρας τῶν σπουδῶν μου εἰσῆλθον εἰς τὸ ἱερατικὸν στάδιον καὶ ἐργασθεὶς εἰς τὸν Ἀμπελῶνα τοῦ Κυρίου ἐπὶ δωδεκαετίαν καὶ πλέον ὡς Ἱεροκῆρυξ, καλοῦμαι σήμερον ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δι' ὑμῶν, ἵνα προσφέρω τὰς ὑπηρεσίας μου πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἀπὸ ἀνωτέρας σκοπιᾶς.

Τί ἀνταποδώσω τῷ Κυρίῳ περὶ πάντων ὧν ἀνταπέδωκέ μοι;

Ταπεινοῦμαι ἐνώπιον τοῦ θρόνου τῆς Μεγαλοσύνης του καὶ ἀπὸ τὰ βάθη τῆς ψυχῆς μου ἀφήνω νὰ ἐξέλθῃ φωνὴ εὐχαριστίας πρὸς τὸν ἐν Τριάδι Θεόν, παρ' οὗ πᾶσα δόσις ἀγαθῆ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον καταβαίνει.

Μετὰ τὸν Θεὸν αἰσθάνομαι ἐπιτακτικὴν τὴν ἀνάγκην, Μακαριώτατε Δέσποτα, ὅπως ἐκφράσω τὴν ἐκ βάθους ψυχῆς εὐγνωμοσύνην μου πρὸς Ὑμᾶς, τὸν πνευματικόν μου Πατέρα, παρὰ τοῦ ὁποίου ἔλαβον καὶ τὸ τοῦ διακόνου καὶ τὸ τοῦ πρεσβυτέρου ἀξίωμα, διότι ἀφ' ἧς στιγμῆς μὲ ἐγνωρίσατε, ὡς Ποιμενάρχης τῆς Θεοσώστου Ἐπαρχίας Πατρῶν μὲ περιεβάλλετε μὲ πολλὴν ἀγάπην καὶ στοργήν, ἐκδηλωθεῖσαν λόγῳ καὶ ἔργῳ. Καὶ ὅταν λόγοι ἀνεξάρτητοι τῆς θελήσεώς μου μὲ ἔφεραν εἰς ἄλλην Ἐπαρχίαν, δὲν ἐπαύσατε νὰ δεικνύετε πρὸς ἐμὲ τὴν ἰδίαν ἀγάπην καὶ νὰ ἐνδιαφέρεσθε διὰ τὴν πρόοδόν μου καὶ τὴν ἐπὶ τὰ βελτίω ἐξελίξιν μου. Διὸ καὶ μοῦ ἐκάματε τὴν ἐξαιρετικὴν τιμὴν νὰ μὲ προσλάβετε πλησίον σας ὡς βοηθὸν Ἐπίσκοπον.

Εὐγνώμων ἔσας πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, ὑπόσχομαι ἐπισήμως κατὰ τὴν ἱερὰν αὐτὴν στιγμήν, ὅτι, ὅπως πάντοτε, πολὺν δὲ περισσότερον ἐφεξῆς, θὰ προσφέρω τὸν ἑαυτόν μου ὁλόκληρον, ψυχὴν καὶ σῶμα εἰς τὸν βωμὸν τῆς πίστεως καὶ τοῦ καθήκοντος, ὥστε νὰ φανῶ ἀντάξιός τῶν προσδοκιῶν Ὑμῶν καὶ τῆς Ἐκκλησίας.

Εὐχαριστίας ἐκφράζω καὶ πρὸς τοὺς Σεβασμιωτάτους Συνδικοὺς Ἀρχιερεῖς, ψήφῳ καὶ ἐπινεύσει τῶν ὁποίων ἐξελέγην βοηθός Ἐπίσκοπος τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος.

Μετὰ συγκινήσεως στρέφω τὴν σκέψιν μου κατὰ τὴν ἱερὰν αὐτὴν στιγμήν πρὸς τοὺς αἰμυνήστους γονεῖς μου, οἱ ὁποῖοι παιδιόθεν μὲ ἐδίδαξαν τὰ ἱερὰ

γράμματα καὶ μὲ ἀνέθρεψαν ἐν παιδείᾳ καὶ νοουθεσίᾳ Κυρίου. Στρέφω ἐπίσης εὐγνωμόνως τὸν νοῦν μου εἰς τοὺς σεβαστοὺς διδασκάλους μου, παρὰ τῶν ὁποίων ἔλαβον τὴν μόρφωσιν. Ἀλλὰ καὶ πρὸς τοὺς Πνευματικούς μου Πατέρας, οἱ ὅποιοι παιδιόθεν μὲ ἐχειραγώγησαν εἰς τὸν δρόμον τοῦ Χριστοῦ καὶ μοῦ ἐδείξαν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν.

Κατῆκον μου ἐπίσης θεωρῶ, ὅπως ἐκφράσω τὰς εὐχαριστίας μου καὶ πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Ἰωαννίνων Δημήτριον διὰ τὴν ἀγάπην, μὲ τὴν ὁποίαν μὲ περιέβαλε κατὰ τὸ διὰστημα τῆς ὑπ' αὐτὸν ὑπηρεσίας μου.

Εὐχαριστῶ ἐπίσης τοὺς περὶ Ὑμᾶς ἁγίους Ἀρχιερεῖς διὰ τὴν πρόθυμον καὶ ἐγγενῆ συμμετοχὴν των εἰς τὴν χειροτονίαν μου.

Μετ' εὐγνωμοσύνης θὰ φέρω πάντοτε εἰς τὴν μνήμην μου τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην καὶ ἐκτίμησιν τοῦ Θεοσεβοῦς λαοῦ τῆς Θεοσώστου Ἐπαρχίας Πατρῶν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπὶ πενταετίαν προσέφερα τὰς ὑπηρεσίας μου ὡς Ἱεροκέρυξ.

Παραλλήλως ὅμως θὰ ἐνθυμοῦμαι μετὰ τῆς αὐτῆς εὐγνωμοσύνης τὴν πρὸς ἐμὲ ἀγάπην καὶ ἀφοσίωσιν τοῦ εὐσεβοῦς λαοῦ τῆς Θεοσώστου Ἐπαρχίας Ἰωαννίνων, εἰς τὴν ὁποίαν ἐπὶ ἐπταετίαν καὶ πλέον ὑπηρετήσα ὡς Ἱεροκέρυξ. Καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη μου αὕτη πρὸς τὸν Θεοσεβῆ λαὸν τῶν προαναφερθεισῶν Ἐπαρχιῶν, ἀποβαίνει σήμερον μεγαλυτέρα, διότι βλέπω ἐν τῷ πανσέπτῳ τούτῳ ναῷ πολλοὺς ἀπὸ Πατρῶν καὶ Ἰωαννίνων διανύσαντας μακρυνὰς ἀποστάσεις καὶ ἐλθόντας μέχρις ἐδῶ διὰ τὰ παρευρεθῶν εἰς τὴν χειροτονίαν μου καὶ δεηθῶν τοῦ Κυρίου ὑπὲρ τῆς ἐμῆς ἐλαχιστότητος.

Πρὸς ὅλους αὐτοὺς καὶ πρὸς τὸν λοιπὸν Χριστε-

πώνυμον τοῦ Κυρίου λαόν, τὸν κατακλύζοντα σήμερον τὸν ἱερὸν τοῦτον Ναόν, ἐξ ἀφορμῆς τῶν ὧων κατὰ τὴν ὥραν ταύτην περὶ τὴν ἐμὴν ταπεινότητα τελοῦνται, ἐκφράζω τὰς εὐχαριστίας μου.

Πλὴν ὅμως τὰ αἰσθήματα ταῦτα τῆς χαρᾶς καὶ τῆς εὐγνωμοσύνης, τὰ ὅποια τῶρα πλημμυρίζουν τὴν καρδίαν μου, δὲν μειώνουν ποσῶς τὴν συναίσθησιν τοῦ μεγάλου βάρους καὶ τῶν πολλαπλῶν ἐνθουῶν τὰς ὁποίας σήμερον ἐπωμίζομαι. Μέγα καὶ

βαρὺ τὸ ἔργον τῆς Ποιμαντορίας, εἰς τὸ ὅποιον ἐκλήθην. Ἐπίπονον καὶ ἐργῶδες τὸ τῆς Ἀρχιερωσύνης ὑπόργημα. Πολλὴ δὲ ἡ εὐθύνη ἀπέναντι Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων. Ἀναλογιζόμενος ὅθεν τὸ βάρος καὶ τὰ εὐθύνas τοῦ Ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος καὶ ἔχων πλήρη ἐπίγνωσιν τῆς ἀδυναμίας μου, συνέχομαι ὀρόβῳ.

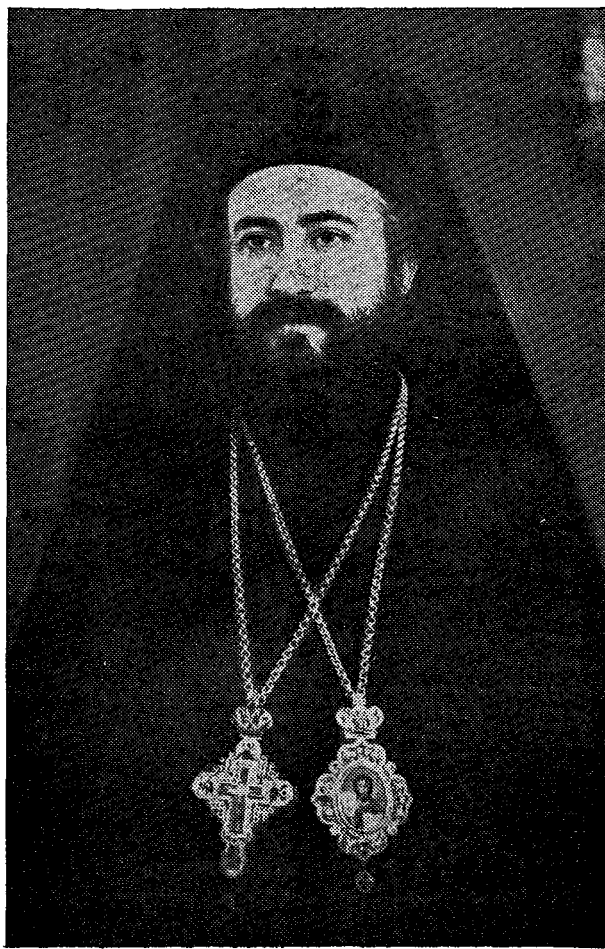
Πεποιθὼς ὅμως ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν θείαν Χάριν τὴν τὰ ἀσθενῆ θεραπεύουσαν καὶ τὰ ἐλλείποντα ἀναπληροῦσαν, ἀφ' ἑτέρου δὲ εἰς τὴν σοφὴν ποδηγεσίαν τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος καὶ ἐξαιτούμενος τὰς πρὸς Κύριον εὐχὰς Ὑμῶν, τῶν περὶ Ὑμᾶς ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ τοῦ περιεστῶτος κλήρου καὶ λαοῦ, μόλις θαρρῶν προσέρχομαι πρὸ τοῦ Ἀγίου θυσιαστηρίου.

Εὐξασθε τοίνυν, Μακαριώτατε Δέσποτα, ἵνα

ἐπιστηνῶσιν ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ Χριστοῦ, ὥστε θεαρέστως καὶ ἐπωφελῶς διὰ τὴν ἁγίαν Του Ἐκκλησίαν νὰ ἐπιτελέσω τὰ πολλαπλὰ καθήκοντα, τὰ ὅποια τὸ ὑψηλὸν ἀξίωμα τοῦ Ἐπισκόπου θὰ ἐπιβάλλῃ εἰς τὴν περαιτέρω ζωὴν μου.

ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ἐγεννήθη ἐν Πάτραις τῷ 1913 ἐκ γονέων Ἡπειρωτῶν. Μετὰ τὸ πέρας τῶν γυμνασιακῶν του σπουδῶν ἐφοίτησεν εἰς τὴν Θεολογικὴν Σχολὴν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν. Τῷ 1945

Ο Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Κερνίτης κ. Χρυσόστομος.

ΑΙ ΠΑΡΑΒΟΛΑΙ ΤΩΝ ΤΑΛΑΝΤΩΝ ΚΑΙ ΔΕΚΑ ΠΑΡΘΕΝΩΝ

Ε'.

Αἱ Παραβολαὶ τῶν ταλάντων καὶ τῶν δέκα Παρθένων εἶναι διδακτικαὶ καὶ ὠφέλιμοι καὶ ἔχουν σπουδαιοτάτην σημασίαν. Ἀναπτύσσομεν συντόμως αὐτάς. Καὶ πρῶτον περὶ τῆς Παραβολῆς τῶν ταλάντων. «Ἀνθρώπος ἀποδημῶν» παρίσταται αὐτὸς ὁ ἀγαθὸς Θεός, ὅστις παρέχει ἀφθόνης τ' ἀγαθὰ τοῦ εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἀνεξαρτήτως φύλου καὶ φυλῆς. Ἐδημιούργησεν ἐκ τοῦ μὴ ὄντος τὸν κόσμον, ὁρατὸν καὶ ἀόρατον καὶ τὸ κέντρον αὐτοῦ, τὸν ἀνθρώπον, ὡς τέλειον δημιουργημα. Τὸν ἐπροίκισε μὲ ψυχὴν πνευματικὴν ἀθάνατον, ἣτις εἶναι «εἰκὼν καὶ ὁμοίωμα» τοῦ Θεοῦ· ἐδώρησε πολλὰ χαρίσματα ὀλικά καὶ πνευματικὰ καὶ δὴ τὴν ἐλευθερίαν διὰ τῆς ὁποίας δύναται νὰ προάγεται ἡθικῶς καὶ νὰ γίνῃ μέτοχος τῆς αἰωνίου ζωῆς καὶ χαρᾶς. Ὁ ἄνθρωπος δὲν εἶναι στάσιμος, ὡς τὰ κατώτερα ὄντα, εἶναι προοδευτικός· δὲν εἶναι ἀκίνητος, ἀλλὰ κινεῖται καὶ ἐργάζεται καὶ τελειοποιεῖται πνευματικῶς τε καὶ ἡθικῶς καὶ σωματικῶς. Ὡς τὸ σπέρμα ρίπτεται ἐν τῇ γῇ καὶ ἀναλόγως, διὰ τῆς ἐργασίας καὶ καλλιέργειας, αὐξάνει καὶ ἀναπτύσσεται καὶ ἀποβαίνει δένδρον εὐσκιόφυλλον καὶ καλλίκαρπον, οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος γεννᾶται ἀσθενὴς καὶ ἀδύνατος, ἀλλ' ἀναπτύσσεται καὶ προάγεται καὶ τελειοποιεῖται καὶ ἀποβαίνει πάγκαλόν τι χρῆμα, ἀναπτύσσων τὰς δυνάμεις καὶ τὰ δῶρα καὶ χαρίσματα, τὰ ὅποια θεὸς ἐλαβε καὶ τὰ ὅποια εὐρίσκονται, ὡς ἐν σπέρματι, ἐν αὐτῷ. Ἡ ἀνάπτυξις τῶν χαρισμάτων ἐν τῷ ἀνθρώπῳ γίνεται διὰ τῆς ἐργασίας πνευματικῆς καὶ ὀλικῆς. Οἱ μὴ φροντίζοντες ν' ἀναπτύξουν τὰς δυνάμεις καὶ τάσεις, τὰς ὁποίας ἔλαβον παρὰ Θεοῦ, ἀποβαίνουν ἄχρηστοι καὶ μικροὶ καὶ ἀνίκανοι ἢ καὶ φθάνουν εἰς ζωώδη κατάστασιν. Οἱ λαβόντες ἐν τῇ Παραβολῇ καὶ αὐξήσαντες τὰ χαρίσματά των ἐπραξαν τοῦτο διὰ τῆς ἐργασίας. «Παρευθὺς δὲ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν ἐργάσατο ἐν αὐτοῖς καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε». Οὕτω διδάσκεται ὑπὸ τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς καὶ συνιστᾶται καὶ ἐπιβάλλεται ἡ ἐργασία, καταδικάζεται δὲ ἡ ὀκνηρία καὶ ἀεργία. «Πονηρὲ δούλε καὶ ὀκνηρέ».

Ὁ ἄνθρωπος ἐτέθη ἐν τῷ Παραδείσῳ, ἀλλ' ἀπελάμβανε τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ μὲ ἐργασίαν. Καλλιέργει καὶ φυλάσσει τὸν Παράδεισον. «Καὶ ἔλαβε Κύριος ὁ Θεὸς τὸν ἀνθρώπον, ὃν ἔπλασε, καὶ ἔθετο αὐτὸν ἐν τῷ Παραδείσῳ τῆς τρυφῆς, ἐργάζεσθαι αὐτὸν καὶ φυλάττειν αὐτόν» (Γεν. Β', 15). Ἡ ἐργασία εἶναι ἀνάγκη

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 416.

ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ τότε Μητροπολίτου Πατρῶν καὶ νῦν Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου εἰς διάκονον καὶ πρεσβυτέρον. Ὑπηρέτησεν ἐπὶ ἔτος ὡς Ἐφημέριος εἰς τὸν ἐν Πάτραις Ἱερὸν Ναὸν Ἀγίας Βαρβάρας. Τῷ 1946 διωρίσθη Ἱεροκήρυξ τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Πατρῶν, ὑπηρέτησας ὡς τοιοῦτος μέχρι τοῦ 1950, ὅτε μετετέθη εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἰωαννίνων, ἔνθα ὑπηρέτησε μέχρι τῆς ἐκλογῆς τοῦ εἰς Ἐπίσκοπον τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Κερνίτης. Εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν Ἰωαννίνων ἐξήσκησε καὶ καθήκοντα πρωτοσυγκέλλου ἀπὸ τοῦ Μαΐου 1956 καὶ ἐντεύθεν.

τῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀνάγκη εὐγενῆς. Εὐχάριστον εἶναι ἡ ἐργασία καὶ τὸ ἐκ ταύτης κέρδος· ἀποφεύγει δὲ τὴν ἀνίαν, ἣτις εἶναι δυσάρεστος. Καὶ ὁ πλούσιος ἀλλὰ μὴ ἐργαζόμενος ἥκιστα δύναται νὰ εὐχαριστήται. «Τοὺς κόπους τῶν χειρῶν σου φάγεσαι, μακάριος εἰ καὶ καλῶς σοι ἔσται» (Ψαλμ. ρξμ', 4). Ναὶ εὐφραίνεται ὁ ἐργαζόμενος καί, δικαίως κτώμενος τὰ μέσα τῆς συντηρήσεως, ἔχει ἡθικὴν ἀξιοπρέπειαν καὶ ἀνεξαρτησίαν.

Αὐτὸς ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς ἐργάζεται τὸ ἔργον τοῦ νομιζομένου πατρὸς τοῦ Ἰωσήφ· κατόπιν ἐργάζεται πνευματικῶς κηρύττων τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ καὶ θεραπεύων τοὺς ἀσθενεῖς ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν. «Ὁ Πατὴρ μου ἕως ἄρτι ἐργάζεται, καὶ γὼ ἐργάζομαι» (Ἰωάν. ε', 17).

Καὶ οἱ θεοκήρυκες Ἀπόστολοι ἦσαν ἐργάται τῆς λίμνης Γεννησαρέτ, ἦσαν ἄλεις· ἐξῆλθον εἰς τὸν κόσμον καὶ ἐκήρυττον πανταχοῦ, τοῦ Κυρίου συνεργοῦντος καὶ τοῦ λόγου θεβαιούντος διὰ τῶν ἐπακολούθουντων σημείων» (Μάρκ. ις', 20). Ὁ δὲ Ἀπόστολος Παῦλος ἐργάζεται μὲ ἐργασίαν τῶν χειρῶν καὶ κατεσκεύαζε σκηνάς, διὰ νὰ πορίζεται τὴν τροφὴν καὶ τ' ἄλλα ἐπιτήδεια καὶ νὰ μὴ ἐπιβαρύνῃ τοὺς χριστιανούς, ὡς αὐτὸς ἔγραφε πρὸς Θεσσαλονικεῖς. «Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ὡς δεῖ μιμεῖσθαι ἡμᾶς, ὅτι οὐκ ἡτακτήσαμεν ἐν ἡμῖν, οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρὰ τινος, ἀλλ' ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ νύκτα καὶ ἡμέραν ἐργαζόμενοι πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινὸς ὑμῶν· οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δώμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ἡμᾶς. Καὶ γὰρ ὅτε ἦμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι εἰ τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μὴδὲ ἐσθιέτω» (Β' Θεσσ. γ', 7).

Ἡ ἀργία ἄρα καταδικάζεται. Αὕτη εἶναι μήτηρ πάσης κακίας, διότι ὁ ἀεργὸς ἀνγκάζεται νὰ πράττῃ ἁμαρτήματα διὰ νὰ διατηρηθῇ καὶ ἀφίνει τὴν οἰκογένειάν του εἰς τὴν δυστυχίαν καὶ ἀθλιότητα· ἀποβαίνει αἷτιος τῆς ἡθικῆς καὶ ὀλικῆς καταστροφῆς τῆς οἰκογενείας. «Πολλὴν κακίαν ἐδίδαξεν ἡ ἀργία» (Σοφ. Σειρ. λγ', 29). Ὡς τὸ ἀκίνητον ὕδωρ ἀποβαίνει ἐστία παντοειδῶν μολυσμάτων, οὕτω καὶ ὁ ἀεργὸς ἀνθρώπος φθείρεται καὶ καταστρέφεται καὶ καταστρέφει τοὺς ἄλλους.

Ὁ Θεὸς ἐγκατέσπειρε τ' ἀγαθὰ τοῦ ἐν τῇ φύσει, ἀλλ' ἀπαιτεῖται νὰ ἐργάζεται ὁ ἄνθρωπος πρὸς ἀπολαυσιν αὐτῶν. Τὰ δένδρα ἔχουν τὴν δύναμιν νὰ βλαστάουν καὶ ν' αὐξηθοῦν καὶ καρποφοροῦν, ἀλλ' ὀφείλει ὁ ἄνθρωπος νὰ ἐργάζεται καὶ νὰ καλλιεργήσῃ αὐτά. Ὅταν μένουν ἀκαλλιέργητα, ἀποβαίνουν ἄκαρπα καὶ ἄχρηστα καὶ ἄγρια.

Κατὰ τὴν πρὸ Χριστοῦ ἐποχὴν οἱ ἄνθρωποι ἐθεώρουσαν τὴν ἐργασίαν ἀνελευθέραν. Αὐτοὶ οἱ μεγάλοι φιλόσοφοι τῆς αἰωνίου Ἑλλάδος, Πλάτων καὶ Ἀριστοτέλης, θεωροῦν ἀνελεύθερον καὶ δουλικὸν τὰς τέχνας. Ὁ Ἀριστοτέλης ἀποπέμπει ἐκ τῆς πολιτείας τοὺς χειρωνακτας καὶ τοὺς ἀγοραίους. «Ἀγενὴς ὁ τοιοῦτος βίος καὶ πρὸς ἀρετὴν ὑπενάντιος» (Πολιτ. 2,40). Τοῦτ' αὐτὸ ἐφρόνει καὶ ὁ δαιμόνιος Πλάτων,

ΟΙ ΚΑΤΑ ΤΑ ΕΤΗ 1833-1900 ΔΙΑΤΕΛΕΣΑΝΤΕΣ ΩΣ ΣΥΝΟΔΙΚΟΙ ΑΡΧΙΕΡΕΙΣ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (*)

1863-1864

Ἀθηνῶν Θεόφιλος Πρόεδρος. Ἀργολίδος Γεράσιμος, Φθιώτιδος Καλλίνικος, Χαλκίδος Καλλίνικος καὶ Μαγνητίας καὶ Κυνουρίας Θεοφάνης. Μέλη. Ἐν ἐγκυκλίῳ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὑπ' ἀριθ. 1882, 2155 τῆς 12ης Ἰανουαρίου⁹⁹, καὶ 3266 τῆς 13ης Αὐγούστου τοῦ ἔτους 1864¹⁰⁰, τὸ ὄνομα τοῦ Ἀρχιερέως τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Μαγνητίας καὶ Κυνουρίας, ὅπερ ἀναγράφεται, ἐν αὐταῖς, ὡς «Μητροφάνης» δέον νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ ὀρθοῦ «Θεοφάνης».

1864-1865

Ἀθηνῶν Θεόφιλος Πρόεδρος. Ἀργολίδος Γεράσιμος, Μεσσηνίας Προκόπιος, Μονεμβασίας καὶ Σπάρτης Διονύσιος καὶ Νάξου Παρθένιος, Μέλη.

1865 - 1866

Ἀθηνῶν Θεόφιλος Πρόεδρος. Ἀργολίδος Γεράσιμος, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Φιλόθεος, Καρύστου Μακάριος καὶ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Γρηγόριος. Μέλη¹⁰¹.

Ἐν τοσούτῳ ὅμως ὁ Τριφυλίας Γρηγόριος, παρὰ τὴν γενομένην πρόσκλησιν δὲν ἀνέλαβε τὰ Συνοδικὰ αὐτοῦ καθήκοντα, λόγῳ τῆς, ἐν τῷ μεταξύ, υποβληθείσης, παρ' αὐτοῦ, παραιτήσεως ἐκ τῆς Ἐπισκοπικῆς τοῦ ἔδρας, γενομένης ἀποδεκτῆς, διὰ τοῦ ἀπὸ 21 Αὐγού-

στου 1865, Β. Δ. ¹⁰². Εἰς ἀντικατάστασιν δ' αὐτοῦ, ὡς Συνοδικοῦ συνέδρου μέλους, ἐκλήθη ὁ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Ἀνθίμος· ἐπομένως ἡ σύνθεσις τῆς Συνοδικῆς ταύτης Περιόδου ἔχει ὡς ἑξῆς: Ἀθηνῶν Θεόφιλος Πρόεδρος, Ἀργολίδος Γεράσιμος, Γόρτυνος καὶ Μεγαλοπόλεως Φιλόθεος, Καρύστου Μακάριος καὶ Ναυπακτίας καὶ Εὐρυτανίας Ἀνθίμος.

Ἐν ὅψει τῆς νέας Συνοδικῆς Περιόδου τοῦ ἔτους 1866 - 1867, ἐκλήθη, ἵνα ἀποτελέσῃ Συνοδικὸν μέλος ὁ Κεφαλληνίας Σπυρίδων Κοντομίχαλος· τούτου ὅμως ἀποποιηθέντος, ἀντ' αὐτοῦ ἐκλήθη ὁ Κερκύρας Ἀθανάσιος Πολίτης· ἀλλὰ καὶ τούτου μὴ ἀποδεξαμένου τὴν ιδιότητα ταύτην, προσεκήθη, ὁ «κατὰ τὴν τάξιν τῶν πρεσβείων τῆς Ἀρχιερωσύνης τῶν ἐν Ἑπτανήσῳ Σεβ. Ἱερχρχῶν» ἐπόμενος· ἦτοι ὁ Παξῶν Διονύσιος¹⁰³· ἐπομένως ἡ Συνοδικὴ περίοδος τοῦ ἔτους

1866 - 1867

ἀποτελέσθη ἐκ τῶν Ἀθηνῶν Θεοφίλου ὡς Προέδρου, Κορινθίας Ἀμφιλοχίου, Ἀνδρου καὶ Κέας Μητροφάνους, Φωκίδος Δαυτὶδ καὶ Παξῶν Διονυσίου, ὡς μελῶν.

Εἰς τὴν, ὑπ' ἀριθ. 6786/5148 καὶ ἀπὸ 10 Ἰανουαρίου 1867, Συνοδικὴν ἐγκύκλιον, ἐσφαλμένως καὶ αὐθις ἀναγράφεται τὸ ὄνομα τοῦ «Ἀθηνῶν Νεοφύτου¹⁰⁴», ἀντὶ τοῦ ὀρθοῦ «Ἀθηνῶν Θεοφίλου», διότι,

102. Β. Ἀτέση ἐνθ' ἀνωτ. σ. 270. Δ. Ματαράγκα ἐνθ' ἀνωτ. σ. 407.

103. Ἐφημ. τῆς Κυβερνήσεως ἔτ. 1867 ἀριθ. φύλ. 10. σ. 66.

Β. Ἀτέση ἐνθ' ἀνωτ. σ. 141. Δ. Ματαράγκα ἐνθ' ἀνωτ. σ. 423.

104. Στεφ. Γιαννοπούλου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 713.

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 465.

99. Στεφ. Γιαννοπούλου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 536.

100. Αὐτόθι σ. 365.

101. Ματαράγκα ἐνθ' ἀνωτ. σ. 408.

ὅστις διαιρεῖ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τάξεις (Πολιτ. γ') καὶ εἰς τὴν τελευταίαν τάξιν κατατάσσει τοὺς γεωργοὺς καὶ σιδηρουργοὺς.

Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία ἀνύψωσε καὶ καθηγίωσε τὴν ἐργασίαν. Πᾶσα ἐργασία εἶναι τιμὴ, ἀρκεῖ νὰ μεταχειρίζεται αὐτὴν τιμίως καὶ δικαίως. «Ἐργον οὐδὲν ὀνειδισ», ἔλεγεν ὁ ἀρχαῖος Ἡσίοδος. Ἡ Χριστιανικὴ θρησκεία καθήργγησε καὶ τὰς τάξεις τῶν ἀνθρώπων καὶ δὴ καὶ μάλιστα τὴν δουλείαν. Σήμερον οὐ μόνον οἱ πνευματικοὶ ἀγῶνες τιμῶνται, ἀλλὰ καὶ οἱ διομηχανικοί. Τοῦτο προήλθεν ἐκ τῆς μεταβολῆς τῶν θρησκευτικῶν, πολιτικῶν καὶ ἠθικῶν ἰδεῶν. Σήμερον, ὡς λέγει σοφὸς οἰκονομολόγος, ἡ μὲν ἐργασία ἐλευθερωθεῖσα τῶν προαιωνίων αὐτῆς δεσμῶν ἐξηυγενίσθη, ἐτιμήθη, ἐδοξάσθη καὶ μυριοπλάσιον ἐδείξεν ἐργασίαν, ἡ δὲ ἀρχὴ τῆς ἰσονόμου ἐλευθερίας, ἡ συνάδουσα πρὸς τὰς φιλανθρωπικοὺς ἀρχὰς τοῦ Χριστιανισμοῦ, καθιερωθεῖσα ὡς δόγμα κοινωνικὸν ὑπὸ τῶν πολιτευμάτων ἀπάντων τῶν εὐνομιουμένων Ἑθνῶν, ἐκράτυνε περισσότερο τὴν διομηχανικὴν δραστηριότητα.

Οἱ ἀνθρώποι τελευταῖον ἐστρεψαν τὴν προσοχὴν των περισσότερο εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς πλουτοφόρου γῆς. «Ὁ ἐργαζόμενος τὴν ἑαυτοῦ γῆν ἐμπλησθήσεται ἄρτων» (Παροιμ. Β', 11). Καὶ ὁ σοφὸς Σει-

ρᾶχ λέγει «ὁ ἐργαζόμενος τὴν γῆν, ἀνυψώσει θημωρίαν αὐτοῦ» (Σοφ. Σειρ. Κ', σ8).

Διὰ τῆς λογικότητος καὶ τῆς ἐργασίας ὁ ἀνθρώπος, ἀναπτύξας σπουδαίως τὰ τάλαντα, τὰ χαρίσματα, τὰ ὅποια ἐδώρησεν αὐτῷ ὁ Θεός, ἐδημιούργησε θαύματα ἐν τῷ κόσμῳ· καὶ ἐν τῷ ἀγῶνι τούτῳ τῆς ἐργασίας ἤρατο νίκας καὶ ἐστῆσε τρόπαια, προάγων τὸ κράτος τῆς διανοίας καὶ τοῦ λόγου ἐπὶ τοῦ κράτους τῆς φύσεως. «Πολλὰ τὰ δεινὰ καὶ οὐδὲν ἀνθρώπου δεινότερον πέλει», ἔλεγεν ὁ δαιμόνιος Σοφοκλῆς ἐν Ἀντιγόνη. (Στιχ. 332). «Πόσα δημιουργήματα τέχνης, λέγει καὶ ὁ Σίλλερ, πόσα θαύματα ἀνθρωπίνης ἐργασίας δὲν παρήχθησαν ἐπὶ τῆς γῆς;... ἀφ' ὅτου διὰ μυρίων ἀγῶνων ἐκτῆσατο τὸ πολῦτιμον προϊόνιον ἐν ἐλευθερίᾳ καὶ συνειδῆσει ν' ἀναπτύσῃ τὰς ἐν αὐτῷ ἐνυπαρχούσας δυνάμεις καὶ ν' ἀκολουθῇ τῇ φωνῇ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ». Ναί· διὰ τῆς ἐργασίας καὶ τοῦ λόγου ὁ «παντοπόρος» ἀνθρώπος τὰ «πάντα υπέταξε ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ» (Ψαλμ. η', 7) καὶ μόνον τὸν θάνατον δὲν δύναται νὰ νικήσῃ. «Ἄρδα μόνου φεύξιν οὐκ ἐπάξεται». (Πρβλ. καὶ Ὁρατίου φδῶν. Βιβλ. Α', φδῆ 3. Στιχ. 28 καὶ ἑξῆς).

(Συνεχίζεται)

Ὁ Μεσσηνίας ΠΟΛΥΚΑΡΠΟΣ (†)

ὡς ἀνωτέρω, ἀνεγράψαμεν ὁ Νεόφυτος εἶχεν ἀποθά-
νει ἀπὸ τοῦ 1861.

Ἀλλὰ καὶ εἰς ἑτέραν τοιαύτην, ἀπὸ 18 Αὐγού-
στου 1869 καὶ ὑπ' ἀριθ. 7708, 7784/5899, καθ' ἣν
φέρονται ὑπογεγραμμένοι οἱ ἀνωτέρω Συνοδικοί ¹⁰⁵,
ἀπαραίτητος ἀποδαίνει ἡ διόρθωσις αὐτῆς, εἰς τὴν
ἀκριβῆ χρονολογίαν δηλ. τῆς 18ης Αὐγούστου 1867,
διότι οἱ, ἐν λόγῳ, σύνεδροι, εἶχον τὴν ιδιότητα τοῦ
Συνοδικοῦ, οὐχὶ τῷ 1869, ἀλλὰ τῷ 1867.

1867 - 1868

Ἀθηνῶν Θεόφιλος Πρόεδρος. Λευκάδος Γρηγόριος,
Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Δοσίθεος, Γυθείου Ἰωσήφ καὶ
Θήρας Ζαχαρίας. Μέλη ¹⁰⁶.

Ἀντὶ ὅμως τοῦ Λευκάδος Γρηγορίου μὴ προσελ-
θόντος, ἐπὶ ἀναλήψει τῶν Συνοδικῶν αὐτοῦ καθηκόν-
των, λόγῳ ἀσθενείας, ἐκλήθη ὁ Ἰθάκης Γαβριήλ ¹⁰⁷.
ἐπομένως ἡ σύνθεσις τῆς Συνόδου, τῆς Περιόδου
ταύτης, ἔχει ὡς ἔπεται. Ἀθηνῶν Θεόφιλος Πρόεδρος.
Ἰθάκης Γαβριήλ, Θηβῶν καὶ Λεβαδείας Δοσίθεος,
Γυθείου Ἰωσήφ καὶ Θήρας Ζαχαρίας. Μέλη.

Εἰς τὴν Συνοδικὴν ἐγκύκλιον, ὑπ' ἀριθ. 8451/6289
καὶ ἀπὸ 10ης Ἰανουαρίου 1868 πρέπει νὰ ἐπιφέρω-
μεν τὴν δέουσαν διόρθωσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Ἀθηνῶν
ἀντὶ δηλ. τοῦ «Ἀθηνῶν Νεόφυτος» ¹⁰⁸, πρέπει νὰ
γραφῇ τὸ ὄρθον «Ἀθηνῶν Θεόφιλος», ὡς καὶ εἰς τὴν
ὑπ' ἀριθ. 843/10 τῆς 24 Ἰανουαρίου 1867 τοιαύτην
δηλ. ἀντὶ τοῦ ἔτους «1867» ¹⁰⁹ δέον νὰ τεθῇ τὸ
«1877» τοιοῦτο, διότι κατ' αὐτό, συμπίπτει ἡ, ἐν
αὐτῇ, ἀναγραφομένη, τῆς Ἱ. Συνόδου, σύνθεσις.

1868 - 1869

Ἀθηνῶν Θεόφιλος Πρόεδρος. Κυθήρων Εὐγένιος,
Πατρῶν καὶ Ἠλείας Κύριλλος, Αἰτωλίας καὶ Ἀκαρ-
νανίας Γεράσιμος καὶ Ἰθάκης Γαβριήλ. Μέλη.

Ἡ, ὑπ' ἀριθ. 10005 - 198 καὶ ἀπὸ 10 Μαρτίου
1860, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐγκύκλιος ¹¹⁰, ὑπογεγραμ-
μένη ὑπὸ τῶν Συνοδικῶν τούτων, πρέπει νὰ λάβῃ
τὴν ὀρθὴν χρονολογίαν «10 Μαρτίου 1860» ὅτε ὡς
τοιοῦτοι διετέλουν οἱ Ἀθηνῶν Νεόφυτος, Μονεμβά-
σίας καὶ Σπάρτης Διονύσιος, Κορινθίας Ἀμφιλόχιος,
Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Γρηγόριος καὶ Ναυπακτίας
καὶ Εὐρυτανίας Ἀνθίμος.

Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 10052/14/2/862
τοιαύτην, τὸ ὄνομα τοῦ «Ἀθηνῶν Νεοφύτου» ¹¹¹, δέον
νὰ ἀντικατασταθῇ διὰ τοῦ ὀρθοῦ «Ὁ Ἀθηνῶν Θεόφι-
λος» διὰ τούς, κατ' ἐπανάληψιν, προκρινέντας λόγους.

1869 - 1870

Ἀθηνῶν Θεόφιλος Πρόεδρος. Σύρου καὶ Τήνου
Ἀλέξανδρος, Ἀργολίδος Δανιήλ, Τριφυλίας καὶ
Ὀλυμπίας Βαρθολομαῖος καὶ Καλαβρύτων καὶ Αἰγια-
λείας Εὐθύμιος, Μέλη· εἰς ἀντικατάστασιν δὲ τοῦ,

εἰς Ἀγγλίαν, μεταβάντος περὶ τὰ τέλη τῆς Περιόδου
ταύτης ¹¹² «πρὸς τέλεσιν ἐγκαινίων νεοδημητοῦ ναοῦ
Ὁρθοδόξου παροικίας» Σύρου καὶ Τήνου Ἀλεξάνδρου,
ἐκλήθη ὡς Συνοδικός, ὁ Ζακύνθου Νικόλαος ¹¹³.

1870 - 1871

Ἀθηνῶν Θεόφιλος Πρόεδρος. Ζακύνθου Νικόλαος,
Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Θεόκλητος, Οἰτύλου Προ-
κόπιος καὶ Γυθείου Παρθένιος. Μέλη.

Ἐν σελ. 132 τῆς συλλογῆς Γιαννοπούλου βλέπο-
μεν ἀναγραφόμενον ἐν τῇ, ὑπ' ἀριθ. 1049/79 καὶ
ἀπὸ 8 Ἰανουαρίου 1871, Συνοδικῇ ἐγκυκλίῳ τὸν Ἀρ-
χιερέα Οἰτύλου μὲ τὸ ὄνομα «Γεράσιμος»· ἡ πληρο-
φορία ὅμως αὕτη ἐλέγχεται ἀνακριδῆς, διότι κατὰ
τὴν περίοδον ταύτην, Ἀρχιερεὺς Οἰτύλου ἦτο ὁ Προ-
κόπιος.

Ἀλλὰ καὶ ἡ χρονολογία τῆς, ὑπ' ἀριθ. 2792/213
καὶ ἀπὸ 10 Μαρτίου 1872 ¹¹⁴, τοιαύτης, εἰς ἣν ὑπο-
γράφουσιν οἱ Ἀθηνῶν Θεόφιλος, Ζακύνθου Νικόλαος,
Μαντινείας καὶ Κυνουρίας Θεόκλητος, Οἰτύλου Προ-
κόπιος καὶ Γυθείου Προκόπιος διορθωτέα εἰς 10 Μαρ-
τίου 1871».

1871 - 1872

Ἀθηνῶν Θεόφιλος Πρόεδρος. Κερκύρας Ἀντώνιος,
Οἰτύλου Προκόπιος, Γυθείου Παρθένιος καὶ Τριφυλίας
καὶ Ὀλυμπίας Ἰγνάτιος. Μέλη.

Εἰς τὴν, ὑπ' ἀριθ. 1792/769 καὶ ἀπὸ 11 Ὀκτω-
βρίου 1872, τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐγκύκλιον, ἣν φέρε-
ται ὡς ὑπογράφας καὶ ὁ «Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας
Φιλόθεος» ¹¹⁵, δέον νὰ ἐπέλθῃ ἡ ἀποκατάστασις τοῦ
ὀνόματος «Φιλόθεος» διὰ τοῦ ἀληθοῦς «Ἰγνάτιος»,
διότι οὗτος ἦτο Ἀρχιερεὺς τῆς παροικίας ταύτης,
κατὰ τὴν ὡς ἄνω χρονολογίαν, καὶ οὐχὶ ἕτερος ὑπὸ
τὸ ὄνομα Φιλόθεος.

1872 - 1873

Ἀθηνῶν Θεόφιλος Πρόεδρος. Λευκάδος Γρηγόριος,
Υἱὸς καὶ Σπετσῶν Νεόφυτος, Κερκύρας Ἀντώνιος
καὶ Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας Ἰγνάτιος. Μέλη ¹¹⁶.

Ἡ χρονολογία τῆς ἀπὸ 28 Φεβρουαρίου 1874 καὶ
ὑπ' ἀριθ. 2432 Συνοδικῆς ἐγκυκλίου ¹¹⁷, δέον νὰ διορ-
θωθῇ εἰς «28 Φεβρουαρίου 1873» διότι οἱ, ἐν αὐτῇ,
ἀναγραφόμενοι Ἀρχιερεῖς ἦσαν Συνοδικοί, οὐχὶ τῷ
1874, ἀλλὰ τῷ 1873.

Δὲν εἶχεν εἰσέτι λήξει ἡ Συνοδικὴ αὕτη Περίοδος,
ὅτε τῇ 1ῃ Ἰουλίου 1873 ¹¹⁸ ἀποθνήσκει ὁ Πρόεδρος
τῆς Συνόδου Θεόφιλος· ἐπομένως ἡ σύνθεσις αὐτῆς
παρέμεινεν ὡς εἶχε μὲ συμμετοχὴν καὶ τοῦ, ὡς πέμ-
πτου μέλους, κληθέντος Ἀρχιεπισκόπου Χαλκίδος
Καλλινίκου.

(Συνεχίζεται)

† Ὁ πρ. Λήμνου ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

105. Αὐτόθι σ. 539.

106. Α. Ματαράγκα ἐνθ' ἀνωτ. σ. 426. Ἐφημ. τῆς Κυβερ-
νήσεως ἔτ. 1867 τῆς 20ῆς Αὐγούστου σ. 622.

107. Α. Ματαράγκα ἐνθ' ἀνωτ. σ. 427.

108. Στεφ. Γιαννοπούλου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 197.

109. Αὐτόθι σ. 618 - 619.

110. Στεφ. Γιαννοπούλου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 314.

111. Αὐτόθι σ. 854.

112. Στεφ. Γιαννοπούλου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 517.

113. Διον. Ματαράγκα ἐνθ' ἀνωτ. σ. 431.

114. Στεφ. Γιαννοπούλου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 539 - 540.

115. Αὐτόθι σ. 636.

116. Ἐφημερίς τῆς Κυβερνήσεως ἔτ. 1872 ἀριθ. φύλ. 57
σ. 315. Α. Ματαράγκα ἐνθ' ἀνωτ. σ. 444.

117. Στεφ. Γιαννοπούλου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 473.

118. Στεφ. Γιαννοπούλου ἐνθ' ἀνωτ. σ. 129.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ(*)

Γ. Οίονει μεταξὺ τῶν δύο προηγουμένων τάσεων ἐν τῇ ἐκτιμῇ τῶν σχέσεων Χριστιανισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ ἴστανται οἱ θεολόγοι καὶ συγγραφεῖς ἐκεῖνοι, οἱ ὅποιοι παραδέχονται μὲν ὅτι ὑφίσταται βαθεῖα μεταξὺ Χριστιανισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ ἔντασις, πιστεύουν ὅμως ὅτι ὁ μετασχηματισμὸς τοῦ πολιτισμοῦ εἶναι ἔργον τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ὡς χαρακτηριστικούς ἐκπροσώπους τῆς τάσεως αὐτῆς θὰ ἡδύνατό τις νὰ παρυσιάσῃ ἀπὸ μὲν τὴν ἀρχαιότητα τὸν Αὐγουστῖνον, ἀπὸ δὲ τοὺς νεώτερους χρόνους τὸν γνωστὸν Ἀγγλον θεολόγον Frederic Maurice καὶ τὸν Ρῶσον συγγραφέα Λέοντα Τολστόι. Εἶναι φανερά ἡ συγγένεια τῆς τάσεως αὐτῆς πρὸς τὴν ἀμέσως προηγουμένην. Διακρίνεται ὅμως ἐκείνης σαφῶς ὡς πρὸς τὴν ἑξαρσιν τῆς μεταξὺ τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ πολιτισμοῦ ὑφισταμένης ἐντάσεως, λόγῳ τῆς ἀναγνωριζομένης βαθείας διαστροφῆς καὶ διαφθορᾶς τοῦ δημιουργοῦντος τὸν πολιτισμὸν ἀνθρώπου. Οἱ ἐκπρόσωποι τῆς τάσεως αὐτῆς ἀγωνίζονται διὰ τὴν ἐντὸς τῶν συνθηκῶν τοῦ παρόντος αἰῶνος ἄρσιν τῆς ἀντιθέσεως Χριστιανισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ, διότι ἐκδέχονται τὴν πτώσιν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἤττον ψυχολογικῶς. Ἐνῶ ὑπὸ τινων τοῦλάχιστον ἐκ τῶν ἐκπροσώπων τῆς τάσεως αὐτῆς ἀναγνωρίζεται ὡς δόγμα τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀντικειμενικὴ ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου καταστροφὴ τοῦ κακοῦ ὑπὸ τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ τέλει τῆς ἱστορίας, ὅ,τι οὗτοι τονίζουσιν ὡς παράγοντα τῆς μεταβολῆς τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου εἶναι ἡ ὑποκειμενικὴ τακτοποίησις τοῦ ἀνθρώπου ἐναντὶ τοῦ Θεοῦ. Κατὰ τὴν ἀποψιν αὐτὴν ἡ ἐν τῷ μέλλοντι κειμένη τελικὴ ἔλευσις τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐν δυνάμει θεωρεῖται μᾶλλον ὡς ἡ ἀπαραίτητος κατακλείς τῶν προσπαθειῶν τῆς βασιλείας ὡς παρούσης ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ἡ ὑπὸ τοῦ Χριστοῦ καταστροφὴ τῶν δυνάμεων τῆς φθορᾶς καὶ τῆς ἁμαρτίας θεωρεῖται ὡς δυνάμενη νὰ συντελεσθῇ κατὰ στάδια διὰ τῆς μετανοίας καὶ εἰς τὸν Θεὸν ἐπιστροφῆς τῶν ἀνθρώπων. Κατὰ τοῦτο ἡ ἀποψὶς αὕτη διακρίνεται σαφῶς τῆς ἐκπροσωπούμενης ὑπὸ τοῦ Τερτυλλιανοῦ, τῆς Μοναστικῆς Ἀνατολικῆς παραδόσεως, τοῦ Δοστογιέβσκι κτλ. τάσεως, καθ' ἣν ὁ χριστιανισμὸς ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶναι τὸ μικρὸν διωκόμενον ποίμνιον, τοῦ ὁποῦ ἡ ἀπὸ τοῦ πολιτισμοῦ σωτηρία ἀναμένεται νὰ συντελεσθῇ οὐχὶ βαθμιαίως ἀλλὰ κατακλυστικῶς, ἥτοι διὰ τῆς παρουσίας τοῦ Χριστοῦ.

α) Κατὰ τὸν Αὐγουστῖνον, ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἀνακαινιστὴς τοῦ πολιτισμοῦ, διότι δίδει νέαν γέννησιν, νέαν δύνανμιν καὶ νέαν κατεύθυνσιν εἰς τὴν ζωὴν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἶναι βασικῶς ἀγαθὴ, ἀν καὶ διεστράφη καὶ παρεμορφώθη ἕνεκα τῆς πτώσεως. Ἡ διεστραμμένη φύσις τοῦ ἀνθρώπου δημιουργεῖ διεστραμμένον πολιτισμόν, κατ' ἀκολουθίαν δὲ διεστραμμένος πολιτισμὸς φθείρει καὶ διαστρέφει ἔτι μᾶλλον τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν. Ὁ πολιτισμὸς δὲν εἶναι ἐκ φύσεως κακός· δὲν ἀποτελεῖ κα-

κὴν δημιουργίαν, ἀλλὰ διαστροφὴν καλῆς δημιουργίας. Ἡ αἰτία ὅλου τοῦ κακοῦ εἶναι ἡ ἀπομάκρυνσις τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ στρόφη πρὸς τὸν ἴδιον ἐγώ. Ἡ στρόφη αὕτη πρὸς τὸν ἴδιον ἐγώ ἐκδηλοῦται ὡς ἀπομάκρυνσις ἀπὸ τοῦ Θεοῦ καὶ ὡς προσκόλλησις εἰς ἐν γῆινον ἀγαθόν, ὡς ἐὰν αὐτὸ νὰ εἶναι ἡ ὑπερέρα ἀξία τῆς ζωῆς. Ἀπὸ τὴν ἁμαρτίαν αὐτὴν τοῦ ἀνθρώπου πηγάζουσιν, κατὰ τὸν Αὐγουστῖνον, ὅλαι αἱ ἄλλαι ἀνωμαλῖαι τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Πρώτη ἀπὸ τὰς ἀνωμαλίας αὐτάς εἶναι ἡ σύγχυσις εἰς τὸν λογικὸν καὶ συναισθηματικὸν κόσμον τοῦ ἀνθρώπου. Σπουδαία ἐπίσης συνέπεια τῆς ἁμαρτίας ἐκείνης εἶναι αἱ κοινωνικαὶ ἁμαρτίαι. «Δὲν ὑπάρχει τίποτε τόσο κοινωνικὸν ἐκ συστάσεως καὶ τόσο ἀντικοινωνικὸν ἐν τῇ διαστροφῇ τοῦ ὅσον ἡ φύσις μας» (Πολιτεία τοῦ Θεοῦ, XIX, 5). Ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ ἱατρὸς καὶ ἀνακαινιστὴς τῆς διεφθαρμένης φύσεως καὶ τοῦ διεστραμμένου πολιτισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου. Εἰς τὴν ἱστορίαν διακρίνει ὁ Αὐγουστῖνος δύο Πολιτείας, τὴν πολιτείαν τοῦ Ἀβελ καὶ τὴν πολιτείαν τοῦ Κάιν. Ἡ πρώτη ἦλθεν εἰς τὴν πλήρη αὐτῆς ἰσχὺν καὶ τὰ πλήρη αὐτῆς δίκαια διὰ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἰδρύσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἐντὸς τῆς Πολιτείας τοῦ Θεοῦ, ἡ ὁποία εἶναι τμήμα μόνον τῆς οὐρανίου Πολιτείας, ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐξαγάγει τὸν μόχθον καὶ ἰδρώτα τοῦ ἀνθρώπου διὰ μίαν καλυτέραν ζωὴν, ἡ ὁποία τώρα, χάρις εἰς τὴν θείαν πολιτείαν, κατέστη διὰ πρώτην φορὰν δυνατὴ. Ἡ Πολιτεία αὕτη τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι μόνον ἐν προεικόνησιν καὶ μίᾳ πρόγευσίς τῆς οὐρανίου Πολιτείας, τὴν ὁποίαν ὁ Θεὸς θὰ καθιδρῶσῃ ἐν καιρῷ μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων [Πλείονα περὶ τῆς θέσεως τοῦ Αὐγουστίνου ἐναντὶ τοῦ πολιτισμοῦ βλ. Richard Niebuhr, Christ and Culture].

Εἶναι πολὺ χαρακτηριστικὴ ἡ διάφορος ἐναντὶ τοῦ κράτους θέσις τοῦ Αὐγουστίνου ἐν σχέσει πρὸς τὴν τοῦ Ἀκινάτου. Ὁ Αὐγουστῖνος ἔχων ὑπ' ὄψιν τὰς σχέσεις τῶν αὐτοκρατοριῶν τῆς Ἀσσυρίας καὶ Βαβυλώνης πρὸς τὸν Ἰσραὴλ, ὡς καὶ τῆς Ρώμης ἐναντὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐκλίνει νὰ δεχθῇ τὸ κράτος ὡς ἀναγκαῖον κακόν, ὀφειλόμενον εἰς τὴν πτώσιν τοῦ ἀνθρώπου καὶ δυνάμενον νὰ λυτρωθῇ μόνον διὰ τῆς κατὰ τινα τρόπον ὑποταγῆς του εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ Ἀκινᾶτος ἀντιθέτως, ζῶν κατὰ τοὺς Μέσους χρόνους, ἦτο ἐθισμένος εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ χριστιανικοῦ κράτους καὶ εἰς τὴν ἀντίληψιν περὶ διακρίσεως τῶν ἐξουσιῶν μεταξὺ τῶν δύο. (Ἐν F. C. Copleston, σελ. 229).

β) Καὶ κατὰ τὸν Frederic Maurice ὁ ἄνθρωπος ριζικῶς διεστράφη μετὰ τὴν πτώσιν, χωρὶς ὅμως νὰ χάσῃ τὴν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ εἰς αὐτὸν δοθεῖσαν φύσιν. Ἡ βαθυτέρα ἀσθένεια τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἀντίφασις ἐντὸς τῆς ὁποίας ζῇ ὡς ἄτομον καὶ ὡς ὁμάς, ἐγκτεται εἰς τὴν ὑπ' αὐτοῦ ἄρνησιν τοῦ νόμου τῆς ὑπάρξεώς του. Ἐκεῖνο ποὺ διακρίνει ὅλως ἰδιαιτέρως τὰς ἀποψεις τοῦ Maurice ἐπὶ τοῦ θέματος εἶναι αἱ ἀντιλήψεις

(*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελ. 467 τοῦ προηγουμένου τεύχους.

του περί βασιλείας τοῦ Χριστοῦ ὡς παρούσης. Ἡ βάσις τῆς ὁρθῆς κατανοήσεως τῶν σχέσεων Χριστιανισμοῦ καὶ πολιτισμοῦ δὲν δύναται, κατὰ τὸν Maurice νὰ εἶναι ὁ Σατανᾶς καὶ ἡ ἁμαρτία, ἀλλ' ὁ Θεὸς καὶ ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ. «Δὲν δύναμαι ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ πιστεύσω, γράφει εἰς τὴν Βιογραφίαν του, τομ. I, σελ. 450, «ὅτι ὁ Διάβολος ἐν τινὶ ἐννοίᾳ εἶναι ὁ βασιλεὺς τοῦ σύμπαντος. Πιστεύω ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ὁ βασιλεὺς τοῦ σύμπαντος ὑφ' ὅλας τὰς ἐννοίας, καὶ ὅτι ὁ Διάβολος πειράζει ἡμᾶς ἀνὰ πᾶσαν ἡμέραν καὶ ὥραν, ἵνα ἀρνηθῶμεν τὴν βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ καὶ δεχθῶμεν αὐτὸν ὡς βασιλέα. Δι' ἐμὲ εἶναι ζήτημα ζωῆς ἢ θανάτου ποία ἐκ τῶν δύο αὐτῶν ἀπόψεων εἶναι ἡ ὁρθή». Ὁ Χριστὸς, ὅταν ἦλθεν εἰς τὸν κόσμον, ἦλθεν «εἰς τὰ ἴδια».

Ἡ μεταστροφή τῆς ἀνθρωπότητος ἀπὸ τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ εἰς τὸν Χριστοκεντρισμὸν εἶναι ἡ μόνη ὁδὸς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ πολιτισμοῦ του. Γνωρίζει ὁ Maurice πόσον εἶναι ἀβυσσώδης ὁ ἐγωκεντρισμὸς αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου καὶ πόσον εἶναι μεγάλαι αἱ δυνατότητες τοῦ κακοῦ ἐν τῷ κόσμῳ. Πλὴν ὁμως τὰ διάφορα στοιχεῖα τοῦ πολιτισμοῦ καθ' ἑαυτὰ οὐδὲν ἔχουν τὸ κακόν. Χρῆζουσιν λυτρώσεως καὶ ἀνακαινίσεως, διότι ἐκφράζουν τὸν ἐγωκεντρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τὴν διαστροφήν του ὡς πρὸς τὴν ἀληθῆ του φύσιν μετὰ τὴν πτώσιν. Ὁ Χριστὸς δὲν θὰ βασιλεύσῃ νικητῆς ἐπὶ τῶν δυνάμεων τοῦ κακοῦ μόνον εἰς τὸ τέλος· ὁ Χριστὸς βασιλεύει καὶ τώρα συγκατατῶν τὸν κόσμον ἀπὸ τὴν πλήρη ἀποσύνθεσιν καὶ ἐκμηδένισιν. Πᾶσα στιγμή τοῦ χρόνου εἶναι κατάλληλος διὰ νὰ νικήσῃ ὁ Χριστὸς. «Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ,» γράφει, «ἀρχίζει ἐντὸς ἡμῶν, πρόκειται ὁμως νὰ ἐκδηλωθῇ καὶ ἐκτὸς ἡμῶν..... Πρόκειται νὰ διαποτίσῃ τὰς συνηθείας, τὰς σκέψεις, τοὺς λόγους, τὰς πράξεις τῶν ὑπηκόων της. Τελικῶς θὰ εἰσχωρήσῃ εἰς ὅλοκληρον τὴν κοινωνικὴν μας ὑπόστασιν» (The Lord's Prayer, σ. 49). Ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐν ἐσχάτῃ ἀναλύσει εἶναι ὁ μεταμορφωθεὶς καὶ ἀνακαινισθεὶς πολιτισμὸς, διότι ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ συνίσταται πρωτίστως εἰς τὴν μεταστροφήν καὶ ἀνακαινίσιν τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος ἐκ τοῦ ἐγωκεντρισμοῦ καὶ τῆς ἀπιστίας εἰς τὴν γνῶσιν καὶ ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ. Ἡ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἶναι πραγματικὴ· διότι ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν ἐκυβέρνη, οὐδὲν θὰ ἠδύνατο νὰ υπάρξῃ, καὶ ἐὰν ὁ Θεὸς δὲν εἰσέηκουσε τὰς αἰτήσεις μας περὶ ἐλευσεως τῆς βασιλείας Του, ἡ ἀνθρωπότης ὁλόκληρος θὰ εἶχε πρὸ πολλοῦ μεταβληθῇ εἰς σπῆλαιον ληστῶν (Βλ. καὶ R. Niebuhr, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 226-29).

Ἡ ἀνωτέρω ἀποψὶς τονίζει προφανῶς καθ' ὑπερβολὴν καὶ κατ' ἴδιον τρόπον τὴν βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ ὡς παρούσαν, ἀλλοιούσά πως τὸ νόημα τῆς ἀναμενομένης ἐν τῇ Κ. Διαθήκῃ, καὶ ἐν τῇ ὁρθοδόξῳ λατρείᾳ, μελλούσης τοῦ Χριστοῦ βασιλείας.

γ) Ὁ συγγραφεὺς Λέων Τολστόϊ εἶναι γνωστὸς εἰς ὅλους ἰδιαιτέρως ἐκ τῶν μυθιστορημάτων του. Καὶ αὐτὸς εὗρεν ἐξ ὁλοκλήρου ἀντίθετον τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ πρὸς τὸν σύγχρονον πολιτισμὸν. Ὅλα τὰ βάσανα καὶ αἱ ταλαιπωρίαι τοῦ ἀνθρώπου

προέρχονται κατὰ τὸν Τολστόϊ ἀπὸ τὴν ἀθέτησιν τῆς ἐντολῆς τοῦ Ἰησοῦ περὶ ἀπολύτου ὑπακοῆς. Διαπεποτισμένος ὑπὸ τῆς ἠθικῆς φιλοσοφίας τῆς Δύσεως ὁ Τολστόϊ ἦτο φυσικὸν νὰ ἀντιληφθῇ καὶ τὴν θρησκείαν καθόλου ἐπὶ τοῦ ἠθικοῦ ἐπιπέδου, ἥτοι ὡς τὴν ἀπαίτησιν τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον, μίαν ἀπαίτησιν τῆς ὁποίας ἡ τήρησις ἀποβλέπει μόνον εἰς τὴν εὐδαιμονίαν τοῦ ἀνθρώπου. Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὡς Μεσσίας καὶ Σωτὴρ εἶναι δι' αὐτὸν ἀπλῶς ὁ θεὸς νομοθέτης. Ὁ Τολστόϊ ἐνόησε τὸ Εὐαγγέλιον ὡς τὴν ἐντολὴν τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον, εἶναι δὲ γνωστὰ εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν ὅλου τοῦ κόσμου αἱ παραφράσεις του τῆς ἐν τῇ ἐπὶ τοῦ Ὄρους Ὁμιλίας διατυπωμένης ἀπολύτου καὶ ἀνευ οὐδενὸς συμβιβασμοῦ ἀπαιτήσεως τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Ἰδιαιτέρως χαρακτηριστικὴ δι' αὐτὸν ὑπῆρξε ἡ ἔξαρσις τῆς ἐντολῆς περὶ μὴ ἀντιστάσεως εἰς τὸ πονηρόν. Τὴν ἀγάπην πρὸς τοὺς ἐχθροὺς ἐπεξέτεινε καὶ πέραν τῶν ἐθνικῶν ὁρίων, ἐθεώρει τὸν ὅρκον ὑπὸ οἰασδήποτε συνθήκας ἀπηγορευμένον, ὅπως δὲ εἶναι γνωστὸν ἀπὸ τὸ μυθιστόρημά του «Ἡ Σονάτα τοῦ Κρόϋτσερ» ἔδωκε μίαν κατὰ γράμμα βαθυτάτην καὶ ἄκρως ἐνδιαφέρουσαν ἐρμηνείαν τοῦ περὶ μοιχείας χωρίου «ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι (αὐτήν) ἤδη ἐμοίχευσεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ» (Ματθ. 5, 28). Διακρίνει τις εἰς τὰς ἀπόψεις αὐτὰς τοῦ Τολστόϊ τὴν ῥιζικὴν ἐκείνην ἐρμηνείαν τῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰησοῦ, ἡ ὁποία χλευάζει πᾶν εἶδος συμβιβασμοῦ καὶ ἀντιτίθεται πρὸς βασικὰς ἀρχὰς τοῦ πολιτισμοῦ μας. Διὰ τῶν ἀντιλήψεων του αὐτῶν ὁ Τολστόϊ ἔχει μόνον κατὰ τοῦ ὁργανωμένου κράτους, ἀλλὰ καὶ κατὰ τῆς ὁργανωμένης Ἐκκλησίας ἐστράφη, οὐχ ἤττον καὶ κατ' αὐτῆς ταύτης τῆς ἐπιστήμης: «Εἶμαι πεπεισμένος», γράφει εἰς τὸ ἔργον του «Τὶ πιστεύω», «ὅτι ἡ ἐπιστημονικὴ δραστηριότης τῶν τελευταίων αἰώνων ἐν Εὐρώπῃ θὰ ἀποτελέσῃ ἀνεξάντλητον πηγὴν οἴκτου καὶ γέλωτος διὰ τὰς ἐπερχομένας γενεάς». Οὕτε τὰ συστήματα τῆς φιλοσοφίας οὔτε ἡ Τέχνη τὸν ἐνδιέφερον, ἐνῶ καὶ φιλόσοφος ἦτο καὶ μέγας καλλιτέχνης.

Τὸ πρόβλημα καὶ μετὰ τὸν Τολστόϊ εἶναι ὅτι καὶ αὐτός, περισσότερο μάλιστα ἢ ὁ Maurice καὶ ὁ Αὐγουστίνος, βλέπει τὸ κακὸν μᾶλλον ἐντὸς τοῦ ἀνθρώπου ἢ ἐκτὸς αὐτοῦ. Ὁ Τολστόϊ δὲν ἀσχολεῖται καθόλου μετὰ τὴν ἀντικειμενικὴν ἐκτὸς τοῦ ἀνθρώπου καταστροφήν τοῦ κακοῦ διὰ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ· βλέπει τὸ κακὸν εἰς τὴν βούλησιν τοῦ ἀνθρώπου. Διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν τηρεῖ τὸν νόμον τοῦ Θεοῦ, ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ ἀληθινὸς νόμος τῆς ζωῆς, καθίσταται δυστυχὴς καὶ ταλαιπωρεῖται ὑπὸ μυρίων κακῶν. Ἀπαξ ὁμως ἀποφασίσῃ νὰ τηρήσῃ τὴν θεῖαν ἐντολὴν, τὸν βαθύτερον νόμον τῆς ζωῆς του, ὁ ἄνθρωπος σώζεται. Κατὰ παρόμοιον τρόπον δύναται νὰ σωθῇ ὁλόκληρος ἡ ἀνθρωπότης.

Ὁ Τολστόϊ ὑπῆρξε μέγας ἀνθρωπιστὴς καὶ ἰδεολόγος. Προσεπάθησε νὰ ἐφαρμόσῃ καὶ εἰς τὴν ζωὴν του τὰς ἀρχὰς του. Εἰς τὴν Γιασνάγια Πολιάνα μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του κατέβαλε δραματικὴν προσπάθειαν νὰ ἐφαρμόσῃ τὸ εὐαγγέλιον ἐντὸς τῶν ἰδίων συνθηκῶν ποὺ ἔζη πρὸ τῆς ἀφυπνίσεώς του. Ἡ ὅλη προσπάθεια, ὅσον εἰλικρινὴς καὶ ἀν ἦτο, ἐξε-

λίχθη εἰς ἀληθῆ ἱλαροτραγωδίαν, τοῦτο δὲ δὲν ἡδύνατο νὰ διαφύγῃ μίαν τόσο λεπτήν καὶ εὐαίσθητον συνείδησιν ὡς ἡ τοῦ Τολστόϊ. Μετὰ ἀπὸ μίαν τρομερὰν ἐσωτερικὴν κρίσιν, ἐδραπέτευσε κάποτε νύκτα ἀπὸ τὸ κτῆμά του καὶ τοὺς οἰκείους του. Πρὸς ποῖαν κατεύθυνσιν ἔφευγε; Οὐδεὶς γνωρίζει, διότι τὸν γέροντα Τολστόϊ εὗρον τὴν ἐπομένην νεκρὸν. Πάντως, ἔφευγε μακρὰν τῶν συνθηκῶν ἐκείνων, ὑπὸ τὰς ὁποίας εἶχε πιστεύσει ὅτι θὰ ἐπραγματοποιεῖ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ.

*

Αὗτοί εἶναι οἱ τρεῖς κύριοι τύποι τῶν ἀπόψεων τῶν χριστιανῶν θεολόγων καὶ συγγραφέων ὡς πρὸς τὸ θέμα Χριστιανισμὸς καὶ πολιτισμός. Τὸ συμπέρασμα δι' ἡμᾶς δὲν εἶναι «διαλέγετε καὶ παίρνετε»! Διότι ἀπασαί αἱ ἐκτεθεῖσαι ἀπόψεις δὲν διακρίνονται διὰ τὴν αὐτὴν τῆς ἀληθείας κατανόησιν οὔτε διὰ τὸν αὐτὸν βαθμὸν πιστότητος πρὸς τὴν ἀρχαίαν χριστιανικὴν παράδοσιν.

Πολλοὶ χριστιανοὶ πιστεύουν μέχρι σήμερον, ὅτι ἡ ἀναγνώρισις τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπὸ τοῦ ῥωμαϊκοῦ κράτους καὶ ἡ ἐπικράτησίς του ὡς ἐπισήμου θρησκείας τῆς αὐτοκρατορίας ἔλυσαν τελικῶς τὸ πρόβλημα τῶν σχέσεων τοῦ «λαοῦ τοῦ Θεοῦ» πρὸς τὸν κόσμον. Τοῦτο ὅμως ἀποτελεῖ χονδροειδῆ πλάνην. Εἰς τὴν πραγματικότητά, μετὰ τὴν ἀναγνώρισιν τοῦ Χριστιανισμοῦ τὸ πρόβλημα ἐνεφανίσθη ὑπὸ νέαν μορφήν.

Τὸ θέμα «χριστιανισμὸς καὶ πολιτισμός» εἶναι ἐκ τῶν δυσχερεστάτων. Ἡ παρούσα διαπραγματεύσείς του δὲν εἶχεν ὡς σκοπὸν νὰ δώσῃ τὴν λύσιν τοῦ προβλήματος, ἀλλ' ἀπλῶς τὴν ἀφορμὴν πρὸς νέας τυχὸν σκέψεις ἐπὶ τοῦ θέματος. Πρέπει δὲ νὰ ὁμολογηθῇ ἄφ' ἐνός μὲν ὅτι ἡ οἰαδήποτε ἐπὶ τοῦ θέματος ἀποψὲς ἐγείρει ἐρωτήματα μὴ δυνάμενα νὰ τύχωσι πλήρους καὶ ἱκανοποιητικῆς ἀπαντήσεως, ἄφ' ἑτέρου δὲ ὅτι, ἂν καὶ ἀντιμετωπίζωμεν ὡς χριστιανοὶ τὸ θέμα, δὲν μένομεν ἀνεπηρέαστοι ὑπὸ τῶν ἐκάστοτε καιρικῶν παραγόντων. Αἱ καιρικοὶ αὗτοὶ παράγοντες κατὰ τὰς ἡμέρας μας συνίστανται εἰς τὸν καθόλου εἰδωλολατρικὸν χαρακτῆρα τῆς συγχρόνου ζωῆς. Ἡ συνείδησις τῆς πλήρους ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἀπομακρύνσεως καὶ ἡ διαπίστωσις τῆς καθολικῆς χρεωκοπίας τοῦ πολιτισμοῦ εἰς τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου ἄφ' ἐνός, ἄφ' ἑτέρου δὲ ἡ ἐντὸς τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν καὶ χριστιανικῶν κύκλων παρατηρουμένη, ἰδιαιτάτα ἐν τῇ Δύσει, εὐρεῖα ἐκκοσμίκευσις τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι ὅ,τι σήμερον ὑπὲρ πᾶν ἄλλο θὰ ἐδικαιολόγῃ μίαν ἀπὸ ὀρθοδόξου χριστιανικῆς ἀπόψεως αὐστηρὰν κριτικὴν τοῦ πολιτισμοῦ. Μία τοιαύτη θέσις δὲν ἐνέχει σημασίαν μόνον διὰ τὰ συνειδητὰ μέλη τῆς Ἐκκλησίας ὡς πηγάζουσα ἐκ τῶν ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς αὐτῶν πίστεως καὶ παραδόσεως, ἀλλὰ καὶ διὰ τοὺς ἐκτὸς τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι θὰ ὠδηγοῦντο εἰς πλήρη σαφήνειαν ὡς πρὸς τὴν ἐναντί τῆς Ἐκκλησίας θέσιν των ἀκριβῶς διὰ μιᾶς ἀπὸ χριστιανικῆς πλευρᾶς αὐστηρᾶς κριτικῆς τοῦ πολιτισμοῦ, διὰ τῆς βαθυτέρας ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας καλλιέργειας τῆς λειτουργικῆς καὶ μυστηριακῆς ζωῆς, διὰ

τῆς ἐξάρσεως τοῦ μοναχικοῦ βίου καὶ τῆς ἀσκήσεως.

Οἱ χριστιανοὶ ἡσθάνοντο κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας ὡς μία «νέα φυλὴ» ἐναντι τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν Ἑθνικῶν. Ἡ ἐκκοσμίκευσις τοῦ Χριστιανισμοῦ εἶναι ὑπεύθυνος διὰ τὴν ἐκάστοτε σύγχυσιν μεταξὺ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ κόσμου, μεταξὺ τῶν πιστῶν καὶ τῶν παντὸς εἶδους ἰδεολόγων τοῦ αἰῶνος τούτου. Ὅταν ἡ Ἐκκλησία παύῃ νὰ αἰσθάνεται ἐναντι τοῦ κόσμου ὡς «τὸ μικρὸν ποίμνιον», καταντᾷ μία μεταξὺ τῶν πολλῶν τοῦ κόσμου ὁργανώσεων καὶ κινήσεων, αἱ ὁποῖαι ἀγωνίζονται δι' ὅλων τῶν τρόπων καὶ διὰ παντὸς εἶδους συμβιβασμῶν διὰ τὴν ἐπέκτασιν τῆς ἐπιρροῆς των ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἄς μὴ νομισθῇ δὲ ὅτι ἡ ἐσχατολογικὴ καὶ ἀποκαλυπτικὴ αὐτῇ ἀντίληψις περὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῷ κόσμῳ ὠδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους εἰς τὴν ὀμφαλοσκοπίαν, τὴν ἀρρωστημένην ἐσωτερικὴν συγκέντρωσιν καὶ τὴν πλήρη μακαριότητος ἀδιαφορίαν διὰ τὸν πλησίον. Εἶναι ἐξηκριβωμένον ὅτι, ὅταν κατὰ τοὺς πρώτους αἰῶνας ἡ Ἐκκλησία κατεῖχετο ὑπὸ τοῦ ἐσχατολογικοῦ πνεύματος, ἀνέπτυξεν ἄξιοθαύμαστον φιλανθρωπικὴν δρασὶν εἰς ὅλους τοὺς τομεῖς. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἀντιμετωπίζῃ ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν ἐναγωνίως τὸν Θεόν, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἀνάπτει εἰς τὴν καρδίαν του, ὅλαι του δὲ αἱ δυνάμεις ἐπιστρατεύονται εἰς τὴν μετ' αὐταπαρνήσεως ὑπηρεσίαν τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ πλησίον. Εἶναι ἄλλο πρᾶγμα ἡ Ἐκκλησία ὡς κέντρον ἐκπολιτισμοῦ πάσης φύσεως, ὡς συμβαίνει ἐν πολλοῖς ἐν τῇ Δύσει, καὶ ἄλλο πρᾶγμα εἶναι ἡ Ἐκκλησία ὡς «ἐπὶ τὸ αὐτό», ἐνθα βιοῦται ἡ κρίσις καὶ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ διὰ τὸν ἄνθρωπον, ὅπως καὶ ἡ ἀγάπη ἡμῶν πρὸς τὸν Θεόν καὶ πρὸς ἀλλήλους. Διὰ τοῦτο πᾶσα χριστιανικὴ δραστηριότης ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ, διὰ νὰ εἶναι γνησίως χριστιανικὴ, πρέπει νὰ διέπεται ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τῆς χριστιανικῆς ἀγάπης, καὶ νὰ μὴ ἀποβλέπῃ εἰς σκοποὺς γενικωτέρους. Οἱ χριστιανοὶ ἀγαποῦν ἀντικειμενικῶς, οὐχὶ δὲ ἐξ ἐπόψεως ἰδεολογίας τινός· δὲν ἀγαποῦν τὴν ἀνθρωπότητα εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ Α ἢ Β πλησίον· οὔτε δι' ὅσων πράττουν ὑπὲρ τοῦ Α ἢ Β ἀποβλέπουν εἰς τὸ σύνολον τῆς ἀνθρωπότητος καὶ εἰς τὸ μέλλον της· οἱ χριστιανοὶ ἀπλῶς ἀγαποῦν τὸν Α ἢ Β ὡς Α ἢ Β, ὅ,τι δὲ πράττουν ὑπὲρ αὐτῶν προέρχεται οὐχὶ ἐξ ἰδεῶν σχετιζομένων πρὸς τὸν πολιτισμὸν καὶ τὸ μέλλον τῆς ἀνθρωπότητος. Ἄμεσος συνέπεια τοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἐσχατολογικοῦ δειπνοῦ τῆς κοινωνίας καὶ τῆς ἀγάπης, ἄμεσος συνέπεια τῆς λειτουργικῆς ζωῆς εἶναι διὰ τοὺς χριστιανούς ἡ δι' ὅλων τῶν μέσων καὶ τρόπων φροντίς ὑπὲρ ἀλλήλων, ὅχι διὰ νὰ κτισθῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον ὁ παράδεισος ἐπὶ τῆς γῆς, ἀλλ' ὅπως οἱ ἄνθρωποι δύνανται ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ ἀντιμετωπίσουν τὸν Θεόν ὡς καλὸν ὑπηρετᾶται τῶν μυστηρίων του. Λατρεία τοῦ Θεοῦ — ἀγάπη καὶ κοινωνία μετὰ τῶν ἀδελφῶν — ἀναμονὴ τῆς κρίσεως καὶ τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου· αὐτὸ εἶναι τὸ τρίπτυχον τῆς ζωῆς τῶν ὀρθοδόξων χριστιανῶν, ὅπως ἦτο καὶ τῆς ζωῆς τῶν πρώτων χριστιανῶν.

ΣΑΒΒΑΣ ΑΓΟΥΡΙΔΗΣ

Καθηγητὴς Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης

Η ΟΔΟΣ ΕΠΙ ΤΗΝ ΓΝΩΣΙΝ

«Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταὶ μου ἔστε, καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς» (Ἰωάν. γ', 31-32). Οἱ «μεγάλοι» καὶ «φωτισμένοι» νόες τῆς λεγομένης Ἀναγεννήσεως, ἔχοντες τὸ μὲν ἐν οὓς ἐστραμμένον πρὸς τὸν Θεόν, τὸ δὲ ἕτερον πρὸς τὸν ἀρχαῖον ὄφιν, ἤκουσαν μόνον τὸ δεύτερον μέρος τῆς προτάσεως ταύτης, καὶ ἠγγήσαν τὸ πρῶτον. Παραμερίσαντες τὴν διδασκαλίαν καὶ τὸ παράδειγμα τοῦ Θεανθρώπου, ὅστις ἐπίσης εἶπεν «ἐγὼ εἰμὶ ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια, καὶ ἡ ζωὴ» (Ἰωάν. ιδ', 6), ἀνέλαβον ἵνα γνωρίσωσι τὴν ἀλήθειαν καὶ ἀποκτήσωσι τὴν διὰ τῆς ἀληθείας ἐλευθερίαν, ἐκτὸς Αὐτοῦ, διὰ τῶν ἰδικῶν τῶν περιωρισμένων, διεφθαρμένων, «φυσικῶν» δυνάμεων. Καὶ ἄλλοι μὲν ἐπεχείρησαν, ἵνα κατακτήσωσι τὴν ἀλήθειαν διὰ τοῦ «ὁρθοῦ λόγου», ἄλλοι διὰ τῶν ἐξωτερικῶν αἰσθήσεων, καὶ εἴτα ἕτεροι δι' ἄλλων ἀνθρωπίνων δυνάμεων, οἷον τῆς βουλήσεως, τῆς ἐνοράσεως κλπ.

Πόσον μάταιαι ὑπῆρξαν αἱ προσπάθειαι αὗται! Οὐχὶ μόνον ἀντιμάχεται καὶ ἀντιφάσκει ἡ μία φιλοσοφικὴ σχολὴ εἰς τὰς ἄλλας, ἀλλὰ καὶ οἱ ὁπαδοὶ τῆς ἰδίας σχολῆς εἰς ἀλλήλους, ἀκόμη δὲ ὁ αὐτὸς φιλόσοφος εἰς ἑαυτόν. Ὁρθολογισταὶ εἶναι ὁ Καρτέσιος καὶ ὁ Σπινόζας καὶ ὁ Λειβνίτιος, καὶ ὅμως ὁ μὲν πρῶτος φθάνει διὰ τοῦ «ὁρθοῦ λόγου» εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπάρχουσι πολλαὶ οὐσίαι, ἐκ τῶν ὁποίων ἄλλαι εἶναι ὑλικά καὶ ἄλλαι πνευματικά, ὁ δὲ δεύτερος καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπάρχει μίαν μόνον οὐσίαν, ἥτις δὲν εἶναι οὔτε ὕλη οὔτε πνεῦμα, ἀλλὰ βασικώτερόν τι, ὁ δὲ τρίτος καταλήγει εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι ὑπάρχουσι πολλαὶ οὐσίαι, αἵτινες εἶναι ὅλα πνευματικῆς φύσεως. Ἐμπειρισταὶ εἶναι καὶ ὁ Λόκιος, καὶ ὁ Μπέρκλεϋ, καὶ ὁ Χιούμ, καὶ ὅμως ὁ μὲν πρῶτος πρεσβεύει ὅτι ὑπάρχει καὶ ὕλη καὶ πνεῦμα, ὁ δεύτερος ὅτι ὕλη δὲν ὑπάρχει, ἀλλὰ ὑπάρχει μόνον τὸ πνεῦμα, ὁ δὲ τρίτος ὅτι οὔτε ὕλη ὑπάρχει οὔτε πνεῦμα, ἀλλὰ μόνον φαινόμενα. Καὶ ἐν γένει, αἱ διάφοροι φιλοσοφικαὶ σχολαὶ κατέληξαν εἰς ποικίλας καὶ ἀντιφατικὰς ἀντιλήψεις περὶ τῶν διαφόρων μεγάλων ζητημάτων τῶν ἀφορώντων τὸν κόσμον, τὸν Θεόν, καὶ τὸν ἄνθρωπον.

Μὲ τὴν παρέλευσιν τοῦ χρόνου τὰ φιλοσοφικά συστήματα πολλαπλασιάζονται, καὶ οὕτως ἔχομεν: δυϊσμόν, ὕλισμόν, πανψυχισμόν, ὑποκειμενικὸν ἰδεαλισμόν, κριτικὸν ἰδεαλισμόν, ἀντικειμενικὸν ἰδεαλισμόν, φαινομενισμόν, ἱστορικὸν ὕλισμόν, ὕλοζωισμόν, μηδενισμόν, πανθεισμόν, ντεϊσμόν, θεϊσμόν, ἀθεϊσμόν, κλπ. Αἱ ἀντιθέσεις, ἡ σύγχυσις αὐξάνουν καὶ διαδίδονται ἀνὰ τὸν κόσμον, μὲ ἀποτέλεσμα ὅτι οἱ ἄνθρωποι ὁλοῦν τείνουσι πρὸς τὸν ὑποκειμενισμόν, τὴν σχετικὴν κρατίαν, τὸν κυνισμόν, καὶ τὸν ἀχαλίνωτον ἐγωϊσμόν.

Δύναται τις νὰ ἴδῃ, ὅτι ἡ ἀληθὴς ὁδὸς ἐπὶ τὴν γνῶσιν δὲν δύναται νὰ εἶναι οὔτε διὰ τοῦ δῆθεν «φυσικοῦ» λόγου, οὔτε διὰ τῆς «ἐμπειρίας», οὔτε διὰ τῶν ἄλλων τρόπων, οὓς συνιστῶσιν οἱ ἀθετήσαντες τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ φιλόσοφοι.

Δύναται τις νὰ ἴδῃ, ὅτι αἱ ὁδοὶ ἐπὶ τὴν γνῶσιν, ἃς

ὑπέδειξαν οἱ φιλόσοφοι ἀπὸ τῆς Ἀναγεννήσεως καὶ ἐντεῦθεν, εἶναι σφαλεραί, ὁδηγοῦσαι τὸν ἄνθρωπον οὐχὶ εἰς τὴν ἀληθῆ γνῶσιν τοῦ κόσμου, τοῦ Θεοῦ, καὶ ἑαυτοῦ, ἀλλ' εἰς ἐσφαλμένας καὶ βλαβεράς δοξασίας.

Ὅστις ἔχει μελετήσῃ τὴν Ἀγίαν Γραφὴν καὶ τὰ συγγράμματα τῶν Πατέρων τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μετὰ προσοχῆς καὶ συνέσεως, δύναται εὐκόλως νὰ ἴδῃ, ὅτι αἱ ἀφετηρίαι καὶ τῶν ὀρθολογιστῶν καὶ τῶν ἐμπειριστῶν καὶ τῶν βουλησιαρχικῶν καὶ τῶν διαισθητικῶν καὶ τῶν ἄλλων κοσμικῶν φιλοσόφων εἶναι ἐσφαλμένα, καὶ ἐπομένως ὅτι τὰ συστήματα τὰ ὁποῖα ἐδημιούργησαν ὁρμώμενοι ἐκ τῶν ἀφετηριῶν τούτων ἀδύνατον εἶναι νὰ ταυτισθῶσι μετὰ τῆς γνώσεως ἐκείνης, ἣν ποθεῖ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἥτις ἀληθῶς καθιστᾷ αὐτὸν ἐλεύθερον. Ὁ Ἰησοῦς διδάσκει ἡμᾶς ὅτι μόνον ὅταν μείνωμεν ἐν τῷ λόγῳ Τοῦ θὰ γνωρίσωμεν τὴν ἀλήθειαν, δηλαδή μόνον ὅταν πιστεύσωμεν εἰς τὸ κήρυγμά Του, καὶ τὸ ἐφαρμόσωμεν εἰς τὴν ζωὴν ἡμῶν, θὰ δυνηθῶμεν νὰ γνωρίσωμεν τὴν ἀλήθειαν. Ὑπάρχει ἀνάγκη χριστιανικῆς πίστεως, χριστιανικοῦ ἥθους, χριστιανικῆς ζωῆς. Ἡ πίστις καὶ ἡ σύμφωνος πρὸς τὴν πίστιν ζωὴ καθαρῶν τὴν ψυχὴν τοῦ ἀνθρώπου καὶ τότε ἀνοίγουσιν οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ψυχῆς του καὶ βλέπει οὗτος τὴν ἀλήθειαν. Ἡ ἐσωτερικὴ κάθαρσις εἶναι ὁρὸς ἀναγκαῖος διὰ τὴν σύλληψιν τῆς πνευματικῆς ἀληθείας καὶ διὰ τὴν θέαν τοῦ Θεοῦ: «Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ», λέγει ὁ Κύριος, «ὅτι αὐτοὶ τὸν Θεὸν ὁφονται» (Ματθ. ε', 8).

Ἡ διδασκαλία αὕτη προϋποθέτει ὅτι αἱ νοητικαὶ (καθὼς καὶ αἱ ἄλλαι ἐσωτερικαὶ) δυνάμεις τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἐν ὑγιεῖ καταστάσει, ἀλλὰ εἶναι διεφθαρμέναι.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Σιναΐτης, π. χ., παρατηρεῖ ὅτι μόνον οἱ ἅγιοι, διὰ τῆς καθαρότητος, εἶναι «κατὰ φύσιν λογικοί». Ἡ παρὰ φύσιν κατάστασις τοῦ ἀνθρώπου λόγου καὶ τῶν ἄλλων ἀνθρωπίνων δυνάμεων ὀφείλεται εἰς τὴν παράβασιν, εἰς τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα, καὶ ἀπαιτεῖ τὴν κάθαρσιν, ἥτις ὁδηγεῖ εἰς τὴν ἀποκατάστασιν τοῦ ἔσω ἀνθρώπου. Σχετικῶς πρὸς τὴν συνήθη κατάστασιν τῶν ἀνθρώπων, ὁ μέγας μυστικιστὴς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὁ ἅγιος Συμεών, ὁ Νέος Θεολόγος, λέγει: «Ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς παραβάσεως τοῦ Ἀδὰμ διεφθάρσαν ὅλες αἱ φυσικαῖς δυνάμεις τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως, ἔχουν ὁ νοῦς, ἡ διάνοια, ἡ δόξα, ἡ φαντασία, καὶ οἱ αἰσθήσεις... Καὶ διὰ τοῦτο δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ συλλογίζεται, ὅμως ἀσθενεῖ, καὶ δὲν ἔμπορεῖ νὰ συλλογίζεται ὁρθά. Δύναται νὰ ἐπιθυμῇ, ἀμὲν ἐπιθυμεῖ ἀνοήτως. Δύναται νὰ θυμῶνεται, πλὴν θυμῶνεται ἀλόγως. Διὰ ταύτην τὴν αἰτίαν καὶ ἐκεῖνα ὅπου νοεῖ, καὶ ἐκεῖνα ὅπου δοξάζει καὶ φρονεῖ, ἀκόμη καὶ ἐκεῖνα ὅπου φαντάζεται, καὶ ἐκεῖνα ὅπου αἰσθάνεται, ὅλα αὐτὰ εἶναι στραβά καὶ σφαλερά».

Χρειαζόμεθα λοιπὸν τὴν κάθαρσιν, τὴν τελειοποίησιν, τὴν ἀποκατάστασιν τῶν ἐσωτερικῶν ἡμῶν δυνάμεων, ἐὰν θέλωμεν ἵνα φθάσωμεν εἰς τὴν ἀλη-

ΑΙ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ ΕΝ ΤΗ ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

Ἐκκλησιαστικαὶ Τέχναι ὑπάρχουσι μόνον ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Διότι εἰς τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας αἱ τέχναι αὐταὶ ἔχουν ἀφομοιωθῇ μὲ τὰς κατὰ κόσμον τέχνας.

Αἱ ἐκκλησιαστικαὶ Τέχναι τῆς Ὁρθοδοξίας εἶναι θεολογικαί. Τὰ δὲ ὑπ' αὐτῶν ἐκτελούμενα ἔργα εἶναι ὑπομνήματα εἰς τὸν θεῖον λόγον.

Αἱ τέχναι αὐταὶ ἐκφράζουσι τὴν μυστικὴν οὐσίαν τῆς θρησκείας μας, ἀποτείνονται δὲ εἰς τὰς αἰσθήσεις. Ἡ ὕμνολογία καὶ ἡ μουσικὴ ἀποτείνονται εἰς τὸ οὖς, ἡ ἀρχιτεκτονικὴ, ἡ ἀγιογραφία καὶ αἱ λοιπαὶ

τέχναι αἱ τεχνουργοῦσαι τὰ ἄμφια τῶν ἱερέων, τὰ σκεύη τοῦ ναοῦ, κλπ., ἀποτείνονται εἰς τοὺς ὀφθαλμούς. Τὴν τρίτην αἰσθησιν, ἥτοι τὴν ὁσφρησιν, τὴν μεταρσιώνει καὶ τὴν κατανύγει τὸ θυμίαμα. Ἡ τετάρτη καὶ ἡ πέμπτη αἰσθήσεις, ἥτοι ἡ γεῦσις καὶ ἡ ἀφή, δὲν μετέχουσιν εἰς αὐτὴν τὴν πνευματικὴν πανδαισίαν, ἐπειδὴ εἶναι ὑλικώτεραι.

Κατ' ἐξοχὴν, αἱ δύο εὐγενέστεραι αἰσθήσεις, ἡ ὄρασις καὶ ἡ ἀκοή, τρέφονται, ἐν τῷ ὀρθόδοξῳ ναῷ, μὲ πνευματικὰ ὁράματα καὶ ἀκούσματα, ἀγιαζόμεναι δι' αὐτῶν. Διὰ τοῦτο, τὰ ἔργα τῶν ἐκκλησιαστικῶν

θινῶν γινώσκιν. Πῶς θὰ τὸ ἐπιτύχωμεν τοῦτο μᾶς τὸ διδάσκουν ἡ θεία Γραφή καὶ τὰ ἔργα τῶν Πατέρων, ἰδίως τῶν ἀσκητικῶν καὶ νηπτικῶν, τὰ ὅποια θαυμασίως ἀναπτύσσουν τὴν διδασκαλίαν τῆς Γραφῆς.

Ἄς ἴδωμεν μερικὰ ἐκ τῶν χαρακτηριστικῶν παρατηρήσεων τῶν νηπτικῶν Πατέρων ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς στενῆς σχέσεως μεταξὺ τοῦ εἶναι τοῦ ἀνθρώπου, ἥτοι τῆς ἐσωτερικῆς αὐτοῦ καταστάσεως, καὶ τῆς γνώσεως.

Ὁ ἅγιος Ἀντώνιος, ὁ Μέγας, λέγει: «Ἀνθρώπος γὰρ ὁ γινώσκων τὸν Θεὸν ἀγαθὸς ἐστίν· εἰ δὲ οὐκ ἐστὶν ἀγαθός, οὐδὲν οἶδεν, οὐδὲ γνωσθήσεται ποτέ· τρόπος γὰρ γνώσεως Θεοῦ τὸ ἀγαθὸν ἐστίν».

Ἐπίσης λέγει τὰ ἐξῆς: «Ἡ καθαρὰ ψυχὴ, ἀγαθὴ ὑπάρχουσα, φωτίζεται καὶ καταλάμπεται ὑπὸ τοῦ Θεοῦ...». «Ὁ νοῦς πάντα ὁρᾷ, καὶ τὰ ἐν οὐρανοῖς· καὶ οὐδὲν αὐτῷ ἐπισκοπεῖ, εἰμὴ μόνον ἡ ἁμαρτία· τῷ δὲ καθαρῷ οὐδὲν ἀκατάληπτον». «Ὁ νοῦς ὁ ἐν τῇ καθαρᾷ καὶ φιλοθέῳ ψυχῇ, ἐν ἀληθείᾳ ὁρᾷ τὸν Θεὸν τὸν ἀγέννητον καὶ ἀθεώρητον καὶ ἄλεκτον».

Βλέπομεν πόσον στενὰ συνδέει ὁ ἅγιος οὗτος τὴν γνῶσιν καὶ μάλιστα τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, μετὰ τῆς ἐσωτερικῆς καθαρότητος ἢ ἀγαθότητος.

Οἱ Πατέρες ὑπογραμμίζουν τὴν σπουδαιότητα τῆς ταπεινοφροσύνης διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς γνώσεως. Ὁ ὁσιος Μᾶρκος, ὁ ἀσκητής, λέγει: «Εἶδον ἰδιώτας ἔργῳ ταπεινοφρονήσαντας, καὶ ἐγένοντο τῶν σοφῶν σοφώτεροι». Ὁ δὲ ἅγιος Συμεὼν, ὁ Νέος Θεολόγος, λέγει: «Ἐὰν εὐρίσκῃς τὸν ἑαυτὸν σου συντετριμμένον καὶ τεταπεινωμένον, ἔξευρε πῶς ἐφωτίσθης, καὶ ὅσον ταπεινώνεσαι, τόσον καὶ φωτίζεσαι».

Αἱ παρατηρήσεις αὐταὶ μᾶς ἐνθυμίζουν τὰ λόγια τοῦ Ἰησοῦ: «Ὅστις ταπεινώσει ἑαυτὸν ὡς τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἐστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν» (Ματθ. ιη', 4)· καὶ: «Πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις» (Λουκ. ι', 21).

Ὁ ἅγιος Μάξιμος ὁ ὁμολογητής ἐπίσης τονίζει τὴν κάθαρσιν ἐκ τῶν παθῶν, ἥτοι τὴν ἀπάθειαν, καθὼς καὶ τὴν ταπείνωσιν, ὡς ὅρον ἀπαραίτητον διὰ τὴν ἀληθῆ καὶ βαθεῖαν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ὄντων ἐν γένει: «Ὁδὸς ἐπὶ τὴν γνῶσιν», γράφει ὁ ἅγιος οὗτος, «ἐστὶν ἀπάθεια καὶ ταπείνωσις, ὧν χωρὶς,

οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον». Διατί; Διότι τὰ πάθη ἐν γένει, καὶ ἰδίως ἡ ὑπερηφάνεια, μολύνουσι καὶ ἐκτυφλοῦσι τὸν νοῦν ἡμῶν, καὶ τὴν τῆς χάριτος ἐνοίκησιν ἀποκλείουσι. Καὶ ἀντιστρόφως: «Ὅτε ὁ νοῦς τελείως τῶν παθῶν ἐλευθερωθῇ, τότε καὶ ἐπὶ τὴν θεωρίαν τῶν ὄντων ἀμετατρέπτι ὁδεύει, ἐπὶ τὴν γνῶσιν τῆς ἀγίας Τριάδος τὴν πορεῖαν ποιούμενος».

Ὁμοίως, ὁ ἅγιος Ἐφραίμ ὁ Σῦρος γράφει: «Πρὸς θεολογίαν δὲ τότε μόλις θέλομεν γίνεαι ἱκανοί, ὅποταν νικῆσωμεν τὰ πάθη καὶ ἐξορίσωμεν ἀφ' ἑαυτῶν πᾶσαν προσπάθειαν βιωτικὴν, καὶ μηδεμίαν πρόληψιν ἔχωμεν κατὰ νοῦν· διότι τότε ἡ χάρις τοῦ Ἀγίου Πνεύματος εὐροῦσα ἀνάπαυσιν ἐν ἡμῖν, θέλει φωτίσει τὰς καρδίας ἡμῶν... Πρέπει λοιπὸν νὰ ἐτοιμάσωμεν τόπον πρὸς ὑποδοχὴν τοῦ νοεροῦ φωτός, διὰ νὰ γίνωμεν ἄξιοι πνευματικῶν χαρισμάτων».

«Κάθαρσις» σημαίνει τὴν ἀποβολὴν πασῶν τῶν κακιῶν καὶ καλλιέργειαν καὶ ἀνάπτυξιν τῶν διαφορῶν χριστιανικῶν ἀρετῶν, ἥτοι τῆς πίστεως, τῆς ταπεινώσεως, τῆς ἐγκρατείας, τῆς ἀγάπης, κλπ. Καὶ τοῦτο ἐπιτυγχάνεται διὰ τῆς νηστείας, τῆς νήψεως, τῆς προσευχῆς, καὶ τῶν ἄλλων μέσων, ἃ ὑποδεικνύουσιν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ Ἀπόστολοι ἐν τῇ Καινῇ Διαθήκῃ, καθὼς καὶ οἱ Πατέρες καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Παράδοσις ἐν γένει.

Ἐκεῖνος, ὅστις πορεύεται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἥτις ἔχει πρὸς τὴν πνευματικὴν γνῶσιν, ἔχει γνησίαν πίστιν εἰς τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ καὶ ζῇ συμφώνως πρὸς αὐτήν, συμφώνως πρὸς τὰς θείας ἐντολάς. Πορευόμενος δὲ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ ταύτης, ἀτενίζει ὁλοὲν καὶ ἐναργέστερον καὶ πληρέστερον τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, ἥτις «ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν» (Λουκ. ιζ' 21).

Ἀρίστη ἐπιτομὴ τούτων εἶναι τοῦ ἁγίου Μαξίμου τοῦ Ὁμολογητοῦ τὸ ἐξῆς: «Εἰ ὁ Χριστὸς ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν κατοικεῖ διὰ τῆς πίστεως, κατὰ τὸν θεῖον Ἀπόστολον, πάντες δὲ οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἐν αὐτῇ εἰσιν ἀπόκρυφοι· πάντες ἄρα οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν εἰσιν ἀπόκρυφοι· φανεροῦνται δὲ τῇ καρδίᾳ κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς ἐκάστου διὰ τῶν ἐντολῶν καθάρσεως».

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΒΑΡΝΟΣ
Fulbright Research Scholar
Πανεπιστήμιον τῶν Ἀθηνῶν

τεχνῶν εἶναι ὑπομνήματα εἰς τὸν θεῖον λόγον, ὡς προεῖπομεν.

Πάντα ὅσα βλέπει καὶ ἀκούει ὁ προσευχόμενος ἐν-
τός τῆς ἐκκλησίας, ὑποβάλλουσιν εἰς τὴν διάνοιαν
αὐτοῦ τὰ μυστικά νοήματα τῆς θρησκείας. Πάντα
ὅσα βλέπει ἐν τῷ ναῷ ἔχουσι τοιοῦτον σχῆμα, ὥστε
νὰ τὸν ὑψώνωσιν εἰς τὸν μυστικὸν κόσμον τῆς μα-
καριότητος: τὸ οἰκοδόμημα τοῦ ναοῦ, αἱ ἄγιοι εἰκό-
νες, τὸ εἰκονοστάσιον, τὸ θολωτὸν κιβόριον, τὸ ἀρτο-
φόριον, τὸ ἄγιον ποτήριον, τὸ δισκάριον, ὁ ἀστερί-
σκος, ὁ ἀήρ, αἱ κανδηλαί, οἱ πολυέλαιοι, τὰ ἄμφια
τῶν ἱερέων, ἡ κολυμβήθρα, ὁ θρόνος τοῦ ἀρχιερέως,
τὰ σταχῶματα τῶν ἱερῶν βιβλίων, μέχρι καὶ αὐτῶν
τῶν στασιδίων μὲ τὸ ταπεινὸν καὶ ἀσκητικὸν σχέ-
διον. Τὸ αὐτὸ συμβαίνει καὶ μὲ ὅσα ἀκούει: μὲ τὴν
ὑμνωδίαν, ἥτις εἶναι συντεθειμένη ἐκ λόγου καὶ μου-
σικῆς, συνιστῶσα τὴν ψαλμωδίαν, μὲ τὰς εὐχάς, αἱ
ὁποῖαι ἀναγινώσκονται κατανυκτικῶς, μὲ τὰς ἐκφω-
νήσεις τοῦ ἱερέως, μὲ τὸ θεῖον κήρυγμα. Ἀλλὰ τὸ
κήρυγμα δὲν πρέπει νὰ ἔχη κοσμικὸν χαρακτήρα καὶ
νὰ εἶναι ἀποκρουστικὴ καὶ κενὴ τις ρητορεία, ὡς ἡ
χαρακτηρισθεῖσα ὑπὸ τινος ἀρχιερέως ὡς «εὐσεβὴς
φλυαρία», ἀλλὰ νὰ πλησιάζῃ, κατὰ τὸ δυνατόν, πρὸς
τὸν λειτουργικὸν χαρακτήρα τοῦ λόγου, διότι μόνον
τότε δὲν θὰ εἶναι ξένον καὶ ἄσχετον πρὸς τὴν ψαλ-
μωδίαν καὶ πρὸς τὸν γενικὸν χαρακτήρα τῆς ὅλης
τελετουργίας. Οἱ λόγοι τῶν Πατέρων τῆς Ὁρθοδόξου
Ἐκκλησίας ἔχουσι λειτουργικὸν χαρακτήρα, καὶ ὡς
ἐκ τοῦτου συμπληρώνουσι τὴν λειτουργίαν, ἐνῶ τὰ
περισσότερα τῶν σημερινῶν κηρυγμάτων τὴν δια-
σποῦν, διακόπτοντα καὶ ψυχραίνοντα τὴν κατανυκτι-
κὴν κατάστασιν, εἰς τὴν ὁποίαν μεταρσιώνονται οἱ
ἐκκλησιαζόμενοι διὰ τῶν ἱερῶν ὁραμάτων καὶ ἀκου-
σμάτων τῆς λατρείας.

Ἴδου διατὶ αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ Τέχναι λέγονται
καὶ εἶναι λειτουργικαί, πνευματικαί, ἀναγωγικαί,
οὐχὶ δὲ κοσμικαί, δηλαδὴ ὑλιστικαί, συναισθηματικαί,
ἐπιδεικτικαί, ματαιόδοξοι, ἔχουσαι ὡς σκοπὸν νὰ
τέρψωσι τὰς αἰσθήσεις. Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἔλεγον
«τέχνη ἐστὶ τέρψις», διότι ἡ θρησκεία των ἦτο ἐν
ὥραϊον ψεῦδος, καὶ κατ' οὐσίαν «πνευματικὰ» στοι-
χεῖα δὲν ὑπῆρχον ἐν τῷ ἀρχαίῳ κόσμῳ.

Ἀπασαὶ αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ Τέχναι τῆς Ὁρθοδο-
ξίας (ἦτοι τῆς Μιᾶς, Ἀγίας, Καθολικῆς, Ἀποστολι-
κῆς καὶ ἀναλλοιώτου Ἐκκλησίας) ἐκφράζουσι τὰ
αὐτὰ πνευματικὰ πράγματα, ἀλλὰ διὰ διαφορετικῶν
μέσων ἐκάστη. Τὰ ἔργα λ. χ. τῆς ἀγιογραφίας ἐκ-
φράζουσι, διὰ μυστικῶν σχημάτων καὶ χρωμάτων,
ἀπολύτως τὰ ἴδια ἱερὰ νοήματα, ἅτινα ἐκφράζει καὶ
ἡ μουσικὴ διὰ μυστικῶν ἤχων, καθὼς καὶ ἡ ὑμνολο-
γία διὰ πνευματικῶν λόγων.

Μόνον εἰς τὴν Ὁρθοδόξian συμβαίνει τοῦτο. Διότι
εἰς τὴν Προτεσταντικὴν Ἐκκλησίαν ἔχουσι καταρ-
γηθῆ αἱ ἱερὰ τέχναι, εἰς δὲ τὴν Παπικὴν παρεφθά-
ρησαν, καὶ ἀπὸ λειτουργικαί, ἔχουσι γίνεαι κοσμικαί.
Ὁ Προτεσταντισμὸς ἠθέλησε νὰ καταργήσῃ τὰς
αἰσθήσεις, καταργῶν ὅ,τι ἀποτείνεται εἰς ταύτας,
πλὴν ἀπεγύμνωσε οὕτω τὴν θρησκείαν ἀπὸ τὸν λει-
τουργικὸν μανδύαν τῆς λατρείας καὶ τὴν κατέστησεν

ἀόριστόν τι καὶ ψυχρόν, εἶδος ἀμυδροῦ καὶ θολοῦ
θεϊσμοῦ. Ἐνῶ ἡ Ὁρθοδοξία διετήρησεν ἐν τῇ λα-
τρείᾳ ὅ,τι παρέλαβεν ἐκ τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας,
ἥτις δὲν ἠθέλησε νὰ καταργήσῃ τὰς αἰσθήσεις,
πρᾶγμα ἀνόητον, ἀφοῦ ζῶμεν ἐν τούτῳ τῷ ὕλικῳ
κόσμῳ¹, ἀλλὰ νὰ τὰς ἀγιάσῃ διὰ μέσου τῶν ἱερῶν
καὶ λειτουργικῶν τεχνῶν, αἱ ὁποῖαι, κατ' αὐτὸν τὸν
τρόπον, καθίστανται ὄργανα ἐπικοινωνίας τῶν πι-
στῶν μετὰ τῆς οὐρανοῦ βασιλείας. Διὰ τῶν λειτου-
ργικῶν τεχνῶν αἰσθάνονται αὐτὴν «ὡς ἐν ἐσώτρῳ».

Ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία ἀφ' ἐτέρου ἀφῆκε νὰ παρα-
φθαρῶσιν αἱ Ἐκκλησιαστικαὶ Τέχναι (καὶ γενικῶς
οἱ τρόποι τῆς λατρείας, ὥστε νὰ καταντήσῃ αὕτη
θεατρικὴ παράστασις), θυσιάζουσα ταύτας εἰς ἐγκο-
σμίαν σκοπιμότητα. Παρ' ὅτι ἡ Παπικὴ Ἐκκλησία
φαίνεται ἐξασκοῦσα αὐστηρὸν ἐπιβάλλον ἐπὶ τῶν
ὁπαδῶν αὐτῆς, ἐν τούτοις κατὰ βάθος ἐπιτρέπει νὰ
ἄγεται ἐν πολλοῖς ἀπὸ τὰς διαθέσεις τοῦ ποιμνίου
τῆς, τὸ ὁποῖον ἐπιβάλλει εἰς αὐτὴν τὰς κοσμικὰς
ἀντιλήψεις τοῦ ἐν τῇ λατρείᾳ. Αὕτη εἶναι ἡ αἰτία
τῆς οἰκτρᾶς παραμορφώσεως, τὴν ὁποίαν ἔχουσι πά-
θει αἱ ἐκκλησιαστικαὶ τέχναι ἐν τῇ Δύσει ἀπὸ ἐξα-
κοσίων - ἑπτακοσίων ἐτῶν, καὶ ἥτις ἐκορυφώθη διὰ
τῆς Ἀναγεννήσεως τῶν τεχνῶν ἐν Ἰταλίᾳ, καὶ ἐκ
ταύτης εἰς ἅπασαν τὴν Δύσιν. Οὕτω, τὸ κοσμικὸν
πνεῦμα μετὰ τῶν ἐπιπολαίων αὐτοσχεδιασμῶν του,
ἀντικατέστησε τὸ λειτουργικόν. Αἱ τέχναι αὗται
ἐν τῇ Παπικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀπέβαλον βαθμηδὸν τὸν λει-
τουργικὸν χαρακτήρα των καὶ κατήντησαν κοσμικαί,
ἦτοι ὕλικαί. Ἐν τῇ Δύσει δὲν ὑπάρχει πλέον «ἀγιο-
γραφία» ἀλλὰ «ζωγραφικὴ» (δηλαδὴ μία ἀναπαραστα-
τικὴ τέχνη, ὁμοία πρὸς τὴν λεγομένην «ἱστορικὴν
ζωγραφικὴν»). Δὲν ὑπάρχει ἐπίσης «ψαλμωδία»,
ἀλλὰ μουσικὴ, συντεθειμένη παρὰ συνθετῶν τῆς κο-
σμικῆς μουσικῆς.

Ἐάν, λοιπόν, ὡς εἴπομεν ἀνωτέρω, τὰ ἔργα τῶν
ἐκκλησιαστικῶν τεχνῶν πρέπει νὰ εἶναι ὑπομνήματα
εἰς τὸν θεῖον λόγον, καὶ νὰ ἐνσταλάζωσιν εἰς τὴν
ψυχὴν τῶν πιστῶν τὴν κατ' ἀνύξιν καὶ οὐχὶ τὴν
σαρκικὴν τέρψιν καὶ ἐκλύσιν, πᾶς τις
δύναται νὰ φαντασθῇ τίνος ποιότητος συγκλίνησιν αἰσθά-
νεται ὁ προσευχόμενος, ὅταν βλέπῃ εἰκόνας σαρκικάς,
ὡς εἶναι αἱ madonnes, αἱ ὁποῖαι ἐζωγραφήθησαν
ἐκ προτύπων (μοντέλλων) ἀσέμων καὶ ὑποκριτικῶν
γυναικῶν, ἅτινα ἦσαν ἐρωμένοι ἀσεβῶν ζωγράφων,
καὶ ὅταν ἀκούῃ κοσμικὰ ἄσματα, ἁδόμενα ὑπὸ ὑστε-
ρικῶν καὶ ἀνιέρων ἡθοποιῶν. Ἐάν δύναται νὰ ὀνομά-
ζεται προσευχὴ τοῦτο, τότε προσευχὴ εἶναι καὶ ἐκείνη
τὴν ὁποίαν κάμνουν οἱ Ζουλοὶ καὶ οἱ Ὀιεντότοι
ἐμπροσθεν τῶν εἰδώλων των, τὰ ὁποῖα παριστᾶσι
καὶ ἐκεῖνα γυναῖκας τῆς φυλῆς αὐτῶν, ὑπὸ τὸν ἥχον
τῶν τὰμ - τὰμ, χορεύοντες ὡς δαιμονιῶντες: «Τὸ
ἐκ τῆς σαρκὸς σὰρξ ἐστὶ, τὸ ἐκ τοῦ πνεύματος
πνεῦμα ἐστὶ».

Κατὰ ταῦτα, μόνον ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἔχει,

1. Ὁ ἅγιος Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης λέγει ὅτι ἡ Ἐπι-
γίγος Ἱεραρχία ἱεουργεῖ κατὰ τὸν τύπον τῆς Οὐρανοῦ Ἱε-
ραρχίας, ἀλλὰ μὲ ὕλικά μέσα, ἅτινα ἐκφράζουσι Πνευματικὰ
σύμβολα, «τῶν αἰσθήσεων ἔνεκα».

ΕΠΙ ΤΗΣ ΜΝΗΜΗΣ ΤΟΥ ΘΕΟΦΟΡΟΥ ΙΕΡΟΜΑΡΤΥΡΟΣ

ΤΟ «ΕΝ ΧΡΙΣΤΩ ΖΗΝ», ΚΑΤΑ ΤΟΝ ΙΓΝΑΤΙΟΝ⁽¹⁾

Ι. Ὁ Ἰησοῦς «σὰρξ» καὶ «πνεῦμα»² εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ. Ἡ ἀληθινὴ ζωὴ καὶ ἡ πηγὴ τῆς ζωῆς, ἡ μοναδικὴ καὶ ἀναντικατάστατος ἀρχὴ τῆς ἡμετέρας ζωῆς εὐρίσκεται ἐν τῷ θανάτῳ τοῦ Ἰησοῦ, τοῦ Ὁποίου ἡ Ἀνάστασις, ἐξ ἄλλου, ἀποτελεῖ τὸν αἰώνιον θρίαμβον καὶ τὴν σημαίαν καὶ τὸ ἐνδοξον λάβαρον τῆς στρατιᾶς «τῶν ἀγίων καὶ πιστῶν Αὐτοῦ», τοῦθ' ὅπερ εἶναι τὸ ἐξ ὅλων τῶν ἐθνῶν ἐκλε-

1. Τὸ χρονικὸν τοῦ Εὐσεβίου τοποθετεῖ τὸ μαρτύριον τοῦ ἁγ. Ἰγνατίου Ἐπισκόπου Ἀντιοχείας εἰς τὸ δέκατον ἔτος τῆς βασιλείας τοῦ Τραϊανοῦ (107). Ἰστορ. Ἑκκλ. III, 32-36. — Ὁ Lightfoot ἐπιμένει εἰς τὸ μεταξὺ 110-118 διάστημα (The Apostolic Fathers, 11, 2, σελ. 435-472. — Ὁ Harnack προτιμᾷ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ Τραϊανοῦ 110-117 (Die Chronologie, I, σελ. 73 κ. ἐ.). Μετὰ τοῦ Harnack συμφωνεῖ καὶ ὁ σεβαστὸς ἡμῶν Διδάσκαλος Καθηγητὴς τοῦ Ἐθνικοῦ Πανεπιστημίου κ. Γεράσιμος Κονιδάρης (παραδόσεις 1949).

μέχρι τῆς σήμερον, τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Τέχνας, αἱ ὁποῖαι ποιοῦσιν ἔργα πνευματικὰ ἀπρὸς ἁγιασμόν τῶν αἰσθήσεων». Τοῦτο δὲν τὸ ἔχουσιν ἐννοήσει οὔτε οἱ πολλοὶ τῶν ἱερωμένων μας, οὔτε οἱ θεολόγοι μας, ὥστε νὰ τὸ καταστήσωσι συνειδητότερον εἰς τὸν λαόν μας, ὅστις τὸ ἔχει μὲν ἐντὸς τῆς καρδίας του, βαθμυδὸν ὅμως χάνει τὴν ἱερὰν ταύτην κληρονομίαν, ἡ ὁποία ἐφθασε μέχρις ἡμῶν διὰ τῆς παραδόσεως, ἀκούων τὰ δημαγωγικὰ κηρύγματα τῆς ἡμιμαθείας, ἥτις διαλαλεῖ τὴν ἀνάγκην τοῦ «συγχρονισμοῦ» τῆς Ἐκκλησίας μας. Καὶ ὁ συγχρονισμὸς οὗτος θὰ συντελεσθῇ, τάχα, ἐὰν περιβληθῇ ἡ Ἐκκλησία μας τὰς ἐξ ὕψους «χάνδρας», τὰς ὁποίας ἀνεφέρμεν προηγουμένως, ἀποβάλλουσα τοὺς γνησίους ἀδάμαντας καὶ μαργαρίτας τῆς ἀγιογραφίας μας καὶ τῆς μυστικῆς μουσικῆς μας.

Ἡ Δύσις εἶναι ἡ περιοχὴ τῆς γῆς, ὅπου πρυτανεῖ κατ' ἐξοχὴν τὸ πρακτικὸν πνεῦμα, καὶ ἐκ τούτου προέρχεται ἡ ἐπίδοσις τῶν κατοίκων αὐτῆς εἰς τὰς ἐπιστήμας. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὴν θρησκείαν, εἶναι ἀνόητον νὰ προσδοκῶμεν φωτισμὸν ἐκεῖθεν, ὅπου δύνει ὁ ἥλιος. Ὁ φυσικὸς ἥλιος ἀνατέλλει ἐξ ἀνατολῶν, ἀλλὰ καὶ ὁ πνευματικὸς ἥλιος, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός, καὶ Ἐκεῖνος ἐξ Ἀνατολῶν ἀνέτειλεν, ἥτοι ἐκ τούτων τῶν ἰδικῶν μας τόπων, «ἡμῖν ὑπολιμπάνων ἑαυτὸν ὑπογραμμόν». Μὲ τὸ «Ἅγιον Μανδήλιον, τὸ ὁποῖον ἐδώρησεν εἰς τὸν τοπάρχην τῆς Ἐδέσσης Αὐγαρον, καὶ με τοὺς λειτουργικοὺς ὕμνους, τοὺς ὁποίους ἔψαλε μετὰ τῶν Μαθητῶν Αὐτοῦ κατὰ τὸν Μυστικὸν Δεῖπνον, παρέδωκεν εἰς ἡμᾶς τοὺς τύπους καὶ τὰ ἀκηλίδωτα ἀρχέτυπα τῶν τεχνῶν τῆς Ἐκκλησίας. Ταῦτα ἄς φυλάξωμεν ἀλώβητα, ὥς τὸν καλὸν μαργαρίτην, ἀδελφοί μου Ὁρθόδοξοι χριστιανοί. Γένοιτο!

Φ. ΚΟΝΤΟΓΛΟΥ

λεγμένον «ἐν σῶμα τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ»³. Τὴν νέαν αὐτὴν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς τοῦ ἁγ. Ἀπ. Ἰωάννου⁴ καὶ τοῦ ἁγ. Ἀπ. Παύλου⁵ καὶ τῆς χριστιανικῆς παραδόσεως, ἐξῆ ἀδιακόπως καὶ ἐντόνως καὶ ἡσθάνετο ἐνδομύχως, ὁ ἀποστολικὸς Ἐπίσκοπος τῆς κατὰ τὴν Συρίαν Ἀντιοχείας Ἰγνάτιος, ὁ Θεοφόρος. Ἐνδιαφέρει νὰ ὑπογραμμίσωμεν, ὅτι, καθὼς ὑποστηρίζουν οἱ F. Loofs⁶ καὶ Maurer⁷ καὶ εἶναι γενικῶς δεκτὸν, ὡς γεγονὸς, σήμερον, ὁ ἁγ. Ἰγνάτιος ἐγένωρισε καὶ ἐχρησιμοποίησε τὴν διδασκαλίαν καὶ τὰ κείμενα τοῦ εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου. Οὕτως ὁ Ἰγνάτιος εἶναι σπουδαιότατος μάρτυς τῆς πρωτοχριστιανικῆς ἀντιλήψεως, καθ' ἣν ὁ χριστιανὸς περιπατεῖ ἐν τῷ ἐνδὸς νεωτερισμοῦ ζωῆς, ἐν τῷ μιᾷ ἰδιορρύθμῳ νέας ζωῆς, τῆς ὁποίας ἡ πηγὴ καὶ ἡ ἀρχὴ εἶναι ὁ προσωπικὸς, ὁ Θεάνθρωπος Χριστός.

II. Ἐὰν ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ, «τὸ διαπαντὸς — αὐτοῦ — ζῆν»⁸, ἡ παντοτεινὴ καὶ ἀτελεύτητος αὐτοῦ ζωὴ, εἶναι, διότι εἶναι «σὰρξ» καὶ «πνεῦμα», διότι εἶναι ὁ Λόγος τοῦ Πατρὸς ἡνωμένος δι' Αὐτοῦ, διὰ τοῦ Πνεύματος. Συγχρόνως δὲ ἡ πραγματικότης τῆς σαρκὸς Αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνθρωπίνης Αὐτοῦ φύσεως, ἡ πραγματικότης τοῦ Θανάτου καὶ τῆς Ἀναστάσεως Αὐτοῦ, θέτει τὴν τοιαύτην «ζωὴν» εἰς τὴν διάθεσιν καὶ βίωσιν τοῦ χριστιανοῦ, ὅστις τοῦ λοιποῦ ζῇ πάντα ἐν γένει αὐτοῦ τὰ ζητήματα καὶ «πάντα πράσσει ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ»⁹, ἐξω τοῦ Ὁποίου δὲν ὑπάρχει, οὐδὲ κἂν νοεῖται τόπος, δι' οἵανδήποτε ἐκδήλωσιν ἢ κίνησιν τῆς ζωῆς τοῦ χριστιανοῦ, διὰ τὸν ὁποῖον ὁ Χριστὸς ἀποτελεῖ «τὸ ἀδιάκριτον ἡμῶν ζῆν»¹⁰. Ἡ ἐκ τῶν 7 ἐπιστολῶν τοῦ Ἰγνατίου ἐξαγομένη αὕτη, περὶ τοῦ «ἐν Χριστῷ ζῆν», διδασκαλία δὲν εἶναι, παρὰ ἐκείνη τοῦ ἁγ. Ἀπ. Ἰωάννου: «Ὡςπερ ὁ Πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτω καὶ τῷ Υἱῷ ἔδωκεν ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ... ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωὴν αἰώνιον, ... μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν»¹¹, ἐκφερομένη με ἀρκετὰ διαφορικὰς ἐκφράσεις, δεικνύουσας πῶς ὑπελαμβάνετο αὕτη ὑπὸ τῶν τότε χριστιανικῶν γενεῶν καὶ πῶς ἐβιοῦτο ὑπὸ τοῦ πρωΐμου ἐκείνου Ἐπισκόπου Ἀντιο-

2. Ματθ. I, 2.

3. Σμυρν. I, 2. Ἰδὲ καὶ Harnack, Militia Christi, Tübingen, 1905, σελ. 20.

4. Ἰωάνν., 1, 4· 3, 15· 3, 36· 5, 24· 6, 40· 11, 25· 14, 6.

5. Ρωμ. 5, 10. Β' Κορ. 4, 10, Κολ. 3, 4.

6. Ἐν Hauck, Realenzykl., IV, 29-30.

7. Ignat. v. Antioch. u. das Johanesevang., Zürich 1949, σελ. 118-144.

8. Ματθ. I, 2.

9. Ἐφεσ. XX, 2, VIII, 2.

10. Ἐφεσ. III, 2.

11. Ἰωάνν. 5, 26, 24.

χείας. Ὡσαύτως ὁ χριστιανὸς καλεῖται, διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης, νὰ εἶναι ἡνωμένος μετὰ τὸν Χριστὸν «κατὰ σὰρκα καὶ πνεῦμα»¹², ἡ, ὡς πλειστάκις ἐν ἀπάσῃ σχεδὸν ταῖς ἐπιστολαῖς αὐτοῦ χαρακτηριστικῶς ἀπαντᾷ «σαρκὶ καὶ πνεύματι», τοῦθ' ὅπερ, ἐὰν ἐννοῶμεν καλῶς, φαίνεται νὰ σημαίνει ὅτι, τὸ ἀντικείμενον τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ χριστιανοῦ εἶναι ἡ σὰρξ καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Κυρίου, ἡ ἀνθρωπότης καὶ ἡ Θεότης Αὐτοῦ, ὁ Θάνατος καὶ ἡ Ἀνάστασις Αὐτοῦ, ὁλόκληρον τὸ μυστήριον τῆς ἀπολυτρωτικῆς Αὐτοῦ ἐνανθρωπήσεως. Ἀδιακόπως δὲ ὁ χριστιανὸς ἔχει ἀνάγκην νὰ ἀναβαπτίζεται «ἐν τῷ αἵματι τοῦ Κυρίου»¹³, διὰ νὰ ἀντλήῃ ἐκεῖθεν τὴν νέαν αὐτὴν ζωὴν¹⁴.

III. Ἀλλὰ καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ζωὴ τοῦ Χριστιανοῦ ἐπίσης, ἡ σὰρξ αὐτοῦ, ὀφείλει νὰ ἐκφράζῃ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ, τὸ ὁποῖον κατοικεῖ ἐν αὐτῷ. Σὰρξ καὶ πνεῦμα εἶναι ἡ ὅλη προσωπικότης, ἐξωτερικὴ καὶ ἐσωτερικὴ, ἐν τῇ ὁποίᾳ ὀφείλει νὰ ἐκδηλοῦται αὕτη ἡ νέα ζωὴ, ἡνωμένη μετὰ τὴν σὰρκα καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ Χριστοῦ. Ὁ χριστιανὸς δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ζῇ πλέον «κατὰ σὰρκα». Ἡ ἀνθρωπίνη συμπεριφορὰ τοῦ δὲν ἐπιτρέπεται νὰ ἐμπνέεται πλέον ἀπὸ ἀπόψεις καθαρῶς φυσικὰς καὶ «σαρκικὰς». Δὲν τὸν ὁδηγεῖ πλέον ἡ σὰρξ, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ Ἰησοῦ. Ἡ συμπεριφορὰ τοῦ χριστιανοῦ ἀπέναντι τῶν ἀδελφῶν τοῦ δὲν ὑποκρύπτει τίποτε τὸ σαρκικόν, διότι ἀγαπᾷ οὗτος τοὺς πάντας «ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ»¹⁵. Ὁλόκληρος ἡ ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ καὶ ἐν ταῖς ταπεινότεραις ἀκόμῃ αὐτοῦ ἐνεργεταῖς, ταῖς πλέον σαρκικαῖς, εἶναι μία πνευματικὴ ζωὴ, διότι πράττει οὕτως «τὰ πάντα ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ»¹⁶.

Νέα ζωὴ, ζωὴ ἐν πίστει, ζωὴ κατὰ Θεόν, κατὰ Χριστόν: «Οἱ σαρκικοὶ τὰ πνευματικὰ πράσσειν οὐ δύνανται, οὐδὲ οἱ πνευματικοὶ τὰ σαρκικά, ὥσπερ οὐδὲ ἡ πίστις τὰ τῆς ἀπιστίας, οὐδὲ ἡ ἀπιστία τὰ τῆς πίστεως»¹⁷. Αὕτη ἡ νέα ζωὴ «ἐν Χριστῷ»

εἶναι, κατὰ τὸν ἅγ. Ἰγνάτιον, εἰς νέος τρόπος ζωῆς, νέος τρόπος βίου τελείως νέου, χαρακτηριζομένου ὡς «ἄλλου», «κατ' ἄλλον βίον»¹⁸ καὶ διακρινομένου «τοῦ βίου τούτου»¹⁹, τοῦ βίου τῶν ἀνθρώπων τοῦ κόσμου τούτου, «τοῦ παρόντος αἰῶνος τοῦ ἀπατεῶντος», ὡς θὰ ἔγραφε, μετὰ τινος αἰῶνος, ὁ συγγραφεὺς τῶν «Χαιρετισμῶν». Οὕτως ἡ ὅλη ζωὴ τοῦ χριστιανοῦ ὀφείλει νὰ τείνῃ διαρκῶς νὰ μιμηθῇ καὶ ἀναπαραγάγῃ αὐτὴν τὴν ἐνότητα «σαρκικὴν καὶ πνευματικὴν» πραγματοποιουμένην ἐν Χριστῷ, αὐτὴν τὴν μυστηριώδη ἐνότητα τοῦ Χριστοῦ μετὰ τοῦ Πατρὸς. Ὁ θ. Ἰγνάτιος ὅλος τείνει πρὸς τὴν ἑνωσιν, εἶναι ὁ ἀνθρώπος «ὁ εἰς ἑνωσιν κατηρτισμένος»²⁰. Ἀλλ' αὕτη ἡ ἑνωσις, ἣν τοσοῦτον ἐκθειάζει, δὲν εἶναι ἀπλῶς εἰς ποιητικὸς στιγμιαίος ἐνθουσιασμός ἢ μία κενὴ συναισθηματικὴ ἑξαρσις. Εἶναι τὸ σκίρτημα καὶ τὸ ὑπερχείλισμα μιᾶς καρδίας, ἥτις ἐπληρώθη Θεοῦ καὶ κατεφλέγη τῆς ἀγαπῆσεως Αὐτοῦ! Εἶναι ἡ κραυγὴ μιᾶς ψυχῆς, ἥτις περιπαθῶς ἀναζητεῖ, ἐν τῇ Γῇ καὶ τῷ Οὐρανῷ, τὸν ποθεινόν, τὸν γλυκύτατον Νυμφίον αὐτῆς Ἰησοῦν. Αὕτη δὲν ἔχει σκοπὸν ἕτερον, ἀπὸ τοῦ νὰ πραγματοποιήσῃ τὴν ἑνωσιν μετὰ τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ἑνωσιν μετὰ τὸν Θεόν, διὰ τὴν ὁποίαν εἰς ἕτερος, συντομώτερος «κρείσσων»²¹ καὶ ἀφαλέστερος δρόμος εἶναι τὸ μαρτύριον τῆς καλῆς ὁμολογίας! Εἶναι οἱ ἀδυσώπητοι τῶν θηρίων ὁδόντες! Πλὴν τοῦτο, ὅσον καὶ ἂν εἶναι ὑψηλόν, συγκινητικόν, θαυμαστόν, δὲν εἶναι ὅμως ὁ κανὼν, εἶναι τὸ ἄκρον, ἡ ἐξάίρεσις, εἶναι ἡ ἀγία ὑπερβολή, εἰς ἣν ἐκλήθησαν νὰ φθάσουν, μόνον «οἱς δέδοται».

Ἡνωμένος μετὰ τὸν Χριστόν, διὰ τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης ὁ χριστιανός, εἶναι διὰ τοῦ Χριστοῦ ἡνωμένος μετὰ τὸν Θεόν, κατὰ τε τὴν σὰρκα καὶ τὸ πνεῦμα, «ἑνωσις Θεοῦ σαρκικὴ καὶ πνευματικὴ»²². Ἐννοεῖται ὅμως, ὅτι, οὐδεμία τοιαύτη ἑνωσις ἐπιτυγχάνεται ἔξω καὶ ἀνεξαρτήτως τῆς Ἐκκλησίας, τοῦ παρεκτεινομένου εἰς τοὺς αἰῶνας Χριστοῦ, χαρακτηριστικὸν τῆς ἐνότητος τῆς ὁποίας εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος: «Ὅσοι γὰρ Θεοῦ εἰσιν καὶ Ἰησοῦ Χριστοῦ, οὗτοι μετὰ τοῦ Ἐπισκόπου εἰσιν... Ὅπου ἂν φανῇ ὁ Ἐπίσκοπος, ἐκεῖ τὸ πλῆθος ἔστω, ὥσπερ ὅπου ἂν ᾖ Χριστὸς Ἰησοῦς, ἐκεῖ ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία... Καὶ ὅσοι ἂν μετανόησαντες ἔλθωσιν ἐπὶ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας, καὶ οὗτοι Θεοῦ ἔσονται, ἵνα ᾧσιν κατὰ Ἰησοῦν Χριστὸν ζῶντες»²³.

† Ἀρχιμ. ΕΥΘΥΜΙΟΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΔΗΣ
Ἱ. Προϊστάμενος Ἑλλήν. Ὁρθοδ. Κοινότη. Ἀμβούργου

12. Ἰγν. Ρωμ. ἐπιγρ.

13. Ἐφεσ. I, 4, Τραλλ. VIII, 1.

14. Bauer. Wörterbuch, 1126, ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὰ: Μαγν. I, 2, XIII, 3, 1. Τραλλ. ἐπιγρ. καὶ XII, 1, Ρωμ. ἐπιγρ., Σμυρν. I, 1, Πολύκ., V, 1.

15. Ἐφεσ. VIII, 2.

16. Αὐτόθι.

17. Ἐφεσ. VIII, 2. Παράβαλε καὶ Ἀπ. Παύλου πρὸς Γαλ. 2, 20 «ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ». Ἡ διδασκαλία τῆς πρὸς Γαλάτας τοῦ Ἀπ. Παύλου, ἐπὶ τῆς σαρκὸς καὶ τοῦ πνεύματος, ἡ ἀντίθεσις μεταξὺ τῶν ἔργων τῆς σαρκὸς καὶ τῶν ἔργων τοῦ πνεύματος (5, 12-26) εἶναι ὠριμένης ἡ σπουδαιότερα καὶ βαθύτερα πηγὴ ἐμπνεύσεως τῆς σχετικῆς διδασκαλίας τοῦ Ἰγνατίου. Εἶναι γνωστὴ ἔξ ἄλλου ἡ ριζικὴ μεταμόρφωσις, ἣν ἡ χριστιανικὴ γλῶσσα ἐπὶνεύειν εἰς τὸ λεξιλόγιον καὶ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς, ἵνα εἰπώμεν περὶ τῆς κοινῆς ἀνεγνωρισμένης, ὡς τὰ μάλιστα πεπολιτισμένης. «Ὅ, τι ἦτο ἄχρι τοῦδε ἀρχὴ τοῦ ζωϊκοῦ ζῆν, — ζωὴ, — εἶναι τὸν τεύθεν ἢ ὑψηλότερα πνευματικὴ ζωὴ, ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἡ θεία ζωὴ: (Ide Kittel, Theologisches Wörterbuch t. 11, σελ. 973-87/ καὶ 842-843).

18. Ἐφεσ. IX, 2.

19. Ρωμ. VII, 3.

20. Φιλαδ. VIII, 1.

21. (Ἀπ. Παύλου Φίλιπ. 1, 23, Β' Τιμ. 4, 6-8).

22. Σμυρν. XII, 2.

23. Φιλαδ. III, 2, Σμυρν. VIII, 2.

ΘΕΜΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗ ΜΟΡΦΩΣΙΣ ΚΑΙ ΑΓΩΓΗ

ΕΙΣΑΓΩΓΙΚΑ

Ἐν προσφάτῳ εὐσυνόπτῳ μελέτῃ ἡμῶν, δημοσιευθείσῃ εἰς τὸ Δελτίον «Ἐκκλησία», ἐτονίσαμεν, πρὸς τοῖς ἄλλοις, ὅτι «ἡ καθ' ὅλου λειτουργικὴ μόρφωσις εἶναι ἀναγκαιοτάτη»¹. Αὕτη δέον νὰ συνδυάζεται μετὰ πασῶν τῶν ἐκδηλώσεων τοῦ καθ' ὅλου χριστιανικοῦ μορφωτικοῦ ἔργου, ὅπερ τελεῖται ἢ πρέπει νὰ τελῇται ἐν τε ταῖς τάξεσι τῆς νεολαίας καὶ ἐν τῷ κόσμῳ τῶν ἐνηλίκων².

Ἄν αὐτοὶ οἱ ἑτερόδοξοι διὰ τῆς «λειτουργικῆς κινήσεως»³ αὐτῶν προσπαθοῦν νὰ διοργανώσουν τὸ ἔργον τῆς λειτουργικῆς μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς⁴ καὶ νὰ ἀναζωπυρήσουν ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις αὐτῶν τὸ λειτουργικὸν πνεῦμα διὰ τῆς ἐπαφῆς μετὰ τῆς ἐν τῇ Ἀνατολικῇ Ὁρθοδόξῃ Ἐκκλησίᾳ διασωθείσης παλαιᾶς λειτουργικῆς πράξεως καὶ παραδόσεως⁵, πολὺ περισσότερον δέον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἐκκλησίᾳ τὸ καθ' ὅλου μορφωτικὸν ἔργον νὰ συνδυάζεται μετὰ τοῦ λειτουργικοῦ αὐτῆς πλούτου, ὅστις ἀποτελεῖ τὴν κυριωτέραν ἔκφρασιν αὐτῆς. Ἀὖθις θέλωμεν — λέγει ὁ Joseph Casper — νὰ μάθωμεν τί εἶναι ἡ Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία, δέον νὰ ἐρωτήσωμεν τὴν λειτουργίαν αὐτῆς»⁶. Ἐν τῶν κυρίων γνωρισμάτων τῆς ζωῆς

τοῦ Ὁρθοδόξου Χριστιανοῦ εἶναι ἡ ὑπ' αὐτοῦ βίωσις τοῦ πνεύματος, ὅπερ πάλαι καὶ σκιρτᾷ ἐν τῇ Ὁρθοδόξῳ λατρείᾳ, καὶ ἡ προσοικειώσις τῆς δι' αὐτῆς χορηγουμένης εἰς ἡμᾶς χάριτος τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' ἵνα πραγματοποιηθῇ ἡ βίωσις καὶ προσοικειώσις αὕτη, ἀπαιτεῖται εἰδικὴ πνευματικὴ προπαρασκευὴ καὶ προετοιμασία, ἥτις ἀσφαλῶς θὰ εἶναι τόσον τελειότερα, ὅσον ἀρτιωτέρα θὰ εἶναι ἡ λειτουργικὴ μόρφωσις καὶ ἀγωγή.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἐπιβάλλεται ὅπως ἡ προσπάθεια διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ διοργάνωσιν τοῦ ἔργου τῆς λειτουργικῆς μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς καταστῇ ἐν τῶν κυριωτέρων μελημάτων τῆς τε ποιμανούσης καὶ ποιμαινομένης Ἐκκλησίας, καταβαλλομένης ἰδιαιτέρας φροντίδος, ἀφ' ἑνὸς ὅπως πάντες κατανόησιν τὴν ἔννοιαν, τὸν σκοπὸν καὶ τὴν ἀναγκαϊότητα τῆς λειτουργικῆς μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς καὶ ἀφ' ἑτέρου, ὅπως καταστῇ συνειδητόν, ὅτι πάντες οἱ γινώσκοντες ἑαυτοὺς ὡς μέλη τοῦ μυστικοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ ὀφείλου καὶ δύνανται διὰ ποικίλων τρόπων καὶ μέσων νὰ γίνουν οὐ μόνον δέκται ἀλλὰ καὶ φορεῖς τοῦ ἔργου τῆς μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς ταύτης, συμβαλλόμενοι κατὰ δύνμιν εἰς τὴν ὅσον τὸ δυνατόν μεγαλυτέραν ἐξάπλωσιν καὶ ἀρτιωτέραν διοργάνωσιν αὐτοῦ. Ὡς ἐλαχίστη δὲ συμβολὴ εἰς τὴν προσπάθειαν ταύτην δέον νὰ θεωρηθῇ καὶ ἡ παροῦσα εὐσυνόπτος μελέτη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΠΡΩΤΟΝ

Ἐννοία, γενικὸς σκοπὸς καὶ ἀναγκαιότης τῆς λειτουργικῆς μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς.

Ἡ λειτουργικὴ μόρφωσις καὶ ἀγωγή⁷ πρέπει νὰ νοηθῇ ὡς ἡ μορφωτικὴ καὶ παιδαγωγικὴ ἐκείνη προσπάθεια, ἥτις ἀφ' ἑνὸς ἀποβλέπει εἰς τὸ νὰ ὀδηγήσῃ ἡμᾶς εἰς κατανόησιν τοῦ κόσμου τῶν μορφῶν καὶ τοῦ οὐσιώδους περιεχομένου τῆς λειτουργίας καὶ τῆς καθ' ὅλου λατρείας, ἀφ' ἑτέρου θέλει νὰ εἰσαγάγῃ ἡμᾶς εἰς τὸ βασίλειον τῆς διὰ τῆς λατρείας χορηγουμένης ἡμῖν χάριτος τοῦ Θεοῦ, ἵνα προσοικειωθῶμεν ὅσον τὸ δυνατόν περισσότερον τὰς ἐξ αὐτῆς ἀπορροεῦσας δωρεάς, καὶ ἐκ τρίτου ζητεῖ, ὅπως τὸ καθ' ὅλου ἔργον τῆς χριστιανικῆς ἀγωγῆς διαποτίζηται δαψιλῶς ὑπὸ τοῦ λειτουργικοῦ πνεύματος, ἐμπνεόμενον ὑπὸ τοῦ ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου λατρείας ἀναπηδώντος μορφωτικοῦ ιδεώδους καὶ στηριζόμενον ἐπὶ τῶν ποικίλων μορφωτικῶν ἀγαθῶν, ἅτινα προβάλλονται ἐνώπιον ἡμῶν διὰ τῆς λειτουργίας.

schen Geist der Ostkirche, Freiburg 1939, σελ. 5 ἐξ. α' Ἡ Νοσταλγία τῆς Ὁρθοδοξίας», ἐκδ. «Ζωῆς», ἐν Ἀθήναις 1956, σελ. 81. Πρβλ. Ernst Benz, Geist und Leben der Ostkirche, Hamburg 1957, σελ. 23 ἐξ.

7. Τινὰ ἐκ τῶν ἔργων, ἅτινα ἐχρησιμοποιήσαμεν, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μόνον εἰδολογικῶς, σημειοῦνται ἀνωτέρω εἰς τὴν ὑπ' ἀριθ. 4 ὑποσημείωσιν.

1. Εὐαγγέλου Θεοδώρου, Ἡ ἐν τοῖς σχολείοις καλλιέργεια τοῦ ἥθους τῶν μαθητῶν, Ἀνάτυπον ἐκ τοῦ Δελτίου «Ἐκκλησία» (ἔτος 1957, ἀρ. φ. 21), ἐν Ἀθήναις 1957, σελ. 10.

2. Πλὴν περὶ τῆς ἐννοίας τῆς μορφώσεως, ὡς καὶ περὶ τοῦ καθ' ὅλου μορφωτικοῦ ἔργου, ἰδὲ ἐν τοῖς ἐξῆς: Βασ. Ἐξάρχου, Τὸ μορφωτικὸν ἔργον ἐξεταζόμενον γενικῶς καὶ εἰς τὰ κύρια σημεῖά του, ἐν Ἀθήναις 1935. Τοῦ αὐτοῦ, Ἐννοία καὶ περιεχόμενον τῆς ἱστορίας τῆς μορφώσεως, ἐν Ἀθήναις 1933. Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἀρχὴ τῆς ἐξατομικεύσεως ἐν τῷ ἐκκλησιαστικῷ ἔργῳ τῆς χριστιανικῆς μορφώσεως, ἐν Ἀθήναις 1933. Εἰδικώτερον διὰ τὸ θέμα τῆς λειτουργικῆς μορφώσεως ἰδὲ τὴν μελέτην τοῦ αὐτοῦ καθηγητοῦ, ἥτις ἔχει τὸν τίτλον: Ἡ θεωρία τῆς λατρείας καὶ ἡ συμβολὴ αὐτῆς εἰς τὴν Χριστιανικὴν ἀγωγήν, Ἀνάτυπον ἐκ τῆς «Ἐκκλησίας», ἐν Ἀθήναις 1938.

3. Πρβλ. Π. Τρεμπέλα, Ἡ ῥωμαϊκὴ λειτουργικὴ κίνησις καὶ ἡ πρᾶξις τῆς Ἀνατολῆς, ἐν Ἀθήναις 1949. — Jahrbuch für Liturgiewissenschaft, τόμοι 1-15 (ἔτος 1921 ἐξῆς). — Archiv für Liturgiewissenschaft, ἔτος 1950 ἐξ. Dom L. Beauduin, La piété de l'Eglise, Löwen 1914. — Ecclesia orans, hrsg. von I. Herwegen (1919 ἐξ.). W. Trapp, Vorgeschichte und Ursprung der liturgischen Bewegung, 1940. — Dom O. Roussseau, Histoire du mouvement liturgique, Paris 1945. — Th. Bogler, Liturgische Erneuerung in aller Welt (1950).

4. Πρβλ. R. Guardini, Liturgische Bildung, Rothenfels am Main 1923. Τοῦ αὐτοῦ, Vom Geist der Liturgie, Freiburg im Br. 1953. Dietr. v. Hildebrand, Liturgie und Persönlichkeit, Salzburg 1933. — L. Wolker, Liturgische Erziehung, «Katechetische Blätter» (1951). Τοῦ αὐτοῦ, Liturgische Bildung und Erziehung ἐν Lexikon der Pädagogik, II Band, Freiburg im Br. 1954, στ. 356 - 358.

5. Πρβλ. Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἂνωτ., σελ. 6 καὶ σελ. 90.

6. Joseph Casper, Die Weltverklärung im liturgi-

Ὁθεν ὁ γενικὸς σκοπὸς τῆς λειτουργικῆς μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς εἶναι ἡ μόρφωσις τοῦ ἀνθρώπου τόσο διὰ τὴν λειτουργίαν, τ.ἐ. διὰ τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὴν λειτουργικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας, ὅσον καὶ ἐκ τῆς λειτουργίας, τ.ἐ. διὰ τῆς χρήσεως καὶ ἀξιοποιήσεως τῶν μορφωτικῶν στοιχείων καὶ θησαυρῶν τῆς λατρείας.

Τούτου ὄντος τοῦ σκοποῦ τῆς λειτουργικῆς μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς, καθίσταται κατανοητὸν διατὶ αὕτη εἶναι ἀναγκασιότατη.

Οὐδέποτε πρέπει νὰ διαφεύγῃ τῆς προσοχῆς ἡμῶν, ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος λατεία δὲν ἀντικατοπτρίζει ἀπλῶς δι' ἡμᾶς τὸ ἀπολυτρωτικὸν ἔργον τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, ὅστις εἶναι ἡ κεφαλὴ τοῦ μυστικοῦ σώματός Του, τ.ἐ. τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ παρουσιάζει τὸ ἔργον αὐτὸ πρὸς χάριν ἡμῶν ἀναγεύμενον καὶ συνεχιζόμενον ἐν ταῖς ἐορταῖς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, ἐν τοῖς μυστηρίοις, ἐν ταῖς ποικίλαις ἱεραῖς ἀκολουθίαις καὶ ἐν τῇ Θεῇ Λειτουργίᾳ.

Τὸ ἐκκλησιαστικὸν ἔτος οὐδὲν ἄλλο εἶναι ἢ ἡ ἀνανέωσις καὶ ἡ ὑπὸ τῶν ἐορταζόντων αὐτὸ βίωσις τῆς ζωῆς τοῦ Σωτῆρος, κατανεομένης εἰς τὰς ἐορτάς καὶ παρουσιαζομένης μυστηριωδῶς ἐνώπιον ἡμῶν διὰ τοῦ τρόπου τοῦ «συγχρονισμοῦ» καὶ τῆς ὑπερπηδήσεως τῶν ἱστορικῶν ἀποστάσεων. Ὁ Χριστὸς ἔρχεται σήμερον διὰ τῆς λατρείας πρὸς ἡμᾶς, ὡς ἦλθε καὶ πρὸς τοὺς συγχρόνους αὐτῶν. Ἐπειδὴ δὲ ἀκριβῶς ἐν ταῖς ἐορταῖς τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους, διὰ τοὺς ἐορτάζοντας αὐτὸ πιστοὺς τε καὶ κατηχουμένους, τὸ παρελθὸν εἶναι συγχρόνως καὶ «ἄμεσον παρόν», διὰ τοῦτο, ὡς τονίζει ὁ Friedrich Heiler⁸, ἀκαταπαύστως ἀντηγεῖ τὸ «σήμερον» ἐν τοῖς Ὁρθόδοξοις λειτουργικοῖς κειμένοις (π.χ. «σήμερον κρεμάται ἐπὶ ξύλου» κ.λ.π.). Τὸ ἄγιον ἐκκλησιαστικὸν ἔτος μετὰ τῶν ἐορτῶν αὐτοῦ δὲν εἶναι μόνον μία ἀνάμνησις τῶν γεγονότων, ἀτινα ἱστορικῶς συνέβησαν πρὸ εἰκοσιν αἰώνων, ἀλλ' εἶναι δι' ἡμᾶς ἡ πραγματικὴ συνέχισις τῆς μετὰ τοῦ ἀρχιερατικοῦ ἰδία ἀξιώματος αὐτοῦ συνδεομένης ζωῆς καὶ δράσεως τοῦ Χριστοῦ.

Ἀνάλογόν τι ἰσχύει τόσο περὶ τῶν ἱερῶν ἀκολουθιῶν καὶ τῶν μυστηρίων, ἀτινα καθιστοῦν «τοὺς πιστοὺς κοινωνοὺς τοῦ ἀπολυτρωτικοῦ ἔργου τοῦ Χριστοῦ»⁹ καὶ τῶν ἐξ αὐτοῦ ἀπορρεουσῶν χαρίτων, ὅσον καὶ εἰδικώτερον περὶ τῆς Θεῆς Λειτουργίας, ἥτις δὲν εἶναι ἀπλῶς ἀνάμνησις ἢ ἐποπτικὴ οἰονεὶ διδασκαλία τῆς ἐν γένει ζωῆς τοῦ Κυρίου, οὔτε περιορίζεται εἰς τὸ νὰ ἀντικατοπτρίξῃ ἀκριβῶς τὴν ὅλην δρᾶσιν τοῦ ἐνανθρωπήσαντος Σωτῆρος¹⁰, ἀλλὰ παρουσιάζει τὴν ἀπολυτρωτικὴν ζωὴν αὐτοῦ ὡς πραγματικότητα ζῶσαν καὶ «πλήρη μυστηριώδους παρουσίας»¹¹. Δι' αὐτὸ ἀκριβῶς

ἡ Θεῖα Λειτουργία, ὡς κατέδειξαν αἱ νεώτεραι λειτουργικαὶ ἔρευναι, παρουσιάζει τὸν Χριστὸν προτυπούμενον καὶ προφητευόμενον ὑπὸ τῶν ψαλμῶν καὶ ἀναγνωσμάτων τῆς Π.Δ., εἰσερχόμενον εἰς τὴν δημοσίαν δρᾶσιν του, κηρύττοντα καὶ κηρυττόμενον, δυνάμενον νὰ ἐλεήσῃ πάντας τοὺς κατηχουμένους καὶ μετανοοῦντας, χορηγοῦντα ἡμῖν πρὸς μετάληψιν τὸ σῶμα καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ, σταυρούμενον, ἐνταφιαζόμενον, ἀνιστάμενον καὶ εἰς τοὺς οὐρανούς ἀναλαμβάνόμενον¹².

Οὕτως ἡ καθ' ὅλου Ὁρθόδοξος λατεία διὰ πασῶν τῶν ἱερῶν αὐτῆς πράξεων καὶ συμβόλων παρουσιάζει εἰς ἡμᾶς θεῖα γεγονότα, συνδέουσα τὸν «συμβολισμόν» μετὰ τοῦ «ρεαλισμοῦ» καὶ τὸν «ρεαλισμόν» μετὰ τοῦ «συμβολισμοῦ». Ἐν τῇ ἡμετέρᾳ λατείᾳ δὲν γίνεται μόνον λόγος περὶ τῶν θείων αὐτῶν γεγονότων, οὔτε ἀπλῶς ἀναμνησκόμεθα αὐτῶν, ἀλλὰ τὰ γεγονότα ταῦτα κατὰ τρόπον μυστηριώδη βιοῦνται ὑφ' ἡμῶν ὡς συμβαίνοντα καὶ ἐκτυλισσόμενα πραγματικῶς ἐνώπιον ἡμῶν. Ἐν τῇ λατείᾳ ἡμῶν ὁ ὅλος Χριστὸς ἐνοῦται μεθ' ἡμῶν οὐχὶ ὡς ὑποκειμενικὸν βίωμα, ἀλλ' ὡς ἀντικειμενικὴ πραγματικότης¹³. Ὁθεν ἡ διὰ πασῶν τῶν ψυχικῶν ἡμῶν δυνάμεων βίωσις τοῦ περιεχομένου τῆς Ὁρθόδοξου λατρείας οὐδὲν ἄλλο σημαίνει ἢ συμμετοχὴν εἰς τὸν μυστικὸν βίον τοῦ Χριστοῦ. Διὰ τῆς ἀληθοῦς ἐν πνεύματι λατρείας συσταυρούμεθα τῷ Χριστῷ, ἐνταφιαζόμεθα μετ' αὐτοῦ, συνανιστάμεθα καὶ συγκαθήμεθα ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ» (Ἐφεσ. β', 6). Ἰδίως διὰ τῆς Θεῆς Εὐχαριστίας οἱ πιστοὶ ἐνοῦνται μυστικῶς μετὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ συσσωματοῦνται αὐτῷ, «σύσσωμοι» καὶ «σύναιμοι» καὶ «Χριστοφόροι» καὶ «Θεοφόροι» γινόμενοι¹⁴. Κατὰ τὴν ἱερὰν Λειτουργίαν τοῦ Χρυσοστόμου, οἱ πιστοὶ κοινωνοῦσι τοῦ ἐν τῇ Θεῇ Εὐχαριστίᾳ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ «εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν», «εἰς συγχώρησιν πλημμελημάτων», εἰς νῆψιν ψυχῆς, εἰς κοινωνίαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, εἰς βασιλείας οὐρανῶν πληρωμα καὶ κληρονομίαν». Κατὰ τὸν Μάξιμον Ὁμολογητὴν, ὁ Χριστὸς «ζωῆς θείας ποιεῖται μετὰδосιν, ἐδώκεν ἑαυτὸν ἐργαζόμενος... ποιότητι θεῖα πρὸς θεῶσιν μετακερνῶν τοὺς ἐσθλόντας»¹⁵.

Κατὰ ταῦτα ἡ ἀληθὴς βίωσις τοῦ περιεχομένου τῆς Ὁρθόδοξου λατρείας εἶναι ἡ ἀρίστη καὶ ἀπαραίτητος ὁδὸς ἀφ' ἑνὸς πρὸς τὸν συνεχῆ καὶ νικηφόρον ἀγῶνα κατὰ τῆς τυραννίδος τοῦ διαβόλου καὶ τῆς

12. Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 252—254.

13. Fr. Heiler, Im Ringen um die Kirche, München 1931, ἐν Jahrbuch für Liturgiewissenschaft, τόμ. XI, σελ. 175.

14. Ἰωάν. Καρμίρη, ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 98—99: Κατὰ τὸν ἅγιον Κύριλλον Ἱεροσολύμων, «μεταλαμβάνοντες σώματος καὶ αἵματος Χριστοῦ, σύσσωμοι καὶ σύναιμοι αὐτοῦ καὶ Χριστοφόροι γινόμεθα, τοῦ σώματος αὐτοῦ καὶ τοῦ αἵματος εἰς τὰ ἡμέτερα ἀναδιδομένου μέλη, οὕτω τε κατὰ τὸν μακάριον Πέτρον θείας κοινωνοὶ φύσεως γινόμεθα» (Κυρίλλου Ἱεροσολύμων, Κατηχ. μυσταγ. 4,3 Migne Ἐ. Π. τόμ. 33, στ. 1100).

15. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, Ἑρμηνεία εἰς τὴν προσευχὴν ἐν Migne Ἐ.Π. τόμ. 90, στ. 877. Ἰωάν. Καρμίρη, ἐνθ' ἀνωτ.

8. Friedrich Heiler, Urkirche und Ostkirche, München 1937, σελ. 363.

9. Ἰωάννου Καρμίρη, Σύνοψις τῆς δογματικῆς διδασκαλίας τῆς Ὁρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας, ἐν Ἀθήναις 1957, σελ. 94.

10. Π. Τρεμπέλα, Αἱ ἀρχαὶ καὶ ὁ χαρακτήρ τῆς Ὁρθόδοξου λατρείας, περ. «Ἀκτίνες», ἔτος 1952, σελ. 252.

11. J. Tyckia, Jahreskranz der Güte Gottes. Das Jahr der Kirche, Mainz 1953, σελ. 14.

ἀμαρτίας¹⁶ καὶ ἀφ' ἑτέρου πρὸς τὸν γνήσιον καὶ ἐν τῇ πλήρει σημασίᾳ τῆς λέξεως μυστικισμόν, ὅστις ὁδηγεῖ ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ πραγματοποιήσωμεν τὸν κύριον σκοπὸν τοῦ χριστιανικοῦ μορφωτικοῦ ιδεώδους, διατυπωθέντα ὑπὸ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Θεολόγου διὰ τῶν ἐξῆς ἐπιγραμματικῶν λόγων: «Χριστῷ συνταφῆναι με δεῖ, Χριστῷ συναναστῆναι, συγκληρονομήσαι Χριστῷ, υἱὸν γενέσθαι Θεοῦ, Θεὸν αὐτόν...»¹⁷. Ἐκ τούτων καθίσταται κατανοητόν, ὅτι δὲν εἶναι ὑπερβολὴ νὰ ἰσχυρισθῇ τις, ὅτι δὲν δύναται νὰ υπάρξῃ Ὁρθόδοξος Χριστιανικὴ παιδεία καὶ μόρφωσις, ἐὰν αὕτη δὲν εἶναι τεθεμελιωμένη ἐπὶ τῆς λειτουργικῆς μορφώσεως καὶ ἀγωγῆς. Μόνον δι' αὐτῆς θὰ ὁδηγῶνται τόσοι οἱ νέοι, ὅσον καὶ οἱ ἐνήλικες εἰς τὸ νὰ ἐρχοῦνται εἰς τὴν δέουσαν ἐπαφὴν μετὰ τοῦ χριστιανικοῦ μυστηρίου, ὅπερ, νοούμενον κατὰ τὴν στενωτέραν καὶ τὴν εὐρυτέραν σημασίαν τῆς λέξεως, εἶναι τὸ ἔσχατον θεμέλιον τοῦ Ὁρθοδόξου μορφωτικοῦ καὶ παιδαγωγικοῦ ἔργου.

Ἄλλ' ἡ λειτουργικὴ μόρφωσις καὶ ἀγωγή δὲν εἶναι μόνον ἀναγκαία, ὥς διανοίγουσα τὴν ὁδὸν πρὸς τὴν ἐνεργὸν συμμετοχὴν ἡμῶν εἰς τὴν ἁγιάζουσαν λειτουργικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ πρὸς τὴν πραγματοποίησιν τοῦ σκοποῦ τῆς ζωῆς τοῦ Χριστιανοῦ, ἀλλὰ καὶ ὥς δυναμένη νὰ ὑποβοηθήσῃ τὸν ἄνθρωπον, διὰ νὰ δημιουργήσῃ τὴν κατ' ἐξοχὴν ἡθικὴν καὶ ὠλοκληρωμένην προσωπικότητα ἐπὶ τῆς γῆς. Οἱ τυγχάνοντες τῆς λειτουργικῆς ἀγωγῆς ἀσφαλῶς θὰ διδάσκωνται, ὅτι ὁ μυσταγωγικὸς καὶ οὐράνιος χαρακτήρ τῆς λατρείας μας¹⁸ δὲν ὁδηγεῖ τοὺς βιοῦντας τὸ περιεχόμενον ταύτης εἰς μίαν μονομερῆ κατάφασιν τῶν ἀξιῶν τοῦ Ἁγίου, ἀποξενοῦσαν αὐτοὺς τῶν λοιπῶν ἀξιῶν τῆς ζωῆς καὶ τοῦ πολιτισμοῦ, ἀλλ' ἀντιθέτως ὑποβοηθεῖ αὐτοὺς, ἵνα «ὑπὸ τὸ ζωογόνον θάλλπος τῆς Ὁρησκείας»¹⁹ παρουσιάσουν καὶ ἐν τῇ σφαίρᾳ τῆς ἐπιγείου ζωῆς μίαν συμπεριφορὰν κατὰ πάντα σύμμετρον πρὸς τὴν ἀντικειμενικὴν ἱεραρχικὴν κλίμακα τῶν ἀξιῶν, δημιουργοῦσαν εἰς τὴν ζωὴν αὐτῶν τὸ μέτρον, τὴν πειθαρχίαν, τὴν τάξιν, τὴν ἐνότητά, τὸν ρυθμὸν καὶ καθιστῶσαν αὐτοὺς ἀρτίους καὶ ὠλοκληρωμένους προσωπικότητας, ἀληθῶς πνευματικὰ ὄντα, δηλαδὴ ἄνθρώπους μετὰ τὴν πλήρη σημασίαν τῆς λέξεως. Οὕτως ἡ Ὁρθόδοξος λατρεία, ἱκανοποιοῦσα καὶ τὰ περὶ τοῦ μορφωτικοῦ ιδεώδους καὶ τῶν μορφωτικῶν ἀγαθῶν εἰδολογικὰ αἰτήματα τῆς συγχρόνου θύραθεν παιδαγωγικῆς, δὲν καταφάσκει μόνον κατὰ τρόπον κλασσικὸν τὰς ἀνωτέρας πνευματικὰς ἀξίας τοῦ ὠραίου, τοῦ ἡθικῶς ἀγαθοῦ καὶ τῆς ἀληθοῦς ἐν Θεῷ σοφίας καὶ γνώσεως, ἀλλ' ἐπὶ πλεόν, ὥς προσ-

φερομένη ὑπὸ τοῦ ὅλου σώματος τῆς Ἐκκλησίας²⁰, συμβάλλεται εἰς τὴν καλλιέργειαν τοῦ κοινωνικοῦ πνεύματος καὶ εἰς τὴν ἀρίστην πραγματοποίησιν τῶν κοινωνικῶν ἀξιῶν. Ὡσαύτως χαρακτηριστικὸν εἶναι, ὅτι ἐν τῇ Ὁρθόδοξῳ λατρείᾳ περιλαμβάνονται αἱ συνδυάζουσαι τὰς οὐρανίους μετὰ τῶν ἐπιγείων βιολογικῶν ἀξιῶν θαυμάσιαι ἀκολουθίαι τῶν μνήστρων καὶ τοῦ μυστηρίου τοῦ γάμου, ὥς καὶ αἱ εὐχαὶ «ὑπὲρ τῶν ἐν ταῖς συζυγαίαις καὶ τεκνογονίαις», «ὑπὲρ τῶν ἐν σεμνοῖς γάμοις καὶ τεκνογονίαις».

Βεβαίως ἐν τῷ χώρῳ τῆς Ὁρθοδόξου λατρείας γίνεται λόγος περὶ τῆς ἀνάγκης τῆς ὑπὸ τοῦ ἀνθρώπου ἀποκρούσεως τοῦ ματαίου καὶ μηδαμινοῦ κόσμου, ἀλλ' ἡ ἀπόκρουσις αὕτη ἔχει ὑπαρξιακὴν δικαίωσιν, διότι ὑπενθυμίζει εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ὑπαρξίν τὸν κίνδυνον τῆς ἀπολυτοποιήσεως καὶ θεοποιήσεως τοῦ κόσμου καὶ τῆς ὑποδουλώσεως εἰς αὐτὸν καὶ δι' αὐτοῦ εἰς τὸν «ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου», ἥτις ὑποδούλωσις ἀποξενεῖ τὸν ἄνθρωπον τῆς «ζωοποιοῦ καὶ ἀφθαρτοποιοῦ ἐνεργείας» τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἡ Ὁρθόδοξος λατρεία, ὥς πρὸς τὴν ἐναντι τοῦ κόσμου στάσιν αὐτῆς, ἀποφεύγουσα τόσον τὴν ἀπαισιοδοξίαν καὶ τὸν «πεσσιμισμόν» ὅσον καὶ τὴν χιμαιρικὴν ὑπεραιοδοξίαν καὶ «ὀπτιμιστικὴν ψευδαπάτην», ὁδηγεῖ εἰς τὸν «παίδαγωγικὸν ρεαλισμόν», ὅστις λαμβάνει ἐναντι τοῦ κόσμου μίαν κριτικὴν στάσιν, εὐρισκομένην εἰς γόνιμον πολωτικὴν σχέσιν πρὸς τὴν ἐξ Ἰσου γινομένην ἐν τῷ χώρῳ τῆς Ὁρθοδόξου λατρείας κατάφασιν τοῦ ὑπὸ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς αἴγλης τῆς πίστεως καταυγαζομένου καὶ λαμπρυνομένου κόσμου καὶ πολιτισμοῦ. Οὕτως ἐν τῷ Εὐχολογίῳ τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας ὑπάρχουν σήμερον θαυμάσιαι εὐχαί, ἀναφερόμεναι εἰς πλείστας ἐκφάνσεις καὶ αὐτοῦ τοῦ ὕλικου πολιτισμοῦ καὶ ἐγκοσμίου βίου (πρβλ. εὐχὰς «εἰς ἀσθενοῦντας», «ἐπὶ θεμελίου οἴκου», «εἰς χωράφια, κήπους, ἀμπελῶνας», «ἐπὶ εὐλογῆσει σπόρου», «εἰς τὸ εὐλογῆσαι ἄλωνα», «εἰς μετὰλληψιν σταφυλῆς», «ἐπὶ εὐλογῆσει οἴνου», «εἰς τὸ εὐλογῆσαι ἄλας», «εἰς τὸ εὐλογῆσαι ποιμνὴν», «εἰς κατασκευὴν πλοίου», «εἰς τὸ εὐλογῆσαι δίκτυα», «ἐπὶ θεμελιώσει σχολείου», «ἐπὶ ἐγκαινίοις ἀρδευτικῶν ἔργων» κ.λ.π.)²¹.

Τούτων οὕτως ἐχόντων, ἡ ἐν τῷ καθ' ὅλου ἔργῳ τῆς Ὁρθοδόξου Ἑλληνικῆς ἀγωγῆς παραμέλησις τοῦ ἔργου τῆς λειτουργικῆς μορφώσεως οὐ μόνον συντελεῖ εἰς τὴν νοθείαν τοῦ γνησίου Ὁρθοδόξου πνεύματος καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν μορφωτικοῦ ιδεώδους, ὅπερ, τροφοδοτούμενον μόνον ὑπὸ τῶν ἀνθρωπίνων ἐνταλμάτων τῆς στερουμένης ἐσχάτων θεμελιῶν συγχρόνου θύραθεν παιδαγωγικῆς, εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ἀπεξενωμένον τῆς ὑπερφυοῦς χάριτος καὶ ζωτικότητος, ἣν κέκτηται τὸ ἐν τῇ Ὁρθόδοξῳ λατρείᾳ ἀποκρυσταλλωθὲν μορφωτικὸν ιδεῶδες, ἀλλ' ἐπὶ πλεόν καθιστᾷ ἀναιμικά, οὐτοπιστικά καὶ δλωγὰ ἀπρα-

16. Πρβλ. Ἱωάννου Ῥωμανίδου, Τὸ προπατορικὸν ἁμάρτημα (Ἑναίσιμος ἐπὶ διδασκαλίᾳ διατριβή), ἐν Ἀθήναις 1957, σελ. 158.

17. Γρηγορίου Ναζιανζηνοῦ, Εἰς Καισάριον ἐπιτάφιος λόγος 7,23 ἐν Migne Ἐ.Π. τόμ. 35, στ. 785 Ἱ. Καρμίρη, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 28.

18. Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 195—196.

19. Λεωνίδου Φιλίπιδου, Ὁρησκεία καὶ Ζωή, ἐν Ἀθήναις 1938, σελ. 6.

20. Π. Τρεμπέλα, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 196 ἐξ.

21. Πρβλ. Π. Μπρατσινώτου, Ἡ Ἐκκλησία καὶ τὰ κοινωνικά προβλήματα, περ. Ἐκκλησία, ἔτος 1957, σελ. 83—84.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἀνήκει δίκσιος ἔπαινος.

Τὸ ζήτημα τῆς αὐτοδιαθέσεως τῆς Κύπρου δὲν συνενέκντρωσεν ἀτυχῶς καὶ εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν τοῦ Ο.Η.Ε. τὴν ἀπαιτουμένην πλειοψηφίαν τῶν δύο τρίτων. Καὶ οὕτω, τυπικῶς μόνον, δὲν ὑπάρχει ἐφ' ὧς ἀπόφασις διὰ τὸ Κυπριακόν. Κατ' οὐσίαν ὁμως ἐκρίθη. Διότι αἱ ληφθεῖσαι κατὰ πλειοψηφίαν ἀποφάσεις ἀποτελοῦν ἀναμφισβήτητον ἠθικὴν καὶ διπλωματικὴν νίκην τῆς Ἑλλάδος, τὴν ὁποίαν ἡσθάνθησαν ὁδυνηρῶς οἱ ἀποικιοκράται καὶ οἱ ἄσπονδοί φίλοι μας Τοῦρκοι.

Εἶναι δὲ ἀπολύτως θλιβερόν, ὅτι καθ' ἣν στιγμήν ἐξηγγέλλετο αὕτη, ξενικίνητοι ἀσφαλῶς συνωμοτικαὶ καὶ ἐγκληματικαὶ χεῖρες ἐπεδίωξαν—κατὰ τὸ πρότυπον ἄλλοτε τῆς Θεσσαλονίκης—να δημιουργήσουν προκαταλήψεις καὶ δυσχερεῖας εἰς τὴν ἀγωνιζομένην ὑπὲρ τοῦ δικαίου πατρίδα μας.

Πάντως τὸ ἐπιτευχθὲν ἀποτέλεσμα εἶναι ἄξιον ἐξάρσεως. Διότι καὶ ἡ ἀντίδρασις τῶν ἀποικιοκρατῶν ὑπῆρξεν ἰσχυροτέρα πάρα ποτέ. Ἀλλὰ καὶ διότι ἀπέδειξεν, ὅτι τὸ ἱερὸν λάβαρον τῆς Ἐλευθερίας συγκεντρώνει ὅλοεν καὶ περισσοτέρους πιστοὺς μεταξὺ τῶν Ἑθνῶν, ποὺ ἀπαρτίζουν τὴν Διεθνή Ἀμφικτυονίαν τοῦ Ο.Η.Ε.

Εὐχόμεθα δὲ ὁλοπύχως ν' ἀποτελέσῃ τοῦτο μά-

γματοποίητα καὶ αὐτὰ τὰ αἰτήματα τῆς στερουμένης χριστιανικοῦ πνεύματος παιδαγωγικῆς.

Ἐν ἀκριβῶς ἐκ τῶν κυριωτέρων μειονεκτημάτων τοῦ προγράμματος τῶν μαθημάτων καὶ τοῦ ἔργου πολλῶν Κατηχητικῶν Σχολείων, ὡς καὶ τῆς ἐν τοῖς δημοσίοις σχολείοις γινομένης θρησκευτικῆς διδασκαλίας, εἶναι ἡ ἀπουσία τοῦ ζώντος λειτουργικοῦ πνεύματος, ὅπερ ἔπρεπε νὰ διαποτίζη αὐτά, καὶ ἡ παραμέλησις τῆς ἐπαρκούς καὶ κατὰ πάντα ἱκανοποιητικῆς καλλιέργειας τῆς λειτουργικῆς μορφώσεως τῶν μαθητῶν, ἥτις ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον εἶναι ὅλως ὑποτυπώδης καὶ ἀτροφικῆ. Τὸ γεγονός τοῦτο οὐ μόνον ἀντιτίθεται πρὸς τὴν οὐσίαν τοῦ ἔργου τῆς Ὁρθοδόξου ἀγωγῆς καὶ κατ' ἀκολουθίαν πρὸς τὸ γνήσιον Ἑλληνοχριστιανικὸν πνεῦμα, ὅφ' οὗ ἡ Ἑλληνικὴ παιδεία δεόν νὰ χειραγωγῆται, ἀλλ' ἀπάδει καὶ πρὸς τὴν μακραίωνα παράδοσιν τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτις, κατὰ τὸ παρελθόν, ἀποφεύγουσα τὴν ξηρὰν νοησιαρχικὴν μόρφωσιν καὶ τὴν μετάδοσιν ἀναιμικῆς ἠθικολογίας διδασκαλίας, συνεδύαζε τὸ καθ' ὅλου ἐκπαιδευτικὸν καὶ μορφωτικὸν ἔργον μετὰ τῆς προσπαθείας πρὸς δημιουργίαν ἐν τῇ ψυχῇ τῶν μαθητῶν ζώντων χριστιανικῶν βιωμάτων διὰ τῆς ἐνεργοῦ συμμετοχῆς αὐτῶν εἰς τὴν λειτουργικὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

(Συνεχίζεται) **ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ Δ. ΘΕΟΔΩΡΟΥ, δ.Θ.**

Καθηγητῆς τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν

θημα διδακτικὸν διὰ τοὺς ἰσχυροὺς, οἱ ὁποῖοι ἀγωνίζονται νὰ συντάξουν τὰς ὑλικὰς μόνον δυνάμεις τοῦ Ἀντικοῦ Κόσμου, ἀδιαφοροῦντες τελείως διὰ τὰς ἠθικὰς. Αἱ μάχαι ὁμως—αἱ οἰαδιῆποτε μάχαι—δὲν κερδίζονται μὲ τὰς λόγχας μόνον καὶ μὲ τὰ σοφὰ μόνον ἐπιτελικά σχέδια. Ἀλλὰ κυρίως μὲ τὰς γενναίας καὶ ἐνθουσιώσας ψυχὰς. Καὶ εἶναι βέβαιον, ὅτι θὰ χρεωκοπήσουν πολυειδῶς οἱ κραταιοὶ τῆς Γῆς, εἰὰν δὲν ἀναλάβουν γενναιοπύχως ὑψηλότερας πρωτοβουλίας καὶ ἂν δὲν συναγείρουν τ' ἀντιμαχόμενα πρὸς τὸν κομμουνισμόν Ἑθνη ὑπὸ μίαν τολμηροτέραν ἡγεσίαν, ποὺ νὰ ἐμπνέεται ἀπὸ ἰδεώδη εὐγενῆ καὶ ἀνιδιοτελεῆ καὶ ὄντως χριστιανικά.

Πάντως τὸ ἱερὸν αἷμα τῶν ἀδελφῶν μας Κυπρίων διὰ τὴν ἐλευθερίαν των ὠριμάζει καὶ προάγεται. Ἀνήκει δὲ δημόσιος ἔπαινος εἰς τοὺς ἡγήντας τῆς ἀντιπροσωπείας διὰ τὴν εὐφυγον καὶ ὄντως Ἑλληνικὴν στάσιν, τὴν ὁποίαν ἀπέδειξαν τὴν φορὰν αὐτῇν.

Ἐπίσης δὲ καὶ εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον καὶ Ἑθνάρχην τῆς Κύπρου Μακάριον, τοῦ ὁποῖου ἡ εὐτυχὴς παρουσία ἐν Ἀμερικῇ ὑπῆρξε πολύτιμος καὶ ἐβοήθησεν ἀποτελεσματικῶς τὴν ἀντιπροσωπείαν μας εἰς τὴν κατὰ πάντα δύσκολον προσπάθειάν τῆς.

Εὐστοχώταται ποιμαντικαὶ παραινέσεις.

Τὸ ἄγρυπνον ἐνδιαφέρον, μετὰ τοῦ ὁποῖου ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεόκλητος παρακολουθεῖ τὸ ἐν ταῖς ἐνορίαις τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς συντελούμενον ἔργον, εἶχεν ὡς συνέπειαν τὴν ἀποκάλυψιν ἐκτρώπων τινῶν, συμβαινόντων κατὰ τὴν τέλεσιν τῶν ἱερῶν μυστηρίων. Οὕτω λ.χ. παρατηρεῖτο, πρὸς τοῖς ἄλλοις, μεγάλη σπουδὴ εἰς τὴν τέλεσιν τῶν μυστηρίων τοῦ βαπτίσματος ἢ τοῦ γάμου, ἔχουσα ὡς συνέπειαν τὴν ἔλλειψιν εὐλαβοῦς ἢ κατανυκτικῆς ἀτμοσφαιρας, ὡς καὶ τὴν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν σύμπτωσιν τῆς τελέσεως δύο ἢ τριῶν μυστηρίων, τοῦθ' ὅπερ ἐδημιουργεῖ οὐ μικρὸν θόρυβον καὶ ἀταξίαν. Ἐκτὸς τούτου ὑπέπεσεν εἰς τὴν ἀντίληψιν τοῦ Προκαθημένου τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, ὅτι εἰς τινὰς περιπτώσεις καταπατεῖται ἡ οὐσία τοῦ μυστηρίου τῆς ἐξομολογήσεως, διὰ τῆς τελέσεως αὐτοῦ οὐχὶ μὲ τὴν δέουσαν συντριβὴν τοῦ ἐξομολογουμένου ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς, ἀλλ' ἐκ τοῦ μακρόθεν δι' ἐπιστολῶν.

Πρὸς ἄρσιν ἀκριβῶς τῶν ἀτόπων τούτων ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἐξαπέστειλε τὰς εἰς ἄλλην σελίδα τοῦ παρόντος τεύχους δημοσιευόμενας ἐγκυκλίους, αἵτινες περιέχουν εὐστοχωτάτας ποιμαντικὰς παραινέσεις καὶ ὑποβοηθοῦν τὸ ἔργον τῆς λειτουργικῆς διαφωτίσεως καὶ μορφώσεως τῶν πιστῶν, περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τῆς ὁποίας ὁμιλεῖ εἰδικὸν ἄρθρον, δημοσιευόμενον εἰς ἐτέραν σελίδα τοῦ παρόντος τεύχους.

Μνημεῖα διὰ τὸν Μακεδονομάχον.

Ζῶμεν εἰς μίαν ἐποχὴν, καθ' ἣν, ὡς ἐγράφεμεν εἰς προοιούμενον φύλλον, δεόν νὰ καταβληθῇ ἰδιαιτέρα φροντίς διὰ τὴν ἀναζωπύρωσιν τοῦ ἐθνικοῦ φρονήματος τῶν κατοίκων τῶν παραμεθορίων περιοχῶν. Ὑπόκειται οὗτοι εἰς τόσον πολλὰς φθοροποιούς ἐπιδράσεις διὰ τῆς ἀνθελληνικῆς προπαγάνδας τῶν ἐπιζητούντων τὴν οὐσίαν Μακεδονικοῦ κράτους καὶ Μακεδονικῆς Ἐκκλησίας, ὥστε εἶναι ἀνάγκη νὰ τονωθῶν πνευματικῶς μὲ πάντα τὰ δυνατὰ μέσα. Διὰ τοῦτο, ἐκτὸς τῆς τοποθετήσεως νέων ἀξίων ἱεραρχῶν εἰς τὰς περιοχὰς ταύτας, δεόν νὰ ἐξάρωμεν καὶ τὸ ὑψηλότεον καὶ ἐθνωφελέστατον ἔργον, ὅπερ ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ μία διὰ βασιλικοῦ διατάγματος συσταθεῖσα ἐσχάτως ἐπιτροπὴ. Αὕτη ἔχει ὡς σκοπὸν τὴν συλλογὴν χρημάτων διὰ τὴν ἀνέγερσιν εἰς τοὺς νομοὺς Φλωρίνης καὶ Καστοριάς ἀνδριάντων, προτομῶν, μνημείων καὶ κενοταφίων τῶν Μακεδονομάχων. «Πρόκειται, λέγει ἡ σχετικὴ ἐγκύκλιος τῆς Ἐπιτροπῆς, ν' ἀναστήσωμεν εἰς τὸ μάρμαρον ὅλην τὴν ἱστορίαν τοῦ τόπου, κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας, καθὼς καὶ τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας του». Ὅθεν τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς ἔχει ὑψίστην ἐθνικὴν σπουδαιότητα καὶ σημασίαν. Δὲν ὑπάρχει δὲ ἀμφιβολία, ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ ἐκ τῶν πρώτων θὰ ἀσχοληθῇ μὲ τὴν ἀξιοποίησιν τῆς μνήμης τῶν ἐκπροσώπων τῆς Ἐκκλησίας, οἵτινες ἐν Μακεδονίᾳ ἐθυσιάσθησαν ὑπὲρ πίστεως καὶ πατρίδος.

Ἀξιομίμητος πρωτοβουλία.

Ὁ Δικηγορικὸς Σύλλογος Χανίων ἀπεφάσισε τὴν ἀνάληψιν σταυροφορίας πρὸς ἀνύψωσιν τῆς πνευματικῆς σιᾶθμης τοῦ λαοῦ τῆς ὑπαίθρου διὰ σειρᾶς διαλέξεων εἰς κεφαλοχώρια μὲ ὀμιλητὰς ἐπιστήμονας καὶ διανοουμένους. Ἡ μορφωτικὴ αὕτη ἐξόρμησις θὰ περιλαμβάνῃ ὀμιλίας ἐπὶ θεμάτων πάσης φύσεως, ἀναπτυσσομένων ἀπὸ εἰδικὸν ὀμιλητὰς κατὰ τρόπον ἐκλαϊκευτικόν. Πρὸς τοῦτο, θὰ ζητηθῇ ἡ σύμπραξις καὶ τῶν λοιπῶν ἐπιστημονικῶν σωματείων τῆς πόλεως, καθὼς καὶ τῶν πνευματικῶν τοιούτων. Αἱ ὀμιλίας θὰ περιστρέφονται κυρίως εἰς τὴν καταπολέμησιν τῆς ἐγκληματικότητος, εἰς τὴν κατανόησιν τῆς ὑποχρεώσεως πάντων πρὸς προστασίαν καὶ περιφύρησιν τῶν ἀρχαιολογικῶν χώρων καὶ τῶν Βυζαντινῶν ἐρημοεκκλησιῶν, εἰς τὴν διάδοσιν τῆς διδασκαλίας τῆς ὑγιεινῆς, εἰς τὴν δημιουργίαν ἀναγνωστικοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τῆς ἰδρύσεως μικρῶν κοινοτικῶν βιβλιοθηκῶν καὶ γενικῶς εἰς τὴν διαφώτισιν τῶν κατοίκων τῆς ὑπαίθρου ἐπὶ παντὸς ἐκπολιτιστικοῦ θέματος.

Δὲν ὑπάρχει ἀμφιβολία, ὅτι ἡ ἀξιομίμητος αὕτη πρωτοβουλία τιμᾷ τὸν Δικηγορικὸν Σύλλογον Χανίων, διότι δεικνύει, ὅτι οὗτος δὲν διέπεται ὑπὸ στενοῦ ἐπαγγελματικοῦ πνεύματος, ἀλλὰ θεωρεῖ ἑαυτὸν ὡς φορέα εὐρείας ἐκπολιτιστικῆς ἀποστολῆς ἐν τῇ κοινῇ. Ἡ «Ἐκκλησία», πιστεύουσα ὅτι ἡ ἐξόρμησις αὕτη θὰ φέρῃ ἀρίστους καρπούς, ἐὰν πραγματοποιηθῇ ἐν στενωτάτῃ συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἱεροῦ κλήρου,

εὐχεται δολοφύχως, ὅπως ἡ περὶ ἧς ὁ λόγος πνευματικὴ ἐκστρατεία στεφθῇ ὑπὸ πλήρους ἐπιτυχίας.

Ἄς γίνῃ κίνητρον.

Ἀναντιρρήτως εἶναι κατὰ πάντα ἀξία ἐξάρσεως ἡ εἰς τὴν στήλην τῶν Χρονικῶν μνημονευομένη εἰδησις, καθ' ἣν ἐν Σεργίᾳ ἐδαπανήθησαν 60 ἑκατομμύρια ἀργαρίων διὰ τὰς ἐργασίας συντηρήσεως τοῦ κατὰ τὸν 19^{ον} αἰῶνα κτισθέντος ναοῦ τῆς Ἁγίας Σοφίας τῆς Ἀχρίδος.

Τὸ παράδειγμα αὐτὸ τῶν γειτόνων καὶ φίλων μας Σέρβων ἄς γίνῃ εἰς ἡμᾶς κίνητρον διὰ μίαν συντονωτέραν προσπάθειαν πρὸς συντήρησιν καὶ ἀξιοποίησιν τῶν ἤδη ἀνευρεθέντων μνημείων, ἅτινα δυστυχῶς, εἰς πολλὰς περιπτώσεις, ἐνεκα ἐλλείψεως τῆς ἀπαιτουμένης εἰδικῆς φροντίδος καταρρέουν, ὅσον καὶ τῶν σχεδὸν καθημερινῶς ἀνακαλυπτομένων νέων ἀρχαιολογικῶν θησαυρῶν. Οὐ μόνον ἡ πατρίδα γὰρ, ἀλλὰ συχνάκις καὶ αὕτη ἡ οἰκοδομὴ τῶν γνωστῶν μνημείων ἐγκρύπτει τοιοῦτους θησαυρούς. Χαρακτηριστικὸν λ. χ. τυγχάνει τὸ γεγονός, ὅτι κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν διεξαγομένων ἐργασιῶν ὁρθομαρμάρωσεως καὶ στερεώσεως τῶν ψηφιδωτῶν τῆς ἱστορικῆς μονῆς τοῦ δόσιου Λουκά Φωκίδος ἀπεκάλυφθησαν εἴκοσι σάκκοι ψηφιδῶν χρυσοῦν ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον καὶ ἐγχρῶμων, εὐρεθειῶν ὑπὸ τὴν κεντρικὴν ἀψίδα τοῦ κεντρικοῦ ναοῦ καὶ προερχομένων ἐκ καταστροφιστῶν παραστάσεων τοῦ Τροῦλλον. Αἱ ψηφίδες αὗται, αἵτινες εἶχον τοποθετηθῇ ἐκεῖ πρὸ τῆς Ἐπαναστάσεως τοῦ 1821, θὰ χρησιμοποιηθοῦν νῦν πρὸς συμπλήρωσιν τῶν ψηφιδωτῶν τοῦ ναοῦ τῆς μονῆς τοῦ Ὁσίου Λουκά.

Εἶναι περιττὸν νὰ τονίσωμεν, ὅτι ἡ ἐκ μέρους τῶν ἀρμοδίων ἐγκρισίς τῶν ἀπαιτουμένων πιστώσεων πρὸς ἐνίσχυσιν τοῦ ἔργου τῆς μετὰ τοσοῦτου ζήλου ἐργαζομένης Ὑπηρεσίας ἀναστηλώσεων τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας ἀποτελεῖ ἐπιτακτικὸν καθήκον αὐτῶν, οὐ μόνον ἐναντὶ τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἔθνους, ἀλλὰ καὶ ἐναντὶ αὐτῆς τῆς Ἀνθρωπότητος, ἥτις σεμνύνεται διὰ τὰ μνημεῖα τῆς προσφιλοῦς μας πατρίδος.

Ἡμεῖς δεόν νὰ εἴμεθα πρωτοπόροι καὶ νὰ δίδωμεν εἰς τοὺς ἄλλους λαοὺς τὸ παράδειγμα τῆς συντηρήσεως τῶν μνημείων καὶ ὅχι νὰ ἀντὶλῶμεν παράδειγμα ἐκ τῶν ἄλλων.

Μάταιαι καὶ φροῦδαι ἐλπίδες.

Αἱ προσπάθειαι τοῦ Ἀμερικανοῦ καθηγητοῦ Τζῶρτζ Λάμσα περὶ ἀποκαταστάσεως «ὀρθοτέρου» κειμένου τῆς Ἁγίας Γραφῆς διὰ νέας μεταφράσεις αὐτῆς, τῇ βοηθείᾳ τοῦ κειμένου τῆς ἀραμαϊκῆς γλώσσης, ἥτις εἶναι ἡ ὑπὸ τοῦ Κυρίου καὶ τῶν Ἀποστόλων ὀμιληθεῖσα γλῶσσα, ἔδωκαν ἀφορμὴν εἰς τινὰς ὀρθολογιστὰς δημοσιογράφους νὰ ἐλπίζουν, ὅτι διὰ τοῦ νέου κειμένου θὰ γίνῃ σημαντικὸν βῆμα πρὸς ἐξοβελισμόν τοῦ ὑπερφυσικοῦ στοιχείου ἐκ τῶν διηγήσεων τῆς Καινῆς Διαθήκης, αἵτινες ἀναφέρονται εἰς τὸν βίον τοῦ Χριστοῦ.

Ἄλλ' αἱ ἐλπίδες αὗται εἶναι ὅλως μάταιαι καὶ

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Ἐργὰ Σύνodos

Κατὰ τὴν Συνεδρίαν τῆς 10ης τρέχοντος ἡ Ἱ. Σύνοδος ἀπεδέχθη τὴν παραίτησιν λόγῳ ὑγείας τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Θηβῶν καὶ Λεβαδείας κ. Πολυκάρπου, εἰτα δὲ προέβη εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς οὕτω χηρευούσης ὡς ἄνω Ἱ. Μητροπόλεως, ψήφοις κανονικαῖς καταστήσασα Μητροπολίτην τῆς Ἀγιοτάτης Μητροπόλεως Θηβῶν καὶ Λεβαδείας τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου κ. Δωρόθεον. Τὸ μέγα μήνυμα ἐτελέσθη αὐθημερὸν ἐν τῷ Συνοδικῷ Παραεκκλησίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου.

— Κατὰ τὴν Συνεδρίαν τῆς 11ης τρέχ. ἡ Ἱ. Σύνο-

δος προέβη εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς χηρευσάσης Ἱ. Μητροπόλεως Παραμυθίας καὶ Γηρομερίου. Ψήφοις κανονικαῖς ἐξέλεξεν ὡς ποιμενάρχην τῆς ἐν λόγω Ἱ. Μητροπόλεως τὸν Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Τίτον Ματθαϊάκην. Τὸ Μέγα Μήνυμα ἐτελέσθη αὐθημερὸν ἐν τῷ Συνοδικῷ Παραεκκλησίῳ τοῦ Ἀγίου Ἀνδρέου. Τὴν χειροτονίαν τοῦ νέου μητροπολίτου ἐτέλεσεν ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος τῇ 15ῃ τρ. ἐν τῷ Ἱ. Μητροπολιτικῷ ναῷ.

— Τέλος κατὰ τὴν αὐτὴν ὡς ἄνω Συνεδρίαν ἀπεφασίσθη ὅπως ἡ Ἱ. Σύνοδος διακόψῃ τὰς ἐργασίας αὐτῆς λόγῳ τῶν ἐπὶ θύραις ἐορτῶν τῶν Χριστουγέννων καὶ τοῦ Νέου Ἑτους, ἐπαναλάβῃ δὲ αὐτὰς κατὰ τὴν 20ὴν προσεχούσας Ἰανουαρίου.

Τ. Α. Κ. Ε. Διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 138401/1957 ἀποφάσεως

φροῦδαι. Αἱ διὰ τῆς νέας μεταφράσεως ἐπιφερόμεναι διορθώσεις τοῦ κειμένου ἀναφέρονται εἰς ἐπὶ οἰκιστικὰς περιπτώσεις ἐξοβελισμοῦ ὑπερφυσικῶν τιῶν στοιχείων. Οὕτω λ. χ. κατὰ τὴν νέαν μετάφρασιν ὁ Ἰησοῦς δὲν περιεπάτησεν ἐπὶ τοῦ ὕδατος, ἀλλὰ κατὰ μῆκος τῆς αὐλῆς κ.ο.κ. Τὰ ἐξοβελιζόμενα δηλαδὴ στοιχεῖα ἀποτελοῦν σταγόνας τινὰς ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν ὠκεανὸν τῶν ὑπερφυσικῶν θείων, ἅτινα ἀναβλύζουσιν ἐκ τῆς Ἀγίας Γραφῆς.

Ἐπὶ πλέον δὲν πρέπει νὰ λησμονῇται, ὅτι ἡ διὰ τῶν ἱστορικῶν καὶ φιλολογικῶν μεθόδων ἔρευνα τῆς Ἀγίας Γραφῆς, ἑναρμονιζομένη, κατὰ τὰς Ὁρθόδοξους ἐρμηνευτικὰς προϋποθέσεις καὶ παραδόσεις, πρὸς τὰ περὶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς βιώματα τῶν χριστιανικῶν γενεῶν, συμβιβάζεται ἀπολύτως πρὸς τὴν Θεοπνευστίαν καὶ τὴν πίστιν εἰς τὸ ὑπερφυσικὸν στοιχεῖον τῶν Γραφῶν.

Εἰδικώτερον ὁ βίος τοῦ Σωτῆρος εἶναι τόσο ἀναποσπαστὸς συννυφασμένος μετὰ τοῦ ὑπερφυσικοῦ παράγοντος καὶ τόσο πολὺ ἀπαστράπτει ἐκ θείας αἴγλης καὶ μεγαλειότητος, ὥστε οὐδεμία ἔρευνα εἶναι δυνατόν νὰ ἀμυρῶσῃ τὴν φωτεινὴν θείαν εἰκόνα Του. Ἡ Θεότης Αὐτοῦ εἶναι κατὰ τρόπον ἀδιάσειστον μεμαρτυρημένη ὑπὸ συμπάσης τῆς πρώτης Ἐκκλησίας καὶ ὑπὸ κατὰ πάντα ἀξιοπίστων αὐτοπτῶν μαρτύρων, οἵτινες ὑπέγραψαν τὴν μαρτυρίαν των δι' αὐτοῦ τοῦ αἵματος των.

Ἐπεὶ δὲν πρέπει νὰ διαφεύγῃ τῆς προσοχῆς ἡμῶν, ὅτι, ὅσον καὶ ἂν προοδεύουν αἱ μετὰ τῆς ἀραμαϊκῆς γλώσσης συνδεόμεναι ἔρευναι, οὐδέποτε εἶναι δυνατόν νὰ κλονίσουν τὸ γεγονός, ὅτι ἡ Καινὴ Διαθήκη ἐν τῷ συνόλῳ αὐτῆς ἐγράφη πρωτοτύπως Ἑλληνιστί.

Ἀστεῖα ἡμίμετρα.

Καθ' ἃ ἐπληροφωρήθημεν ἐκ τοῦ ἡμερησίου τύπου, νέα ἀποδείξεις τῆς χειραφεσίας τῆς νεολαίας τῶν ξένων χωρῶν ἀπὸ τῶν ἠθικῶν ἀξιών τῆς Ἑλληνοχριστιανικῆς μας παραδόσεως εἶναι τὰ μέτρα, ἅτινα προσφάτως ἔλαβεν ἡ Πρωτανεὶα τοῦ Πανεπιστημίου «Πέριντιουμ» τῆς Ἰνδιάνας πρὸς περιστολὴν τινὰ τῶν παρτιζουμένων ἀπρεπῶν καὶ ἐλευθεριαζουσῶν ἐκδηλώσεων εἰς τὰς μεταξὺ φοιτητῶν καὶ

φοιτητριῶν σχέσεις. Οὕτω μεταξὺ ἄλλων ἡ Πρωτανεὶα τοῦ Πανεπιστημίου τούτου συνέστησεν εἰς τὰς φοιτητριάς, ἵνα περιορίζουν τὰ παρὰ τὴν θύραν τῆς κατοικίας αὐτῶν «ἐσπερινὰ φιλιὰ ἀποχαιρετισμοῦ» πρὸς τοὺς ἄρρενας συνοδοὺς καὶ συντροφους αὐτῶν «εἰς ἐν καὶ μόνον καὶ τοῦτο ὅσον τὸ δυνατόν μικροτέρας χρονικῆς διαρκείας».

Ἡ εἰδησις εἶναι τόσο ἐγγλωττος, ὥστε τὰ σχόλια εἶναι περιττά: Ὅταν ἐκλείπῃ ὁ διὰ τῆς προσηλωσεως εἰς τὰς αἰωνίους ἠθικὰς ἀξίας αὐτοσεβασμός, τότε πρὸς περιστολὴν τῶν ὀφθαλμοφανῶν βλαβερῶν συνεπειῶν τῆς χειραφεσίας ταύτης, λαμβάνονται σπασμωδικὰ καὶ ἐνίοτε ἀστεῖα ἡμίμετρα, ἅτινα ἀποβλέπουν μόνον εἰς τὰ ἐξωτερικὰ προσχήματα καὶ τὴν δημοσίαν αἰδῶ καὶ οὐχὶ εἰς μίαν βαθυτέραν καὶ πλέον οὐσιαστικὴν ἀνάπλασιν τῆς ψυχῆς τῶν νέων μας.

Ἀξιοπρόσεκτος ἔκκλησις.

Ἡ ἔκκλησις τοῦ Εἰσαγγελέως Πρωτοδικῶν τῆς Μακεδονικῆς πρωτευούσης πρὸς τὸν Σεβασμιώτατον Μητροπολίτην Θεσσαλονίκης κ. Παντελεήμονα, ἵνα διὰ τοῦ Θείου Κηρύγματος διαφωτισθοῦν οἱ πιστοί, περὶ τῆς μεγίστης εὐθύνης, τὴν ὅποιαν ἔχουν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς κοινωνίας οἱ περιπίπτοντες εἰς τὸ φοβερὸν ἁμάρτημα τῆς ψευδορκίας, εἶναι κατὰ πάντα ἀξιοπρόσεκτος.

Πιστεύομεν, ὅτι ἡ ἔκκλησις αὕτη οὐ μόνον θὰ εὖρῃ ἀνταπόκρισιν εἰς τὰς τάξεις τῶν διακόνων τοῦ ἱεροῦ ἁμβωνος, ἀλλ' ἐπὶ πλέον θὰ συγκινήσῃ πάντας τοὺς φορεῖς τοῦ ἔργου τῆς δικαιοσύνης, ἵνα δεικνύουν μεγαλυτέραν προσοχὴν εἰς τὸ ζήτημα αὐτό. Δὲν ἀρκεῖ ἡ ὑπ' αὐτῶν ἐπιβολὴ παραδειγματικῶν κυρώσεων εἰς τοὺς ψευδορκούς. Ἐπὶ πλέον, δεόν οὗτοι νὰ καταβάλουν πᾶσαν μερίμναν, ὥστε ἡ ἐπίδοσις τοῦ ὄρκου νὰ γίνηται ἐντὸς μιᾶς ἱερᾶς ἀτμοσφαίρας κατὰ τρόπον ἐμπνέοντα εὐλάβειαν καὶ δέος. Ἐπομένως τόσο οἱ ἱεροκλήρυκες ἀπὸ τοῦ ἁμβωνος, ὅταν δοθῇ ἡ εὐκαιρία, ὅσον πρὸ πάντων οἱ δικασταὶ κατὰ τὴν ἀσκήσιν τοῦ ἔργου των, δεόν νὰ καλλιεργοῦν τὴν συνείδησιν, ὅτι ἡ χρῆσις τοῦ ὄρκου δὲν εἶναι πάρεργόν τι, ἀλλ' ἀποτελεῖ οὐσιώδες μέρος τοῦ ἔργου τῆς δικαιοσύνης.

του 'Υπουργού 'Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και της υπ' αριθ. 138404/57 κοινής απόφασης των 'Υπουργών 'Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων και 'Εργασίας ερίσθη ως Διευθύνων Σύμβουλος του Τ.Α.Κ.Ε. δ κ. Κωνσταντίνος Σπυρόπουλος, δστις και ανέλαβε ήδη τα καθήκοντα αυτού.

'Ωσαύτως ένεκρίθη ή πρόσληψις του μέχρι τουδε Ιατρού συμβούλου του Τ.Α.Κ.Ε. κ. 'Ιωάννου Παρασκευοπούλου, ως διευθύνοντος Ιατρού Συμβούλου.

'Αρχιεπισκοπή 'Αθηνών

'Η Αύτου Μακαριότης δ 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών κ. κ. Θεόκλητος συνοδευόμενος υπό των Βοηθών αυτού Θεοφ. 'Επισκόπων Θαυμακού κ. Χρυσοστόμου και Κερνίτσης κ. Χρυσοστόμου τη 29η παρελθόντος μετέβη εις Πάτρας επί τῷ πανηγυρισμῷ του Πολιούχου Πατρών 'Αγίου 'Ανδρέου του Πρωτοκλήτου.

'Ο Μακαριώτατος μετέφερεν εις Πάτρας έντός πολυτίμου λειψανοθήκης τμήμα της χειρός του 'Αγ. 'Ανδρέου του Πρωτοκλήτου, δπερ έδωρήσατο εις τόν έν Πάτραις Ναόν του 'Αγίου 'Ανδρέου.

'Ο Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος και οι Θεοφ. 'Επίσκοποι άφιχθέντες εις Πάτρας κατηνύνησαν εις τόν Ναόν του 'Αγίου 'Ανδρέου, ένθα ή αύτου Μακαριότης μετά σχετικήν δέησιν έναπέθεσεν τού ιερών λειψανόν επί της 'Αγίας Τραπέζης του Ναού.

Τό έσπέρας της παραμονής της έορτής δ Μακαριώτατος έχοροστάτησεν μετά του Σεβ. Μητροπολίτου Διδυμοτείχου και 'Ορεστιάδος κ. Κωνσταντίνου και των Θεοφ. 'Επισκόπων Θαυμακού και Κερνίτσης, ώμίλησε δέ ο Θεοφ. 'Επίσκοπος Θαυμακού.

Τήν επομένην, ήμέραν της μνήμης του Πρωτοκλήτου 'Αποστόλου, δ μέν Σεβ. Διδυμοτείχου κ. Κωνσταντίνος έλειτούργησε και ώμίλησε κατά την λειτουργίαν εύθως μετά τό μεσονύκτιον, δ δέ Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος μετά των Θεοφ. Βοηθών αυτού έλειτούργησε κατά την δευτέραν λειτουργίαν της πρωίας, καθ' ήν ώμίλησεν ο Θεοφ. 'Επίσκοπος Κερνίτσης.

Μετά την θείαν λειτουργίαν έτελέσθη δοξολογία παρουσία των 'Επισήμων του τόπου άρχών, μεθ' ήν έπηκολούθησε λιτάνευσις της 'Ιερᾶς Εικόνας, εις την όποίαν μετέσχε μετά πολλής εύλαβείας άπειρον πλήθος λαού.

—'Ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος παρέσχεν έσχάτως συνέντευξιν εις έφημερίδα των 'Αθηνών επί των προβλημάτων της έξυψώσεως του Κλήρου, του τετάρτου γάμου και του διαζυγίου. 'Επί του πρώτου έτόνισε μεταξύ άλλων, ότι τό μεγαλύτερον πρόβλημα, τό όποίον αντιμετώπιζει σήμερα ή 'Εκκλησία, είναι ή πνευματική έξύψωσις του Κλήρου, δ όποίους δέον νά είναι άξιος της άποστολής του και νά παρέχη παράδειγμα έναρέτου βίου. 'Αλλά διά νά έπιτευχθί τοϋτο, δέον νά έπιτευχθί ή λύσις του οικονομικού προβλήματος του Κλήρου.

'Επί δέ του δευτέρου θέματος υπέμνησεν, ότι ή 'Εκκλησία άποκρούει άπολύτως τόν τέταρτον γάμον, ως άντικείμενον εις την άνέκαθεν κρατήσαν έν τη 'Εκκλησία σταθεράν κανονικήν τάξιν, διά τοϋτο δέ άποκλείει και άπλην έτι συζήτησιν του θέματος τούτου υπ' αύτης, άτε κεκλεισμένου έρμητικώς από έκκλησιαστικής έπόψεως.

Τέλος περί του διαζυγίου είπεν, ότι πρέπει νά είμεθα πολύ αυστηροί εις τούς λόγους τούς δικαιολογούντας την έκδοσιν αυτού, διότι ή εύκόλια της έκδόσεως διαζυγίου είναι ο μεγαλύτερος συντελεστής της διαλύσεως της οικογενείας. Οι λαοί και τά έθνη διατηρούνται διά της τηρήσεως των θρησκευτικών, οικογενειακών και έθνικών παραδόσεων.

—Τη 1η τρ. δ Μακαριώτατος κατήλθεν εις Πειραιά, ένθα μετά των λοιπών επισήμων υπεδέχθη τήν σορόν του εις την ξένην αποθανόντος Πρίγκιπος Γεωργίου.

— Τη 2α Δεκεμβρίου ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος προήδρευσε συνεδρίας του Διοικητικού Συμβουλίου του Ο.Δ.Ε.Π.

— Τη 3η του αυτού μηνός ή Α. Μακαριότης έδέχθη τόν Πρεσβευτήν της Ρωσίας κ. Σεργκιέγιεφ.

Τό άπόγευμα της αύτης ήμέρας έτέλεσε τρισάγιον επί της σορού του άειμνήστου Πρίγκιπος της 'Ελλάδος Γεωργίου, έν συνεχεία δέ προήδρευσε συνεδρίας του Κεντρικού Συμβουλίου της 'Αποστολικής Διακονίας.

— Τη 4η Δεκεμβρίου ή Α. Μακαριότης δ 'Αρχιεπίσκοπος προέστη έν τῷ 'Ι. Μητροπολιτικῷ Ναῶ της νεκρώσιμου ακολουθίας κατά την κηδείαν του Πρίγκιπος Γεωργίου.

Τό άπόγευμα της αύτης ήμέρας προήδρευσε συνεδρίας του Διοικητικού Συμβουλίου του Τ.Α.Κ.Ε.

Τη αύτη ήμέρα, έπ' εύκαιρία του έορτασμού του έν τῷ προαυλίῳ του Ζαννείου 'Ορφανοτροφείου παρεκκλησίω της 'Αγίας Βαρβάρας, δ Μακαριώτατος έπεσκέφθη τό 'Ιδρυμα, γενόμενος δεκτός υπό του Διοικητικού Συμβουλίου του 'Ιδρύματος, του Δημάρχου Πειραιώς και του προσωπικού του 'Ορφανοτροφείου. 'Η Α. Μακαριότης κατά την έπίσκεψίν του έζήτησε και έλαβε πληροφορίας περί του έργου και της λειτουργίας του 'Ιδρύματος, έπεσκέφθη τās αϊθούσας διδασκαλίας και την αϊθουσαν έκθεμάτων χειροτεχνίας, ώμίλησε δ' έν τέλει πρὸς τούς ὄρφανους τροφίμους, άπευθύνας παραινέσεις και πατρικάς συμβουλίας και ύποσχεθείς άμέριστον τήν συνδρομήν της 'Εκκλησίας εις τό ιερὸν έργον του 'Ιδρύματος. Είτα δ Μακαριώτατος άνεχώρησεν έν μέσω έκδηλώσεων αγάπης και σεβασμού των άρχών και των τροφίμων του 'Ιδρύματος.

— Τη 9η Δεκεμβρίου ή Α. Μακαριότης προήδρευσε συνεδρίας της 'Επιτροπής του Κασιματείου Κληροδοτήματος.

— Τη 10η Δεκεμβρίου, ή Α. Μακαριότης έδέχθη τόν 'Υπουργόν 'Εθνικής 'Αμύνης κ. Δαβάκην. Αύθημερον έδέχθη ώσαύτως τόν Πρεσβευτήν του 'Ισραήλ και τόν 'Υποδιοικητήν της 'Εμπορικής Τραπέζης.

Τη αύτη ήμέρα ο Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος 'Αθηνών κ. Θεόκλητος έπεσκέφθη τήν Ριζάρειον Σχολήν.

— Τη 11η του αυτού μηνός ο Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος έδέχθη τόν Πρεσβευτήν της 'Ελλάδος έν Συρία κ. Παππάν και τόν κ. Στεφάνου.

Αύθημερον ή Α. Μακαριότης έπεσκέφθη τόν Πρεσβευτήν της Ρωσίας κ. Σεργιέγιεφ και έν συνεχεία τόν Ούγγρον Πρεσβευτήν.

— Τη 12η Δεκεμβρίου ο Μακαριώτατος 'Αρχιεπίσκοπος έδέχθη τόν 'Υπασπιστήν της Α.Μ. του Βασιλέως κ. Θαλασσινόν. Αύθημερον άνήλθεν εις τά 'Ανάκτορα Τατοΐου, ένθα παρέστη εις την τελετήν της Διαβεβαίωσεως των νέων Μητροπολιτών.

Τό άπόγευμα της αύτης ήμέρας παρέστη εις τά έγκαίνια του κεντρικού κτιρίου της 'Εμπορικής Τραπέζης.

— Τη επομένη, 13η, την Α. Μακαριότης έπεσκέφθη ή Α. Υ. ο Πρίγκιψ της 'Ελλάδος Πέτρος.

— Τη 14η Δεκεμβρίου, ή Α. Μακαριότης συνοδευομένη υπό του Νομικού Συμβούλου της 'Εκκλησίας κ. Παναγιωτάκου, άντεπεσκέφθη την Α. Β. Υ. τόν Πρίγκιπα Πέτρον.

Αύθημερον έδέχθη τόν 'Υφυπουργόν Οικονομικών κ. 'Αλιμπράντην.

— Τη 17η Δεκεμβρίου ο Μακ. 'Αρχιεπίσκοπος άνήλθεν εις την ιεράν Μονήν Πεντέλης και έν τῷ ναῶ αύτης διά σεμνής τελετής έκκήρυξε τήν λήξιν των μαθημάτων του Φροντιστηρίου 'Εξομολόγων, έπιδούς τά πτυχία εις τούς 26 άποσταλέντας υπό

τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων Ἐξομολόγους τῆς πρώτης σειρᾶς, Παρέστησαν ὁ Συνοδικὸς Ἐπόπτης τοῦ Φροντιστηρίου Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος κ. Ἰάκωβος, ὁ Γεν. Διευθυντὴς τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας Σεβ. πρῶην Λήμνου κ. Βασίλειος, ὁ διδάξας ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ Σεβ. Μητροπολίτης Παραμυθίας κ. Τίτος, ὁ Βασιλικὸς Ἐπίτροπος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καθηγητὴς κ. Ἰω. Καμύρης, οἱ διδάξαντες ἐν τῷ Φροντιστηρίῳ Ἱερεῖς, ἡ Ἀδελφότης τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ὡς καὶ ἱκανοὶ προσκυνηταί. Μετὰ κατανοητικὴν τελετὴν ὠμίλησεν ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἀττικῆς, ἐξάρας τὴν πρωτοβουλίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἰδρυσιν καὶ εὐρυθμον λειτουργίαν τοῦ Φροντιστηρίου καὶ τὸν ζήτησιν τῶν διδασκάντων καὶ διδασκόντων ἐν αὐτῷ. Ἀκολουθῶς ὁ Διευθυντὴς τοῦ Φροντιστηρίου Ἀρχιμ. Σ. Ματακοῦλιας ἐποίησεν ἑκθεσιν τῶν πεπραγμένων τοῦ Φροντιστηρίου. Εἶτα λαβὼν τὸν λόγον ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος ἠὲ χαρίσθη τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα Παῦλον διὰ τὴν εὐγενῆ χορηγίαν πρὸς τὸ Φροντιστήριον καὶ ἐξήρῃ τὴν εὐσέβειαν τοῦ Ἀνακτοῦ καὶ τὴν μεγάλην ἀγάπην Του πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν καὶ τὸν ἱερὸν Κλήρον, ὑπὲρ τῆς μορφώσεως καὶ ἐξυψώσεως τοῦ ὁποῦ ἐπιδεικνύει πάντοτε ζωὴν ἐνδιαφέρον. Ἐν συνεχείᾳ ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειαν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τὸ ἐπιτελεσθῆναι ἔργον καὶ παρέσχε πατρικὰς ὑποθήκας πρὸς τοὺς τροφίμους τοῦ Φροντιστηρίου. Ἐκ μέρους αὐτῶν ἀπήντησεν εἰς τὸν Μακαριώτατον Κληρικὸς τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Ἡλείας, ἐκφράσας τὴν βαθυτάτην εὐγνωμοσύνην πάντων πρὸς τε τὴν Α. Μ. τὸν Βασιλέα, τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον καὶ πρὸς πάντας τοὺς συντελέσαντας εἰς τὴν λειτουργίαν τοῦ Φροντιστηρίου.

— Κατὰ τὸ διαρρεῦσαν 158ῆμερον ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος κ. Θεόκλητος ἐδέχθη ὡσαύτως κατὰ σειράν, τὴν κ. Κυριαζή, ἰδιοκτήτριαν τῆς ἐφημερίδος «Ἐθνος», τὸν Ἀντιπρόεδρον τοῦ Συμβουλίου Ἐπικρατείας κ. Μερτικόπουλον, τὸν βουλευτὴν κ. Κίνιαν, τὸν βουλευτὴν κ. Παπαηλιού κ. ἄ.

— Τῇ 1ῃ Δεκεμβρίου ἐτελέσθη ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγίας Τριάδος Πειραιῶς ὑπὸ τῆς Ἐφορείας τοῦ Χατζηκυριακείου Ὁρφανοτροφείου μνημόσυνον ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς τοῦ σοῦδιμου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν κυροῦ Δωροθέου, μεγάλου εὐεργέτου τοῦ Ὁρφανοτροφείου. Κατ' αὐτὸ ἐχοροστάτησεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Σεβρίων καὶ Κοζάνης κ. Διονύσιος, παρέστησαν δὲ πλείστοι Ἀρχιερεῖς, αἱ πολιτικαὶ καὶ Δημοτικαὶ ἀρχαὶ τοῦ Πειραιῶς, ὁ Ὑφυπουργὸς τῶν Οἰκονομικῶν κ. Ἀλιμπράντης καὶ πλῆθος κόσμου.

— Τῇ 26ῃ Νοεμβρίου ἐκοινοποιήθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἡ ὑπ' ἀριθ. 3855 Ἐγκύκλιος αὐτῆς, ἔχουσα ὡς ἑξῆς :

«Διαπιστώσαντες ὅτι ἡ τέλεσις τοῦ Μυστηρίου τοῦ Βαπτίσματος καὶ ἡ τέλεσις τοῦ μυστηρίου τοῦ Γάμου διεξάγεται, ὡς μὴ ὤφειλε, μετὰ σπουδῆς, καὶ ὅτι τὸ ἄτοπον τοῦτο παρατηρεῖται πρὸς τὸν ἀποκλειστικὸν σκοπὸν τῆς ἐξοικονομήσεως ἱκανοῦ χρόνου πρὸς τέλεσιν περισσοτέρων ἱεροπραξιῶν ὑπὸ τῶν αἰδεσιμωτάτων Ἱερέων ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ, ἐπὶ ζημίᾳ πάντοτε τοῦ λειτουργικοῦ μέρους τῶν Ἱερῶν Μυστηρίων καὶ ἐπὶ σκανδαλισμῷ τῶν παρακολουθούντων τὸ μυστήριον χριστιανῶν, πολλάκις παραπονομένων διὰ τὴν ἐν σπουδῇ καὶ ἐπιτροχάδην ἀνάγνωσιν τῶν Ἐνθῶν τῶν Μυστηρίων, συνιστώμεν πατρικῶς, ὅπως πάσης ἀράντα τὸ παρατηρούμενον τοῦτο ἄτοπον κατὰ τὴν διεξαγωγὴν τῆς Ἱερᾶς Ἀκολουθίας τῶν Μυστηρίων Βαπτίσματος καὶ Γάμου, καθορίζοντες δὲ ἀπὸ σήμερον μὴ ἂν ὡρᾶν διὰ τὴν κανονικὴν καὶ ἐν τάξει τέλεσιν ἐκάστον μυστήριον ἐντελλόμεθα, ὅπως, ἐξοικονομοῦντες τὴν κατάστασιν, ὅσκις ἐν τῷ Ἱ. Ναῷ τελόνται, πολλὰ μυστήρια, κανονίζηται ὥστε ἐκάστον μυστήριον νὰ καταλαμβάνῃ ὁπωσδήποτε χρονικὸν διάστημα μίᾳ ὥρᾳ, ἵνα διὰ τοῦ τρόπου τούτου παρέχῃται πᾶσα ἀνεσις εἰς τε τὸν τελετουργόν καὶ τοὺς ἐνδιαφερομένους. Ἀξιοῦντες πιστὴν ἐφαρμο-

γὴν τῆς παρουσίας, δηλοῦμεν ὅτι θέλομεν ἐπιβάλλει ἀδυστήρως κυρώσεις εἰς τοὺς μὴ συμμορφωθησόμενους.

Ἐίτηε δ' ἐπὶ τούτοις ἐν Κυρίῳ ὀγιάνοντες

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος

Σ η μ. Ἀνώτατον ὄριον τελέσεως ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ μυστηρίων ὁρίζομεν ὅτι (8), διότι δύνανται νὰ συμπέσωσι καὶ ἄλλαι ἱεροτελεστίαι καὶ τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα, ἐὰν δὲν ἐξαρχῇ ὁ Ναὸς ὅμων δύνανται οἱ ἐνδιαφερόμενοι νὰ μεταβαίνωσιν εἰς ἄλλους Ναοὺς.

Ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος

† Ὁ Μαγαθῶνος Δαμασκηνὸς

— Τῇ 3ῃ Δεκεμβρίου, ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν, ἐκοινοποιήθη πρὸς τοὺς ἐπαρχιακοὺς Ἐφημερίους τῶν Ἱερῶν Ναῶν Ἀθηνῶν ἡ ὑπ' ἀριθ. 972 Ἐγκύκλιος τῆς Ἱ. Συνόδου, ἥτις ἔχει ὡς ἑξῆς :

Τὸ θεοσύστατον Μυστήριον τῆς Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως, ἀνέκαθεν διενεργεῖτο, ὡς εἶναι γνωστὸν, ὅμιν, κατενώπιον τῶν πρὸς τοῦτο θείῳ Δικαίῳ ὑποχρεωμένων νὰ δέχωνται τὴν ἐξομολόγησιν τῶν χριστιανῶν, καὶ οὗτοι εἰσιν οἱ Ἱεράρχαι καὶ οἱ ὑπ' αὐτῶν δι' εἰδικῶν Ἐνταλτηρίων Γραμμάτων ἐφωδιασμένοι Ἱερεῖς.

Ἡ ἀπὸ τῶν πρώτων χριστιανικῶν αἰώνων ἐπικρατήσασα τάξις αὕτη, ἐγένετο σεβαστὴ καὶ ἐκτελεστὴ ὑφ' ἀπάσης τῆς Ἐκκλησίας, ὡς μαρτυρεῖ ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Γραμματολογία καὶ συγκεκριμένως ἡ Λειτουργική. Εἶτε, λοιπὸν, δημοσίᾳ, εἶτε κατ' ἰδίαν, οἱ πιστοὶ ἐξηγορεῖντο τὰ ἑαυτῶν ἁμαρτήματα ἐνώπιον τῶν ἀποστολῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἐτόγγανον τῆς ἀφέσεως αὐτῶν, δυνάμει τοῦ τιμίου ἐξισοτηρίου Αἵματος τοῦ Σωτήρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Ἐπ' ἐσχάτων ὅμως τῶν ἡμερῶν τούτων, ἐξ ἐπιδράσεως ὀθνείων ἐκκλησιαστικῶν συνηθειῶν, τινὲς τῶν ἐξομολόγων καὶ πνευματικῶν, εἰσήγαγον, σποραδικῶς, τὸ ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας καταχρηζόμενον ἔθιμον τῆς ἐξομολογήσεως τῶν χριστιανῶν δι' ἀποστολῆς ἐξομολογητικῶν ἐπιστολῶν, εἰς τὰς ὁποίας ἀπαντῶσιν οἱ πνευματικοὶ διὰ φράσεων ἡμισυ ἀκινδύνων, ὡς εἶναι εἰς θέσιν νὰ γνωρίζῃ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος.

Ἀλλὰ μὴν, διὰ τοῦ τρόπου τούτου, καταργεῖται ἡ βάσις τοῦ ἱεροῦ τῆς Μετανοίας καὶ τῆς Ἐξομολογήσεως μυστηρίου, σκοπὸς τοῦ ὁποίου εἶναι ἡ συντριβὴ καὶ ἡ ταπεινώσις τοῦ μετανοοῦντος καὶ ἐξομολογουμένου ἐνώπιον τοῦ πνευματικοῦ πατρὸς καὶ καταργεῖται οὕτω ἡ εἰδικὴ ἱερὰ Ἀκολουθία τῶν Ἐξομολογούμενων.

Τείνει δὲ, περαιτέρω, τὸ ἱερὸν Μυστήριον, δι' οὗ σώζονται ψυχαί, ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας ἀγροθυθεῖσαι, νὰ μεταβληθῇ εἰς Ἐπιστολογραφίαν καὶ εὐσεβῆ φιλολογίαν, καὶ κινδυνεύει νὰ ἀπολεσθῇ κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ ἱερὸν ἀπόρρητον τῆς ἐξομολογήσεως, νὰ ἀλλοιωθῇ καὶ νὰ παραχαραχθῇ, εἰς πλαστὸν τι καὶ περιεργον ἔργον, τὸ ἅγιον τοῦτο Μυστήριον.

Ταῦτα ἔχουσα ὑπ' ὄψιν αὐτῆς ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἥχθη εἰς τὴν ἀπόφασιν ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ ὑπομνήσῃ τοῖς Σεβασμιωτάτοις Ἱεράρχαις τὴν ὑπ' ἀριθ. 771 τοῦ ἔτους 1954 Συνοδικὴν Ἐγκύκλιον, σχετικῶς πρὸς τὸ ἱερὸν Μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως (Βλέπε «Αἱ Συνοδικαὶ Ἐγκυκλίαι», τόμος Β' 1934-1956, Ἀθῆναι 1956, σελ. 724-725), ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ συστήσῃ Ὑμῖν, ἵνα, ὅσα τῇ λήγει τῆς παρουσίας Ἐγκυκλίον αὐτῆς, διατάξῃτε τοὺς ἐντεταμένους παρ' Ὑμῶν δι' εἰδικῶν καὶ κανονικῶν Γραμμάτων πρὸς ἐξομολόγησιν τοῦ χριστεπωνύμου πληρώματος, ἵνα ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ δέχωνται ἐξομολογήσεις τῶν χριστιανῶν δι' ἐπιστολῶν, συνιστῶσι δὲ τοῖς χριστιανοῖς, οἱ τε ἱεροκλήρικες καὶ οἱ πνευματικοὶ, τὴν ἀποφύγην τῆς ἀποστολῆς τοιούτων ἐπιστολῶν, ἀγνοοῦσιν εἰς παρεξηγήσεις καὶ κυρίως καταργουσῶν τὸ βάθος τοῦ ἱεροῦ Μυστηρίου τῆς Ἐξομολογήσεως. Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, ἀποδίδουσα κεφαλαιώδη ἐπὶ τοῦ προκειμένου σημασίαν, παρακαλεῖ, περαιτέρω, ὅπως γνωστῇ τοῖς Ἐξομολόγοις, ὅτι τυχὼν παράβασις παρ' αὐτῶν τῆς Συνοδικῆς ταύτης ἐντολῆς θὰ ἔχη ὡς συνέπειαν, ἀφ' ἐνὸς μὲν νὰ ἀνακληθῇ πάραντα παρ' Ὑμῶν τὸ Ἐνταλτήριο Γράμμα τοῦ ἐξομολογεῖν, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ὑποστώσιν κανονικὰς κυρώσεις.

— Τῇ 7ῃ Δεκεμβρίου ἐκοινοποιήθη ὑπὸ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν ἡ ὑπ' ἀριθ. 3985 Ἐγκύκλιος, ἔχουσα ὡς ἐξῆς:

Πρὸς

Τοὺς Αἰδουσιμωτάτους Ἐφημερίους καὶ τὰ Ἐντὶμα Ἐκκλησιαστικά Συμβούλια τῶν Ἑνοριακῶν Ἱερῶν Ναῶν τῆς καθ' ἡμᾶς Ἀγιωτάτης Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ἐχόντες ὅτι ὅψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 21 τοῦ Α.Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», δι' ὧν ρυθμίζεται ἡ καταβολὴ δικαιωμάτων Ναοῦ καὶ προσωπικοῦ, προκειμένης τελέσεως ἱερῶν Μυστηρίων καὶ λοιπῶν Ἱεροτελεστιῶν ἐκτὸς Ἑνορίας, καὶ τὸ ἐδάφιον 4 τοῦ αὐτοῦ ἄρθρου 21, δι' οὗ ὁρίζεται ὅτι «ἐν περιπτώσει τελέσεως αὐτῶν (τῶν ἱεροπραξιῶν) ἐκτὸς Ἑνορίας, τὰ νομιμωμένα δικαιώματα καταβάλλονται εἰς τὸ ἀκέραιον εἰς ἑκάτερον τῶν Ἑνοριακῶν Ναῶν καὶ τοὺς οἰκείους Ἐφημερίους», ἐπειδὴ πολλοὶ χριστιανοὶ ζητοῦσι παρὰ τῶν αἰδουσιμωτάτων Ἐφημερίων τοῦ Ναοῦ τῆς Ἑνορίας τὴν τὴν ἄδειαν, ὅπως τελέσωσιν ἐκτὸς τῆς Ἑνορίας τῶν γάμων, βαπτίσεις καὶ ἄλλας ἱεροπραξίας, καὶ πολλάκις ἀποφενύγοντι νὰ ἐκπληρώσωσι τὰς ὑποχρεώσεις τῶν πρὸς τὸν Ναὸν καὶ τοὺς Ἐφημερίους τῆς Ἑνορίας τὴν παρὰ τὴν ρητὴν τοῦ Νόμου διατύπωσιν, μὴτας ἐπιβαλλόμενοι προφάσεις, προκειμένου ἵνα ἐπιτύχωσι τὴν δωρεὰν μεταβίβασιν εἰς ἕτερον Ναὸν τῆς ἀδείας πρὸς τέλεσιν γάμων κλπ., πολλάκις δὲ προσσίζονται ὅτι τὸ ζητούμενον ποσὸν διὰ δικαιώματα εἶναι ὑπερόγκον, καὶ δυστροποῦσιν ἔστιν ὅτε νὰ καταβάλωσιν καὶ τὸ ἐλάχιστον ζητούμενον λογικὸν ποσὸν, παραπονόμενοι δὲ προσέρχονται εἰς τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν πολλάκις καταγγέλοντες εἰς ἡμᾶς τοὺς Αἰδουσιμωτάτους Ἐφημερίους, διὰ τῆς παρουσίας Ἐγκυκλίου ἡμῶν καθοριζομένης ὡς κατωτέρω καὶ διὰ τὰς μεταβιβάσεις γάμων δικαιώματα Ναοῦ καὶ προσωπικοῦ, τὰ ὅποια οἱ Αἰδουσιμωτάτοι Ἐφημεριοὶ θὰ ζητῶσιν παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων, συμβουλευόμενοι τὸν πίνακα Ναῶν Ἀθηνῶν καὶ Πειραιῶς, οὓς κατετάξαμεν εἰς κατηγορίας — καὶ εἰς οὓς ἤθελε τελεσθῇ γάμος ἐκ μεταβιβάσεως τῶν ἐνδιαφερομένων — μετὰ τῶν δι' ἐκάστην μεταβίβασιν καθοριζομένων δικαιωμάτων.

Κατὰ ταῦτα δέον ἵνα ἐχητε ὅτι ὅσιν ὑμῶν, ὅτι τ' ἀνωτέρω καθοριζόμενα ἀφορῶσι μόνον εἰς τὰς περιπτώσεις μεταβιβαζομένων ἀδειῶν γάμων διὰ τὰς ἐκτὸς τοῦ ὑμετέρου Ναοῦ τελούμενας βαπτίσεις θὰ ἀρκήσῃ εἰς ὅτι, ἢ θελετε προσφέρει ὑμῖν ὁ ἐνδιαφερόμενος πρὸς μεταβίβασιν τῆς ἀδείας τελέσεως τῆς βαπτίσεως εἰς ἕτερον Ναὸν.

Εἰσὶς δέον ἵνα γνωρίζετε ὅτι διὰ κηδείας καὶ μνημόσυνα οἱ χριστιανοὶ δὲν θὰ καταβάλλωσι δικαιώματα, διηγεμένοι νὰ τελέωσι τὰς ἱεροπραξίας ταύτας εἰς Νεκροταφειακοὺς Ναοὺς.

Προκειμένου δὲ νὰ τελεσθῇ ἐν τῷ Ναῷ ὑμῶν μνημόσυνον θὰ καταβάλλητε πᾶσαν προσπάθειαν, ὥστε ὁ στολισμὸς αὐτῶν νὰ εἶναι περιωρισμένος καὶ νὰ μὴ καταλαμβάνῃ χώρον παρακωλύοντα τὴν διεξαγωγὴν τῆς θείας λατρείας.

Ὡσαύτως ἐντελλόμεθα ὅπως τὸν παρεχόμενον ὑμῖν πίνακα Ναῶν καὶ δικαιωμάτων μεταβιβάσεων, ἀντιγράψετε ἐπὶ χάρτου τοῦ Ναοῦ ὑμῶν καὶ τοποθετήσῃτε ἐντὸς πλαισίου, ἀναρτῶντες εἰς τὸ Ἐπιτροπικὸν τοῦ Ναοῦ πρὸς ὁδηγίαν ὑμῶν καὶ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐνοριτῶν.

Επὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ ἐντελλόμεθα, ὅπως εἰς τοὺς κ.κ. Ταμίαις τῶν Ἱερῶν Ναῶν ἀνατεθῇ ἡ διὰ διπλοτύπων ἀποδείξεων εἰσπραξίς τῶν κεκατονισμένων δικαιωμάτων ἐξ ἱεροπραξιῶν Ναοῦ καὶ προσωπικοῦ, ὅπου βεβαίως αὕτη κρίνεται πρακτικῶς ἐφαρμοσίμος.

Προσέτι ἐντελλόμεθα ὅπως ἐκ τοῦ εἰσπραττομένου ἐξ ἐκάστης ἱεροπραξίας χρηματικοῦ ποσοῦ καθορίσῃτε ἀνάλογον ποσοστὸν διὰ δικαιώματα Ναοῦ, Ἐφημερίων, Διακόνων, Νεοκώρων, Ψαλτῶν καὶ Χοροῦ, ὅπου ὑπάρχει τοιοῦτος, κατανέμοντες εἰς τοὺς ἐν τῷ Ναῷ ἐργαζομένους καὶ ἐν πνεύματι δικαιοσύνης τὰ ἐκ πάσης φύσεως τυχερὰ εἰς ἐνίσχυσιν αὐτῶν.

Τελειωνόντες παρακαλοῦμεν, ὅπως οἱ Αἰδουσιμωτάτοι Ἐφημεριοὶ ὦσι προσεκτικοὶ κατὰ τὸν μετὰ τῶν ἐνδιαφερομένων ἐνοριτῶν αὐτῶν διακανονισμὸν τῶν καθορισθέντων δικαιωμάτων τῶν μεταβιβάσεων γάμων, πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεων καὶ δυσμενῶν σχολίων εἰς βάρος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἱεροῦ Κλήρου.

Ἐῖπτε δ' ἐπὶ τούτοις ἐν Κυρίῳ ὑγιαίνοντες.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

+ Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος

Ἱερὰ Μητρόπολις Κίτρους

Καθ' ἃ πληροφορούμεθα ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κίτρους κ. Βαρνάβας τῇ 2ᾳ παρελθόντος συνειργάσθη μετ' ἀντιπροσώπων τῆς ὑπηρεσίας προσφύγων τοῦ Ο. Η. Ε. καὶ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Κέντρου Κοινωνικῆς Προνοίας ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς βοήθειας τῶν προσφάτως εἰς Κατερίνην ἐγκατασταθέντων ρωσσοπροσφύγων. Τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ, διὰ τὴν προώθησιν τῆς ἀνοικοδομήσεως τῆς Οἰκοκυρτικῆς Σχολῆς, προήδρυσεν εὐρείας συσκέψεως. Τῇ 7ῃ δὲ Νοεμβρίου ἐνεκρίνασε τὰ μαθήματα τοῦ νεοιδρυθέντος ἐν Κατερίνῃ Φροντιστηρίου Βυζαντιν. Μουσικῆς. Ὡσαύτως ἀπὸ τῶν ἀρχῶν Νοεμβρίου ἤρξαντο λειτουργοῦναι Ἐκκλησιαστικαὶ Συγκεντρώσεις γυναικῶν καὶ εἰς τοὺς τέσσαρας Ἑνοριακοὺς τῆς πόλεως Κατερίνης, εἰς δὲ τὸν Ἱ. Ναὸν Ἀναλήψεως καὶ ἀνδρῶν, τελοῦσαι ὑπὸ θεολόγους κληρικούς, ἐν αἷς διὰ τὸ παρὸν ἔτος ὥρισθη ὡς θέμα ἡ ἔρμηνεία τῆς θείας Λειτουργίας.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΝ

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ ὑπὸ τὴν ἰδιότητα Προέδρου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν καὶ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μελίτης κ. Ἰάκωβος, ὡς ἀντικαθιστῶν τὸν Σεβ. Μητροπολίτην Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβον, μέλος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Συμβουλίου τούτου, συμμετασχόντες εἰς τὰς συνεδρίας καὶ ἐργασίας τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς αὐτοῦ, γενομένης τὸν παρελθόντα Ἰούλιον ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιταῖς Ἀμερικῆς, ὑπέβαλον πρὸς τὴν Α. Θ. Παναγιότητα καὶ τὴν περὶ αὐτὴν Ἀγίαν καὶ Ἱερὰν Σύνοδον ἔκθεσιν τῶν πεπραγμένων τῆς Κεντρικῆς καὶ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Π.Σ.Ε.

Ἐκκλησία Ἀμερικῆς

Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Βορείου καὶ Νοτίου Ἀμερικῆς κ. κ. Μιχαὴλ προσεκληθὲν ὑπὸ τῆς ἐν Οὐασινγκτὼν «Pageant of peace Committee», ὅπως τὴν 23ην Δεκεμβρίου ἐ. ἔ. καὶ ὥραν 4.30' μ. μ. ἀναπέμψῃ εἰδικὴν προσευχὴν ὑπὲρ εἰρήνης ἐπὶ τῆς γῆς, παρουσία τοῦ Προέδρου Eisenhower, ὅστις κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν καὶ ὥραν θὰ δώσῃ πρὸς τὸν Ἀμερικανικὸν Λαὸν καὶ ὅλον τὸν κόσμον τὸ μήνυμά του ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς μεγάλης ἐορτῆς τῶν Χριστουγέννων.

— Πρὸ τινων ἐβδομάδων ἐωρτάσθη ἐν Ἀμερικῇ ἡ εἰκοσαετηρὶς τῆς προνοίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς λειτουργούσης Ἑλληνορθόδοξου Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Ἀπὸ τῆς 27ης Ἰουνίου μέχρι τῆς 10ης Ἰουλίου ἐ. ἔ. ἐπεσκέφθη τὴν Ρωσικὴν Ἐκκλησίαν τριμελὲς Φινλανδικὴ Ἐκκλησιαστικὴ Ἀντιπροσωπεία μὲ ἐπὶ κεφαλῇ τὸν θεοφιλέστατον ἐπίσκοπον Παῦλον. Εἰς σημείωμά του δημοσιευθὲν εἰς τὸ τεῦχος Αὐγούστου τοῦ ἐπισήμου ὁργάνου τοῦ Πατριαρχείου Μόσχας, ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Παῦλος ἐκθέτει ἐν συνόψει τὰς ἐντυπώσεις του σχετικῶς πρὸς τὴν ζωὴν καὶ τὴν θέσιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ἑνωσιν. Αἱ ἐντυπώσεις του ἔχουν ὡς ἐξῆς:

1. Οἱ ναοὶ εἶναι κατὰ μέρος πιστῶν. Ἡ θεία λειτουργία τελεῖται καθημερινῶς εἰς ὅλους τοὺς ναοὺς. Τὰς Κυριακάς καὶ ἐορτὰς τελοῦνται δύο ἢ τρεῖς λειτουργίαι. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ναῶν ἀνέρχεται εἰς 22.000. Τρεῖς μοναὶ τοῦ Κιέβου ἀριθμοῦν 700 καὶ πλέον μοναζούσας.

2. Οἱ πιστοὶ δὲν γεμίζουν μόνον τοὺς ναοὺς, ἀλλὰ καὶ προσεύχονται μὲ μεγάλην πνευματικὴν ἀνάτασιν καὶ κατάνυξιν. Ἡ Ρωσικὴ Ἐκκλησία διήλθεν ἀπὸ τὸ πῦρ τῆς δοκιμασίας καὶ τώρα ζῇ διὰ τῆς ἐσωτερικῆς δυναμείας τῶν πιστῶν.

3. Ὁ θρησκευόμενος Ρωσικὸς λαὸς ἀγαπᾷ τὴν

Ἐκκλησίαν του, ὡς πρότερον, καὶ διὰ τῶν συνδρομῶν του ἐξασφαλίζει τὴν συντήρησιν τῶν ναῶν, τοῦ κλήρου, τοῦ Πατριαρχείου καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν (8 σεμινάρια καὶ 2 Ἀκαδημαῖαι).

4. Ἡ Ρωσικὴ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐκπληροῖ τὴν ἱεράν της ἀποστολήν, τρέφουσα τοὺς πιστοὺς της μετὰ τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ, τὰς προσευχὰς καὶ τὰ μυστήρια. Οἱ πιστοὶ ἀγαποῦν τὸν Πατριάρχην τῶν καὶ ἔχουν ἐμπιστοσύνην εἰς τοὺς ποιμένας τῶν.

5. Ἡ Σοβιετικὴ Κυβέρνησις δὲν ἀναμειγνύεται εἰς τὰς ἐσωτερικὰς ὑποθέσεις τῆς Ἐκκλησίας.

6. Ἡ δρᾶσις τῆς Ἐκκλησίας ἐπεκτείνεται ἀναλόγως τῶν παρουσιαζομένων ἀναγκῶν τοῦ λαοῦ. Ἀνοίγουν νέοι ναοὶ καὶ ἀνεγείρονται νέα κτίρια εἰς τὰς μονὰς. Ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιθυμούντων νὰ ἐγγραφοῦν εἰς τὰς Ἐκκλησιαστικὰς Σχολὰς αὐξάνεται συνεχῶς. Μεταξὺ τῶν ἐκκλησιαζομένων ὑπάρχουν πολλοὶ νέοι καὶ παιδιὰ.

«Θὰ εἰμεθα εὐτυχεῖς, τονίζει ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Παῦλος, ἂν ἡ ἀνανεωθείσα πνευματικὴ ἐπικοινωνία μεταξὺ τῆς Φινλανδικῆς καὶ τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας χρησιμεύῃ ὡς παράδειγμα διὰ τὴν προσέγγισιν ὅλων τῶν Ὁρθόδοξων Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ πνεύματι τῆς ἀληθοῦς χριστιανικῆς ἀγάπης».

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΣΕΡΒΙΑΣ

Ὁ Πατριάρχης τῆς Σερβίας κ. Βικέντιος προεχέρισεν εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ πρωθιερέως τὸν πρωτοσύγκελλον τῆς Μητροπόλεως Σκοπίων, (οἱ πρωτοσύγκελλοι εἰς τὴν Σερβίαν εἶναι κατὰ κανόνα ἔγγαμοι ἱερεῖς) κ. Νέστορα Ποπόβσκυ. Ἐπίσης ἐχειροτόνησε καὶ τρεῖς ἱερεῖς, οἱ ὅποιοι θὰ ὑπηρετήσουν εἰς ἐνορίας τῆς Μητροπόλεως Σκοπίων. Πρόκειται δὲ περὶ τῶν πρώτων χειροτονιῶν ἱερῶν διὰ τὴν Σερβικὴν Μακεδονίαν μετὰ τὴν ἀπόφασιν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Σερβικῆς Ἐκκλησίας περὶ ἀναδιοργανώσεως τῆς ἐκκλησιαστικῆς διοικήσεως εἰς τὴν περιοχὴν αὐτήν. Διὰ τῆς ἀποφάσεως περὶ ἀναδιοργανώσεως, ἥτις ἐλήφθη τὴν 10ην Ἀπριλίου ἐ. ἔ., ἐπετράπη ἡ χρῆσις τῆς λεγομένης μακεδονικῆς γλώσσης εἰς τὴν ἀλληλογραφίαν καὶ τὰ κηρύγματα ἐν τοῖς ὁρίοις τῆς Σερβικῆς Μακεδονίας, καθὼς καὶ εἰς τὰς ἐπιγραφὰς τῶν σφραγίδων.

Τὰς ἀκεφάλους ἐπαρχίας τῆς Σερβικῆς Μακεδονίας Σκοπίων, Βιτωλίων καὶ Στρωμνίτης θὰ ἐξακολουθήσῃ νὰ διευθύνῃ ὁ Πατριάρχης κ. Βικέντιος μέχρι τῆς ἀναδείξεως γηγενῶν ἐπισκόπων, ἡ ἐκλογή τῶν ὁποίων ἀνήκει εἰς τὴν ἀρμοδιότητα τῆς Συνόδου τῆς Ἱερᾶς.

— Κατόπιν ἐπταετῶν προσπαθειῶν, κατ' αὐτὰς ἤχθησαν εἰς πέρας αἱ ἐργασίαι συντηρήσεως τοῦ ναοῦ τῆς Ἀγίας Σοφίας τῆς Ἀχρίδος, ὁ ὁποῖος ἐκτίσθη τὸν 19 αἰῶνα. Διὰ τῆς ἐκτέλεσιν τοῦ ἔργου αὐτοῦ ἐδαπανήθησαν περὶ τὰ 60 ἑκατομμύρια δηνάρια. Ἐνισχύθη ὁ νότιος τοῖχος τοῦ ναοῦ, ὅστις ἦτο ἐτοιμόρροπος καὶ συντηρήθησαν περὶ τὰ 600 τετραγωνικὰ μέτρα τοιχογραφιῶν.

— Τὰς ἀρχὰς παρελθ. Ὀκτωβρίου ὠργανώθη εἰς τὴν Ἰαπωνίαν ἔκθεσις περιλαμβάνουσα ἑκατὸν ἀντίγραφα τοιχογραφιῶν τοῦ ἐν Πρεζρένη μεσαιωνικοῦ ναοῦ τῆς Θεοτόκου, ὁ ὁποῖος ἐκτίσθη τὸ 1307 ὑπὸ τοῦ Βασιλέως τῶν Σέρβων Μιλουτίν. Τὰ ἀντίγραφα τῶν τοιχογραφιῶν τοῦ ναοῦ αὐτοῦ προηγουμένως εἶχον ἐκτεθῇ εἰς τὴν Δυτικὴν Γερμανίαν, τὴν Δανίαν καὶ τὴν Φινλανδίαν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΟΥΜΑΝΙΑΣ

Καθ' ἃ γράφει τὸ ἐπίσημον ὄργανον τοῦ Πατριαρχοῦ Ρουμανίας «Biserica Ortodoxa Romina», ἡ Ρουμανικὴ Ἐκκλησία ἔχει 191 μονὰς, ἤτοι 120 ἀνδρικές καὶ 71 γυναικείας. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μοναζόντων ἀνέρχεται εἰς 6011, ἐκ τῶν ὁποίων 1299 μοναχοὶ, 2726 μοναχῆαι, 395 δόκιμοι καὶ 1591 ὑποψήφιοι μοναχοί.

ΡΩΜΑΙΟΚΑΘΟΛΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Καθ' ἃ ἀνεγράφη ἐν τῷ τύπῳ, τὴν 2αν Μαρτίου τοῦ 1958, ὁ Πάπας Πῖος δ' ΙΒ' θὰ συμπληρώσῃ τὸ 82ον ἔτος τῆς ἡλικίας του καὶ μετ' ὀλίγον τὸ 20ὸν ἔτος ἀπὸ τῆς ἀνάδου του εἰς τὸν Παπικὸν του θρόνον. Ἦδη τὸ ζήτημα τῆς ἐκλογῆς του ἀπασχολεῖ ὄχι μόνον τὸ Κογκλάβιον, ἀλλὰ καὶ αὐτὴν τὴν Ἰταλικὴν κυβέρνησιν. Οἱ δύο ἐπικρατέστεροι Ἰταλοὶ ὑποψήφιοι εἶναι ὁ καρδινάλιος Τζιάκομο Λερκάρο, ἀρχιεπίσκοπος τῆς Μπολῶνια καὶ ὁ καρδινάλιος Τζιουζέππε Σίρι, ἀρχιεπίσκοπος Γενούης. Ἐὰν πρόκειται νὰ ἐκλεγῇ πάπας μὴ Ἰταλός, ὁ ἐπικρατέστερος ἐκ τῶν 38 ὑποψηφίων ξένων καρδινάλιων θὰ εἶναι ὁ Ρωσσοαρμένιος καρδινάλιος Ἀγκατζιανιάν, ὅστις εἶναι κάτοχος δεκάδος ξένων γλωσσῶν καὶ ἀριστος γνώστης τῶν σοβιετικῶν πραγμάτων.

— Ἡ Α. Ἀγιότης ὁ Πάπας Πῖος ΙΒ' διὰ τοῦ Ἀντιγραμματέως τῆς ἐπὶ τῶν Ἐξωτερικῶν Γραμματείας τῆς Ἀγίας Ἐδρας ἀπέστειλε μήνυμα πρὸς τὰ μέλη τοῦ εἰς Βιέννην συνεληθόντος Ε' Διεθνoῦς Συνεδρίου τοῦ Ρωμαιοκαθολικοῦ Τύπου.

— Τὸ ἐν Βρυξέλλαις ἀνεγειρόμενον περίπτερον τοῦ Βατικανοῦ, ὀνομαζόμενον «Πολιτεία τοῦ Θεοῦ» (Civitas Dei), τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ μέρος τῆς Διεθνoῦς Ἐκθέσεως τῶν Βρυξελλῶν, κατὰ τὸ προσεχές ἔτος θὰ λάβῃ μορφήν ἀρχαίας πόλεως. Τὸ περίπτερον τοῦτο, τὸ ὁποῖον καταλαμβάνει ἑκτασιν 50.000 τετραγωνικῶν μέτρων, περιστοιχίζεται ὑπὸ τοῖχου μήκους 250 μέτρων καὶ ὕψους 15 μέτρων. Ἐντὸς τοῦ χώρου τοῦ περιπτέρου κατασκευάζεται εἰς ξύλινος ναός, δυνάμενος νὰ συμπεριλάβῃ 2.500 πιστοῦς. Τὸ κωδωνοστάσιον τοῦ ναοῦ θὰ ἔχῃ ὕψος 60 μέτρων.

— Ἡ προσπάθεια τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γαλλίας πρὸς ἀντικατάστασιν τῶν παλαιῶν κατηχητικῶν βιβλίων διὰ νέων, ἐχόντων προοδευτικώτερον περιεχόμενον, προσέκρουσεν εἰς ἔντονον ἀντίδρασιν τοῦ Βατικανοῦ, ὅπερ κατ' ἀρχὰς διέταξε νὰ ἀποσυρθοῦν τῆς κυκλοφορίας τὰ νέα βιβλία. Πολλοὶ Γάλλοι Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐξεδηλώθησαν ἐναντίον τῆς ἐνεργείας ταύτης τοῦ Βατικανοῦ καὶ ὠμίλησαν περὶ ἀπολυταρχικότητος, τὴν ὅποian δυσκόλως δέχονται οἱ Γάλλοι. Οἱ Γάλλοι Ἐπίσκοποι τυπικῶς παρέδεχθησαν τὴν πλάνην τῶν καὶ, πρὸς ἀποφυγὴν παρεξηγήσεων, ἐξέδωκαν ἀνακοινωθέν, ἵνα ἀποφευγῇ ἡ ἐκφρασις «Προοδευτικὸς Καθολικισμός». Ἐν τέλει τὸ Βατικανὸν ἀπεφάσισε νὰ μὴ ἀποσυρθοῦν τὰ κατηχητικὰ βιβλία, ἀλλὰ νὰ διορθωθῶν πως. Πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ τελικοῦ συμβιβασμοῦ ἀπεστάλη εἰς Παρισίους ὁ Καρδινάλιος Ἀλφρέντο Ὀτταλιάνι.

— Ὡς πληροφορεῖ ἡμᾶς τὸ περιοδικὸν «Das diakonische Werk» (τεύχος Νοεμβρίου), ὁ ἀριθμὸς τῶν μελῶν τῶν διαφόρων μοναχικῶν ταγμάτων τῆς Ρωμαιοκαθολικῆς Ἐκκλησίας ἀνέρχεται περίπου εἰς ἑν ἑκατομμύριον. Ἐξ αὐτῶν 180.000 εἶναι ἄνδρες, κατανενευμένοι εἰς 18.000 μοναχικοὺς σταθμοὺς, καὶ 800.000 εἶναι γυναῖκες, εὐρισκόμεναι εἰς 72.000 κέντρα.

— Ὁ Βοηθὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ν. Ὑόρκης Καρδινάλιος Σπέλλμαν, Σεβ. Φοῦλτον Σῆν, διεθνoῦς φήμης συγγραφεὺς, ὁμιλητῆς καὶ ἀπὸ τηλεοράσεως, ἐδήλωσεν ἐν Οὐάσιγκτων εἰς τὰς ἀμερικανικὰς Ἀρχὰς, ὅτι θὰ ἐκφυλισθῇ ὁ κομμουνισμὸς ἐν Ρωσίᾳ καὶ ὅτι ἡ Ρωσία ἐντὸς 50 ἢ 100 ἐτῶν θὰ ἀναδειχθῇ τὸ μεγαλύτερον ἔθνος τοῦ κόσμου με πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς ἀρχὰς. Ὁ ὁμιλητῆς βασίζει τὴν πρόγνωσιν αὐτὴν εἰς τὸ γεγονός, ὅτι ὁ κομμουνισμὸς προϋξήνησεν ἐν καλὸν ἐν Ρωσίᾳ, δηλαδὴ ἀνεγέννησε τὸ αἶσθημα τῆς πειθαρχίας καὶ τῆς εὐσεβείας. Ἐν συνεχείᾳ ὁ Σεβ. Σῆν ἀναφερόμενος εἰς τὴν παρακμὴν τῆς πειθαρχίας ἐν τῷ Δυτικῷ κόσμῳ ἔκαμε σύγκρισιν μεταξὺ τῶν κομμουνιστῶν τῶν Ἀνατολικῶν χωρῶν καὶ τῶν σημερινῶν χριστιανῶν τῆς Δύσεως: «Ἀπὸ πραγματικῆς χριστιανικῆς ἀπόψεως, ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον συνέβη εἰς τὸν σύγχρονον χριστιανικὸν κόσμον εἶναι

τὸ γεγονός ὅτι ὁ Χριστὸς ἔχει ἀποχωρισθῆ ἀπὸ τὸν Σταυρὸν τοῦ καὶ ἡ χριστιανικὴ Δύσις κατέχει τὸν Χριστὸν μέχρις ἑνὸς βαθμοῦ ἀνευ τοῦ Σταυροῦ τοῦ».

ΠΡΟΤΕΣΤΑΝΤΙΣΜΟΣ

Συμφώνως πρὸς προσφάτους στατιστικὰς, δημοσιευομένας εἰς τὸ περιοδικὸν «Das diakonische Werk» («Τὸ διακονικὸν ἔργον»), αἱ 16 ἀμερικανικαὶ λουθηρανικαὶ Ἐκκλησίαι συντηροῦν 485 διακονικὰ ἱδρύματα (γυροκομεῖα, νοσοκομεῖα, οἴκους διακονισσῶν κ.λ.π.). Ἐπὶ πλέον αἱ Ἐκκλησίαι αὗται ἔχουν εἰς τὴν διάθεσιν αὐτῶν 31 κολλέγια, 16 ἀνωτέρας σχολὰς καὶ 20 θεολογικὰ σεμινάρια, τὰ ὁποῖα ἀνήκουν εἰς αὐτάς ἢ ἀναγνρίζονται ὑπ' αὐτῶν.

— Ὁ ἀνήκων εἰς τὸ Προεδρεῖον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν γερμανὸς ἐπίσκοπος Dr. Otto Dibelius ἐν τῷ συνεδρίῳ τοῦ Παγκοσμίου Λουθηρανικοῦ Συνδέσμου, ὅπερ συνεκροτήθη ἐν Μιννεαπόλει τῆς Ἀμερικῆς, ἐξέφρασε θερμὰς ἐνθυσιὰς πρὸς τὰς ἀμερικανικὰς Ἐκκλησίας διὰ τὴν παντὸς εἶδους καὶ δαφιλῆ βοήθειαν, ἣν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ πολέμου παρέχουν πρὸς πᾶσαν γωνίαν τῆς γῆς καὶ ἥτις συνετέλεσε τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἀνακούφισιν τῆς δυστυχίας ἐν Γερμανίᾳ.

— Ὡς πληροφοροῦμεθα ἐκ τοῦ ἐν Γενεύῃ ἐκδιδόμενου Δελτίου Πληροφοριῶν τῆς «Οἰκουμενικῆς Ὑπηρεσίας Τύπου» («Ecumenical Press Service»), ἡ Γενικὴ Σύνοδος τῆς Προεσβυτεριανῆς Ἐκκλησίας τῆς Νέας Ζηλανδίας ἀπεφάσισε νὰ καλέσῃ τὸν διεθνὸς φήμης εὐαγγελιστὴν Billy Graham, ἵνα διενεργήσῃ τῷ 1959 ἐν Νέᾳ Ζηλανδίᾳ πνευματικὴν σταυροφορίαν πρὸς διάδοσιν τῶν εὐαγγελικῶν ἀρχῶν. Ὁ Dr. Graham ἔχει ἤδη δεχθῆ καὶ ἑτέραν πρόκλησιν, ἵνα μεταβῇ κατὰ τὸ αὐτὸ ἔτος εἰς Αὐστραλίαν πρὸς διενέργειαν παρομοίας πνευματικῆς ἐκστρατείας.

— Τὸ Τμήμα περιθάλψεως τῆς Προτεσταντικῆς Ἐκκλησίας ἐν τῇ περιοχῇ τοῦ Ρήνου ἐξακμήρηνε τὸ ἔτος 1958 ὡς «ἔτος οἰκουμενικῆς διακονίας». Κατ' αὐτὸ θὰ καταβληθῇ ἰδιαίτερα προσπάθεια πρὸς κατανόησιν τῶν ἀναγκῶν ἀσκληρῶν τοῦ κόσμου.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΑΙ ΚΟΙΝΟΤΗΤΕΣ ΤΟΥ ΙΣΡΑΗΛ

Οἱ Ἰσραηλινοὶ Χριστιανοὶ εἶναι περίπου 45.000, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἄραβες. Σχεδὸν ἅπαντα τὰ χριστιανικὰ δόγματα ἔχουν τοὺς ἀντιπροσώπους των εἰς τὸ Ἰσραήλ. Τὸ Ὑπουργεῖον Θρησκευμάτων τοῦ Ἰσραήλ ἔλαβεν εἰδικὴν μέριμναν, ὥστε οἱ τόποι λατρείας καὶ οἱ Ἅγιοι Τόποι τῶν Χριστιανῶν νὰ διαφυλαχθῶν καὶ νὰ εἶναι εὐπρόσσιτοι εἰς τὸ εὐρὺ κοινόν. Ἀπὸ τῆς ἰδρύσεως τοῦ Κράτους ἐγένετο ἐπιδιόρθωσις τῶν ὁδῶν, αἰτίνες ὁδηγοὶν πρὸς τὰ μοναστήρια καὶ τοὺς τόπους λατρείας, καὶ κατεσκευάσθησαν νέοι δρόμοι. Αἱ μοναὶ ἐπεσκευάσθησαν καὶ ἐδόθη ἐνίσχυσις εἰς τὰς χριστιανικὰς κοινότητας διὰ τὴν ἀνέγερσιν νέων ναῶν καὶ μονῶν. Τὸ περιοδικὸν «Χριστιανικὰ Νέα τοῦ Ἰσραήλ» κυκλοφορεῖ εἰς ἀγγλικήν, γαλλικὴν καὶ ἰσπανικὴν γλῶσσαν ὑπὸ τὴν αἰγίδα τοῦ Ὑπουργείου καὶ μεταδίδει πᾶσας τὰς ἀφορώσας εἰς τὸν Χριστιανισμὸν εἰδήσεις τοῦ Ἰσραήλ. Τὸ ἀρχαιολογικὸν Τμήμα τῆς Κυβερνήσεως ἀσχολεῖται μετὰ ζήλου εἰς τὴν διατήρησιν ἢ τὴν ἐπιδιόρθωσιν τῶν ἀρχαίων χριστιανικῶν ναῶν ἢ μονῶν. Μεταξὺ ἄλλων ἐν τῷ Ἰσραήλ ὑπάρχουν 17.686 Ἑλληνοκαθολικοὶ, 14.337 Ἑλληνορθόδοξοι, 5.188 Ρωμαιοκαθολικοὶ, 2.470 Μαρωνῖται, 1.030 Ἀρμένιοι-Γρηγοριανοὶ, 1.153 Ἀγγλικανοὶ, Προεσβυτεριανοὶ καὶ Λουθηρανοὶ. Οἱ ὑπόλοιποι Χριστιανοὶ εἶναι Κόπται, Σύριοι Ἰακωβίται, Ἀσσύριοι-Χαλδαῖοι, μέλη τῆς Αἰθιοπικῆς Ἐκκλησίας, τῆς Ἐκκλησίας τῆς Σκωτίας, Βαπτισταὶ καὶ ἄλλοι διάφοροι προτεστάνται.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Ὡς πληροφοροῦμεθα ἐκ τοῦ ἐν Γενεύῃ ἐκδιδόμενου Δελτίου Πληροφοριῶν τῆς «Οἰκουμενικῆς Ὑπηρεσίας

Τύπου» («Ecumenical Press Service»), ἡ Ἐπιτροπὴ Πίστεως καὶ Τάξεως («Commission on Faith and Order») τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ἀπέστειλε τὴν ἐτησίαν αὐτῆς παράκλησιν, ἵνα ἡ Ἐβδομάς Προσευχῆς διὰ τὴν Χριστιανικὴν Ἐνότητα ὀργανωθῇ εἰς τὰς διαφόρους χώρας ἀπὸ 18ης μέχρι 25ης Ἰανουαρίου. Τὸ εἰδικὸν θέμα τῆς Ἐβδομάδος ταύτης θὰ εἶναι ἡ Κυριακὴ προσευχῆς. Εἰδικώτερον τὰ ἐπὶ μέρους θέματα καὶ τὰ πρὸς μελέτην βιβλικὰ ἀναγνώσματα δι' ἑκάστην τῶν ἡμερῶν τῆς Ἐβδομάδος ἔχουν καθορισθῇ ὡς ἑξῆς: 1) Πρῶτῃ ἡμέρᾳ: «Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς»—Α' Βασιλ. 8,22-30. 2) Δευτέρᾳ ἡμέρᾳ: «Ἀγιασθῆτω τὸ ὄνομά σου»—Ἐφεσ. 3,20,21. 3) Τρίτῃ ἡμέρᾳ: «Ἐλθέτω ἡ Βασιλεία σου»—Ἀποκ. 21. 4) Τετάρτῃ ἡμέρᾳ: «Γεννηθῆτω τὸ θέλημα σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς»—Κολ. 1,9-28. 5) Πέμπτῃ ἡμέρᾳ: «Τὸν ἄρτον ἡμῶν... τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν»—Ἰωάν. 13,1-17. 6) Ἑκτῇ ἡμέρᾳ: «Καὶ μὴ εἰσενέγκῃς ἡμᾶς εἰς πειρασμόν»—Ἐβρ. 4,14-5,9 ἢ Λουκ. 4,1-14. 7) Ἑβδόμῃ ἡμέρᾳ: «Ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ»—Ἰωάν. 14,15-26. 8) «Ὅτι σοῦ ἐστιν...»—Ματθ. 28,16-20.

ΔΙΑΦΟΡΑ

Περὶ τὰ τέλη Νοεμβρίου, ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς Ἀμερικανικῆς ἑορτῆς τῶν Εὐχαριστιῶν, αἱ διάφοροι θρησκευτικαὶ κοινότητες τῆς Ἀμερικῆς προέβησαν εἰς τὴν ἐτησίαν Ἐκκλησίαν τῶν πρὸς συγκέντρωσιν ἱματισμοῦ καὶ χρημάτων διὰ τοὺς ἐνδεεῖς τοῦ ἐξωτερικοῦ. Εἰς τὰς προτεσταντικὰς Ἐκκλησίας ἐγένοντο εἰδικὰ κηρύγματα, καλοῦντα τοὺς πιστοὺς νὰ προσφέρουν «ἐκ τοῦ περισσεύματός των», πρὸς συγκέντρωσιν χρηματικοῦ ποσοῦ, τὸ ὁποῖον θὰ χρησιμοποιηθῇ διὰ τὴν ναύλωσιν σκαφῶν πρὸς μεταφορὰν πλεονασμάτων εἰς τὸ Ἐξωτερικόν, μέσῳ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ὡσαύτως οἱ Ἀμερικανοὶ συνεκέντρωσαν ἱματισμόν, διανεμηθησόμενον εἰς τὸ ἔξωτερικόν μέσῳ ρωμαιοκαθολικῶν φιλανθρωπικῶν ὁργανώσεων. Τέλος ἡ Ἰσραηλιτικὴ Κοινότης ζητεῖ συνεισφορὰν διὰ τὴν περιθάλψιν 500.000 προσφύγων καὶ τὴν συνέχισιν τῶν προγραμμάτων ἀποκαταστάσεως προσφύγων. Ἡ ἡμέρα τῶν Εὐχαριστιῶν, ἥτις ἑορτάζεται ἐτησίως ἐν Ἠνωμέναις Πολιτεῖαις τὴν τελευταίαν Πέμπτην τοῦ Νοεμβρίου, εἶναι ἀφιερωμένη εἰς τὴν ἔκφρασιν εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Θεὸν διὰ τὰ ἀγαθὰ, μετὰ τὰ ὁποῖα ἐπρόκισε τὸ Ἀμερικανικὸν ἔθνος.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἀρθροῦ 47 ἐδ. 2 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυσιν ὑποψηφίων διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγίου Παντελεήμονος Ἰλίσσου ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν τὴν ἐφημερικὴν ταύτην θέσιν καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα τῆς ἀμέσου κατωτέρας κατηγορίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «Ἐκκλησίᾳ», ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικὰ διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθῆναις τῇ 10 Δεκεμβρίου 1957

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος

† Ἀθηνῶν Θεόκλητος.

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθμερὸν

Ὁ Πρωτοσύγκελλος

Ἀρχιμ. Θ. Ἀβραντινῆς.

Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀθηνῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τοῦ ἄρθρου 47 ἐδ. 2 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη καὶ διὰ μεταγενεστέρων νομοθετικῶν διαταγμάτων, προκειμένου ἵνα προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου διὰ τὴν πλήρωσιν τῆς ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ Ἀγίας Αἰκατερίνης—Πετραλῶνων ὑπαρχούσης κενῆς θέσεως ἐνὸς τακτικοῦ ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ Νόμου ἀπαιτούμενα προσόντα τῆς ἀμέσου κατωτέρας κατηγορίας, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης διακηρύξεως ἐν τῇ «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νενομισμένα πιστοποιητικά διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19ῃ Δεκεμβρίου 1957.

† Ὁ Ἀθηνῶν Θεόκλητος.

Ἀκριβὲς ἀντίγραφον αὐθimerὸν

Ὁ Πρωτοσύγκελλος

Ἀρχιμ. Θ. Ἀβραντινῆς.

ΚΛΗΣΙΣ

Πρὸς τὸν Ἀρχιμανδρίτην Καντάρην,
(ἀγνώστου διαμονῆς).

Καλοῦμέν σε ὅπως ἐμφανισθῇς ἐνώπιον τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου καὶ εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν τὴν 3ην Φεβρουαρίου 1958 ἡμέραν Δευτέραν καὶ ὥραν 5 μ. μ., ἵνα δικασθῇς δι' ἡν αἰτίαν ἀπελογηθῇς ἐνώπιον τοῦ ἡμετέρου ἀνακριτοῦ Ἀρχιμ. Δημητ. Παναγιωτοπούλου.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι ὅτι εἰς περίπτωσιν μὴ ἐμφανισεῶς σου θέλεις δικασθῇ ἐρήμην.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 19ῃ Δεκεμβρίου 1957.

Ὁ Πρόεδρος τοῦ Ἐπισκοπικοῦ Δικαστηρίου
† ὁ Κερνίτης Χρυσόστομος.

Ὁ Γραμματεὺς

Ἀρχιμ. Δαμ. Λαζαρίδης

Ἱερὰ Ἐπισκοπὴ Ἱερᾶς καὶ Σητείας

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/1940 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» ὡς ἐτροποποιήθη, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ πιστοποιητικά πρὸς κατάληψιν τῆς κενῆς ὁργανικῆς θέσεως ἐφημερίου τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Ἀγίας Ἀννης Πισκοκεφάλου Σητείας.

Ἐν Ἱεραπέτρᾳ τῇ 7ῃ Νοεμβρίου 1957

Ὁ Ἱερᾶς καὶ Σητείας Φιλόθεος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Λαρίσης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46, 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» καὶ προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῶν κάτωθι κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων: 1) Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Νικολάου Λαρίσης, 2) Ἱ. Ναοῦ Τιμίου Προδρόμου Παραποτάμου, 3) Ἱ. Ναοῦ Ἀγ. Κωνσταντίνου Φαλάνης, 4) Ἱ. Ναοῦ Ἀγίου Γεωργίου Μοσχχωρίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τῶν Ἱερῶν Κανόνων καὶ τῶν Νόμων τοῦ Κράτους προσόντα, ἵνα καταλάβωσι τὰς ἐφημεριακὰς αὐτὰς θέσεις, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ἐν τῷ περιοδικῷ «Ἐκκλησία» ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἀπαιτούμενα πιστοποιητικά ἵνα προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Ἐν Λαρίσῃ τῇ 11ῃ Νοεμβρίου 1957

† Ὁ Λαρίσης Δημήτριος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Μαντινείας καὶ Κυνουρίας**ΚΛΗΤΗΡΙΟΝ ΕΠΙΚΡΙΜΑ**

Πρὸς

τὸν Ἱερομόναχον Νικόδημον Ἀποστολάκη
(Ἀγνώστου διαμονῆς)

Καλοῦμέν σε ἵνα ἐμφανισθῇς ἐνώπιον ἡμῶν, ἐνεργούντος ὡς ἐκκλησιαστικοῦ ἀνακριτοῦ, δυνάμει τῆς ὑπ' ἀριθ. 597 τῆς 28/8/57 Διαταγῆς τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Μαντινείας καὶ Κυνουρίας καὶ εἰς τὸ Γραφεῖον τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ναοῦ Τριπόλεως Ἁγίου Βασίλειος (Κύπρου 1) τὴν 5ην Φεβρουαρίου 1958 ἡμέραν Τετάρτην καὶ ὥραν 10ην π. μ., ἵνα ἀπολογηθῇς ἐπὶ ἀποδιδόμενων σοὶ κατηγοριῶν.

Προσεπιδηλοῦμέν σοι, ὅτι ἐάν δὲν ἐμφανισθῇς τῇ ὥς ἂν ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ ἡ ἀνάκρισις σου θὰ θεωρηθῇ περαιωθεῖσα καὶ ἀνευ τῆς ἀπολογίας σου (ἄρθρον 114 Ν. 5393)52 περὶ ἐκκλησιαστικῶν Δικαστηρίων).

Ἐν Τριπόλει τῇ 8 Νοεμβρίου 1957

Ὁ Ἀνακριτὴς

Ἱερεὺς Ἰωάννης Καραπαναγιώτης

Ἱερὰ Μητρόπολις Παροναξίας

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν πλήρωσιν τῆς κενῆς θέσεως τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐν Παροικίᾳ Πάρου Ἑνοριακοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου - Ζωοδόχου Πηγῆς, προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὸν ἱερὸν πόθον καὶ ἔνθεον ζήλον νὰ ἀναλάβωσι τὸ θείον καὶ ὑψηλὸν τῆς Ἱερωσύνης ἀξίωμα καὶ μὴ κατεγνωσμένους τὸ συνειδὸς διὰ κωλυτικά αὐτῆς παραπτώματα, ἀλλ' ἔχοντας μεμαρτυρημένον ἀγνὸν καὶ καθαρὸν ἐν πᾶσιν ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας βίον, ὡς καὶ τὰ ὑπὸ τῶν ἄρθρων 47 τοῦ «περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» κωδικοποιηθέντος ὑπ' ἀριθ. 2200/40 Α. Νόμου καὶ 16 τοῦ ὑπ' ἀριθ. 586/41 Ν. Διατάγματος ὀριζόμενα προσόντα, ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ἐν αὐτοῖς ἀναγραφόμενα πιστοποιητικά, ἵνα, ἐφ' ὅσον ταῦτα ἤθελον εὑρεθῇ ἐν τάξει, ἀνακηρύξωμεν αὐτοὺς ὑποψηφίους διὰ τὴν θέσιν ταύτην.

Ἐν Νάξῳ τῇ 20ῇ Νοεμβρίου 1957

† Ὁ Παροναξίας Ἀμβρόσιος.

Ἱερὰ Μητρόπολις Θεσσαλονίκης

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 § 2 ἐδ. 2 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὁργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Παναγίας Χαλκῆων Θεσσαλονίκης, ἵνα ὑποβάλλωσιν ἡμῖν ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, σχετικὴν αἴτησιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου, πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονικῇ τῇ 22ᾳ Νοεμβρίου 1957.

† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεῖμων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψει τὰς διατάξεις τῶν ἄρθρων 46 καὶ 47 § 2 ἐδ. 2 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ Ἐφημερίων», καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ κανονικὰ καὶ νόμιμα προσόντα, ὅπως καταλάβωσι τὴν κενὴν ὁργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τῆς ἐνορίας τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ Παναγίας Φανερωμένης Καλλιθέας Θεσσαλονίκης, ἵνα ὑποβάλλωσιν

ἡμῖν ἐντός μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης σχετικῆς αἰτήσιν μετὰ τῶν ἀπαιτούμενων δικαιολογητικῶν, προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς ἀνακήρυξιν ὑποψηφίου, πρὸς πλήρωσιν τῆς ἀνωτέρω κενῆς Ἐφημεριακῆς θέσεως.

Ἐν Θεσσαλονίκῃ τῇ 22α Νοεμβρίου 1957.

† Ὁ Θεσσαλονίκης Παντελεήμων

Ἱερὰ Ἐπισκοπὴ Πέτρας

Κενωθείσης τῆς θέσεως τοῦ ἐνὸς τῶν Ἐφημερίων τοῦ Καθεδρικοῦ Ναοῦ Μεγάλης Παναγίας Νεαπόλεως, καλεῖ, συμφώνως τῷ Α. Ν. 2200/40 ἄρθρ. 46 τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὴν κενὴν θέσιν τακτικοῦ Ἐφημερίου τοῦ ὡς εἰρηται Ναοῦ καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα (ἄρθρ. 47 καὶ 48 τοῦ Α. Ν. 2200, ἐν συνδυασμῷ πρὸς τὰ ἄρθρα 27 καὶ 28 τοῦ Ν. Δ. 546/1945 «Περὶ Ἐκκλησιαστικῆς Ἐκπαιδεύσεως», ὅπως ἐντός μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ Περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ» καὶ τὸν ἡμερήσιον τύπον, ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ νόμου προβλεπόμενα πιστοποιητικά, μετὰ τῆς σχετικῆς αἰτήσεως. Δεκτοὶ γίνονται οἱ ἔχοντες πτυχίον Θεολογίας Πανεπιστημίου, ἢ ἄλλης Θεολογικῆς Σχολῆς.

Ἐν Νεαπόλει τῇ 23 Νοεμβρίου 1957.

† Ὁ Πέτρας Δημήτριος

Ἱερὰ Μητρόπολις Δημητριάδος

Προκειμένου νὰ προβῶμεν εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων πρὸς πλήρωσιν τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν: 1) Ἐν Βόλῳ ἐνοριακοῦ Ναοῦ «Ἀγίου Βασίλειου», 2) ἐν Φυτῳκῷ «Γενεσίου τῆς Θεοτόκου», 3) ἐν Μετοχίῳ Ἀργαλαστῆς «Ζωοδόχου Πηγῆς», 4) ἐν Κωφοῖς «Ἀγίων Ἀποστόλων», 5) ἐν Ζαγορά «Ἀγ. Κυριακῆς» 6) ἐν Ἀγ. Γεωργίῳ Νηλείας «Ἀγ. Ἀθανασίου» 7) Ἐν Ἀνηλίῳ «Ἀγίου Ἀθανασίου», 8) ἐν Ἀγίοις Θεοδώροις Πτελεοῦ «Ἀγίων Θεοδώρων», 9) ἐν Ἀγίῳ Δημητρίῳ Πηλίου «Ἀγίου Δημητρίου», 10) ἐν Σωτηρίτῃ «Ἀγίου Γεωργίου», 11) ἐν Μακρυρράχῃ «Τιμίου Προδρόμου», 12) ἐν Μακρυνίτῃ «Ἀγίου Ἀθανασίου», 13) Ἐν Ἀνατολῇ «Ἀγίου Γεωργίου», 14) ἐν Σκῆτῃ «Ἀγίας Τριάδος», προσκαλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρ. 47 τοῦ Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱερῶν Ναῶν καὶ ἐφημερίων», ὡς ἐτροποποιήθη διὰ τοῦ ἄρθρου 2 τοῦ Α. Ν. 805/45 ὁριζόμενα προσόντα, ὅπως, ἐντός μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης, ὑποβάλλωσιν εἰς τὰ Γραφεῖα τῆς Ἱ. Μητροπόλεως τὰ προβλεπόμενα ὑπὸ τοῦ ὡς ἄνω Νόμου πιστοποιητικά.

Ἐν Βόλῳ τῇ 2 Δεκεμβρίου 1957.

† Ὁ Δημητριάδος Δαμασκηνός

Ἱερὰ Μητρόπολις Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλαίας

Στερουμένης τῆς ἐνορίας Προφ. Ἡλίου Ζαχαλωρίτικων, Πάου, Σιλιβιναϊτικῶν, Καλυβίων, Ἀβύθου, Βρασθαίνης (Βουροῦ), τακτικοῦ Ἐφημερίου, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς θέσεις ταύτας καὶ ἔχοντας τὰ νόμιμα καὶ κανονικὰ προσόντα, ὅπως ἐντός μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης εἰς τὸ περιοδικὸν «ΕΚΚΛΗΣΙΑ», ὑποβάλλωσιν ἡμῖν τὰ ὑπὸ τοῦ ἄρθρου 48 Α. Ν. 2200/40 «Περὶ Ἱ. Ναῶν καὶ Ἐφημερίων» προβλεπόμενα πιστοποιητικά, καθ' ὅσον μετὰ ταῦτα θέλομεν προβῆ εἰς τὴν ἀνακήρυξιν τῶν ὑποψηφίων.

Αἴγιον τῇ 9 Δεκεμβρίου 1957

† Ὁ Μητροπολίτης Καλαβρύτων καὶ Αἰγιαλαίας Γεώργιος

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

† Μητροπολίτου Κίτρους Βαρνάβα, Ὁ ἱεροκέρυξ καὶ αἱ προπαγάνδαι τῶν ἐτεροδόξων, Ἐν Ἀθήναις 1957, σ. 16.

Οἱ θησαυροὶ τῆς Ἀγίας Γραφῆς (κατὰ τὸν Ἱερὸν Χρυσόστομον). Ἐκδοσις Ἀδελφότητος Θεολόγων ἢ «Ζωή». Ἀθῆναι 1957.

Οἰκονόμου Γεωργίου Φ. Ἀπέργη, Βίος καὶ Ἀκολουθία τοῦ ὁσίου καὶ θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν Νείλου τοῦ Μυροβλήτου καὶ θαυματουργοῦ, Ἐκδοτικὸς Οἶκος «Ἀστήρ». Ἀθῆναι, 1957. Σελ. 34.

Πηδάλιον τῆς νοητῆς νηὸς τῆς μίας, ἀγίας Καθολικῆς καὶ ἀποστολικῆς τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησίας παρὰ Ἀγαπίου Ἱερομονάχου καὶ Νικοδήμου Μοναχοῦ. Ἐκδοτικὸς Οἶκος «Ἀστήρ». Ἀθῆναι 1957. Σελ. 790.

Ἀκολουθία Ἱερὰ τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου Πατρὸς ἡμῶν Χριστοδοῦλου τοῦ Θαυματουργοῦ, τοῦ καὶ κτήτορος τῆς ἐν τῇ νήσῳ Πάτμῳ περιωνύμου Βασιλικῆς καὶ Αὐτοκρατορικῆς Μονῆς τοῦ Ἀγ. Ἀποστόλου καὶ Εὐαγγελιστοῦ Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Νῦν τὸ πέμπτον ἐκδίδεται παρὰ τῆς αὐτῆς Ἱ. Μονῆς. Ἐκδοτικὸς Οἶκος «Ἀστήρ». Ἀθῆναι 1957. Σελ. 110.

Ἐταιρείας Μακεδονικῶν Σπουδῶν, Μητροπολίτου Ἐάνθης Ἰωακείμ Μαρτινιάνου (†), Ἡ Μοσχόπολις, 1330-1930. Ἐπιμελεία Στίλπωνος Κυριακίδου. Θεσσαλονίκη 1957. Σελ. κ+366.

Ἐξαντληθείσης τῆς πρώτης ἐκδόσεως, ἐξεδόθησαν εἰς δευτέραν ἐπιμελεημένην ἐκδοσιν ὑπὸ τοῦ ἐκδοτικοῦ οἴκου «Ἀστήρ» Λυκούργου 10 οἱ Λόγοι εἰς τὰ κατὰ Κυριακὴν Εὐαγγέλια τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καὶ πάσης Ἑλλάδος Δωροθέου (†).

Ἐπίσης ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ οἴκου ἐξεδόθησαν οἱ Ἅγιοι Τεσσαράκοντα Μάρτυρες, ἦτοι διήγησις περὶ τοῦ βίου, δράσεως καὶ τοῦ μαρτυρίου των, κανὼν, μετὰ Παρακλητικοῦ Κανόνος εἰς τὴν ἁγίαν μνήμην.

Σ. Μ. Κωνσταντινίδου, Ἡ Φλώρινα εἰς τὰς φλόγας. Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τῆς Δυτικῆς Μακεδονίας. Ἐκδοσις ἐφημερίδος «Ἐθνος». Φλώρινα 1957. Σελ. 84.

Ἐπετηρὶς Φοιτητικοῦ Θεολογικοῦ Συνδέσμου ἔτος 1956, ὑπὸ τὴν ἐποπτείαν τοῦ κοσμήτορος κ. Κωνσταντίνου Μπόνῃ. Ἀθῆναι 1957. Σελ. 140.

Φιλοκαλία τῶν Ἱερῶν Νηπτικῶν. Ὑπὸ τοῦ Ἐκδοτικοῦ Οἴκου «ΑΣΤΗΡ» Ἀλ. καὶ Ε. Παπαδημητρίου (Λυκούργου 10 — Ἀθῆναι) ἐξεδόθη καὶ ἐκυκλοφόρησε ὁ πρῶτος τόμος τῆς Φιλοκαλίας τῶν Ἱερῶν Νηπτικῶν εἰς ἐξόχως διχρωμον ἐπιμελεημένην ἐκδοσιν μὲ παραπομπὰς εἰς τὰ κείμενα τῶν Γραφῶν καὶ σημειώσεις. Θ' ἀποτελεσθῇ ἐκ πέντε τόμων, εἰς τὸ τέλος δὲ τοῦ ἔργου θὰ περιέχεται ἑκτενὴς κατάλογος θεμάτων.

Σάββα Ι. Κανταρτζῆ, Δημοσιογράφου, Ἀρχαῖες Ὁρησκείες καὶ Χριστιανισμός. (Ἀπάντησις στὸ Γιάννη Κορδάτο). Θεσσαλονίκη, 1957.

Ι. Λιαγομάτη, Στὸ Σταυροδρόμῳ τῆς ζωῆς. Ἐκδοσις «Κοινωνικῆ Ἀλληλεγγύης». Πάτραι. Σελ. 40.

Δημ. Β. Βασιλειάδης, Ἡ Λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς Αἰγίνης, Τεύχ. Α', 1957 (Ἀνάτυπο ἀπὸ τὸν ΙΣΤ' τόμο τῆς Λαογραφίας).

ΤΑ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΤΟΜΟΥ ΛΔ' (1957) ΤΗΣ "ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ,"

ΠΟΙΜΑΝΤΟΡΙΚΑ

Ποιμαντική Ἐγκύκλιος τοῦ Ἀρχιεπ. Δωροθέου (†) ἐπὶ τῇ Χριστοῦ Γεννῇσι 5. — Ραδιοφωνικὸν μῆνυμα τοῦ Ἀρχιεπισκ. Δωροθέου (†) ἐπὶ τῷ Νέφ' Ἐτεῖ 6. — Ἐγκύκλιος τοῦ Ἀρχιεπ. Δωροθέου (†) διὰ τοὺς σεισμούς τῆς Θεσσαλίας 105. — Μῆνυμα τοῦ Ἀρχιεπ. Δωροθέου (†) ἐπὶ τῷ Πάσχα 193. — Τοῦ αὐτοῦ, Ποιμαντορικὴ Πασχάλιος Ἐγκύκλιος 194. — Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν Θεοκλήτου, Ἐνθρονιστήριος Λόγος 336. — Πρόγραμμα τοῦ Πνευματικοῦ ἔργου ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀθηνῶν 374. — Ἡ ἱερατικὴ σὺναξις τοῦ ἱ. Κλήρου τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν 375. — Ἀπὸ τὴν χειροτονίαν τῶν νέων Ἀρχιερέων 455.

ΕΠΙΣΗΜΑ

Ἀρχιεπισκόπου Δωροθέου (†) Ἐπὶ τῇ Χριστοῦ Γεννῇσι Ἐόρτια Γράμματα 3. — Ἀρχιεπισκόπου Καντεβουρίας, Ἐόρτιον Γράμμα ἐπὶ τῇ Χριστοῦ γεννῇσι 4. — Ἀρχιεπισκόπου Δωροθέου (†), Ἀπάντησις εἰς τὸ Ἐόρτιον Γράμμα ἐπὶ τῇ Χριστοῦ γεννῇσι τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Καντεβουρίας 4. — Ἀρχιεπισκόπου Δωροθέου (†), Ἐόρτια Γράμματα ἐπὶ τῷ Πάσχα 196. — Πατριάρχου Μόσχας, Ἐόρτιον Γράμμα ἐπὶ τῷ Πάσχα 196. — Πατριάρχου Σερβίας, Ἐόρτιον Γράμμα ἐπὶ τῷ Πάσχα 197. — Ἐκκλησιᾶς τῆς Ἱερᾶς Συνόδου πρὸς τοὺς Ἀρχιεπίσκοπους καὶ τὰ Ὑπουργικὰ Συμβούλια τῶν Ἐθνῶν 263. — Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου 297. Ἡ κηδεὶα τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Δωροθέου 306. — Τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα τῆς ἐγκαταστάσεως τοῦ νέου Πρωθυεράρχου 335. Τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα τοῦ Ἀρχιεπισκ' που Ἀθηνῶν Θεοκλήτου 338. — Τὰ κατὰ τὴν ἐκλογὴν καὶ ἐνθρόνισιν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Θεοκλήτου 339. — Ἡ διαβεβαίωσις τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου 348. Βιογραφικὰ τοῦ Μακαριωτάτου 349. — Ἡ πρώτη συνεδρία τῆς Ἱερᾶς Συνόδου ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου 350. — Συνοδικὸν ἔγγραφο πρὸς τὸν Πρόεδρον τῆς Κυβερνήσεως περὶ τῶν ρυπαρογραφημάτων. — Ἀπαντήσεις εἰς τὰ Ἑλληνικὰ Γράμματα τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν 368, 369, 414, 454. — Τὸ πρὸς τιμὴν τοῦ Μακ. Πατριάρχου Ἀντιοχείας κ. Ἀλεξάνδρου δοθὲν γέφυμα 370. — Πρώτη Συνεδρία τῆς Ἱ. Συνόδου τῆς 103ης Συνοδικῆς Περιόδου 450.

ΣΥΝΟΔΙΚΑΙ ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ

Περὶ τοῦ Α' Συνεδρίου Ἱεροκηρύκων 7. — Περὶ τῆς προτομίας συγκλήσεως Διορθόδοξου Συνόδου 8. — Περὶ τῶν χειροτονιῶν προσώπων ἐξ ἄλλων Μητροπόλεων 63. — Περὶ τῆς δοκιμασίας τῶν ὑποψηφίων μοναχῶν 63. — Περὶ τῶν ξένων προπαγανδῶν 64. — Περὶ τοῦ Ἑλληνικοῦ Ἐρυθροῦ Σταυροῦ 65. — Περὶ τῆς Τελέσεως τοῦ γάμου κατὰ τὴν Μ. Τεσσαρακοστὴν 65. — Περὶ τῶν παρεκτροπῶν κατὰ τὰς ἡμέρας τῶν Ἀπόκρεω 65. — Περὶ τοῦ ἐράνου ὑπὲρ τοῦ «Οἴκου Τυφλῶν» 197, 198. — Περὶ τοῦ Βασιλικοῦ Ἐθνικοῦ Ἰδρύματος 231. — Περὶ τοῦ περιόδικου «Χτυποκάρδι» 231. — Περὶ προϋποθέσεων τῆς χειροτονίας 264. — Περὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ νέου Ἀρχιεπισκόπου 335. — Περὶ τοῦ «Ἐγκολπίου Ἐκκλησιαστικοῦ Ἡμερολογίου» 390. — Περὶ τοῦ προϋποθέσεων χειροτονίας ἀγάμων 391. — Περὶ τοῦ Φροντιστηρίου πνευματικῆς μετεκπαίδευσως ἐφημερίων 391. — Περὶ τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων 392. Περὶ τοῦ Θεολογικοῦ Οἰκοτροφείου 393.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Μητροπολίτου Σάμου Εἰρηναίου, Ἀπόψεις ὡς πρὸς τὴν Οἰκουμένην κίνησιν 10.

ΑΡΘΡΟΓΡΑΦΙΑ

Θεοδ. Σπεράντσα, Τὸ Συνέδριον τῶν Ἱεροκηρύκων 25. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἐξορία τοῦ Μακαρίου 61. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ εὐλαβεστέρα προσφορὰ τῆς εὐγνωμοσύνης μας

Τοῦ αὐτοῦ, Ἐλευθέρια τῶν ψυχῶν 121. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἀδαμάντινοι δεσμοὶ 141. — Τοῦ αὐτοῦ, Πρόσχωμεν 213. — Τοῦ αὐτοῦ, Πρὸς μίαν νέαν Πεντηκοστὴν 229. — Τοῦ αὐτοῦ, Μετὰ τὴν νέαν καταδίκην εἰς θάνατον 245. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἀς μᾶς ἀπαντήσουν 261. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ φεῖλει νὰ λάβῃ θέσιν 277. — Τοῦ αὐτοῦ, Ὁ Ἀθηνῶν Δωροθέος (†) 294. — Τοῦ αὐτοῦ, Θεοκλήτος ὁ Βος 334. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἡθικὴ κρίσις καὶ ἡ θεραπεία τῆς 365. Τοῦ αὐτοῦ, Μετὰ τὴν διακήρυξιν τῶν Ἑργατικῶν 389. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἡ ἀστείρευτος πηγὴ τῶν θριάμβων 403. — Τοῦ αὐτοῦ, Ἀς γίνῃ κοινὴ συνείδησις 437. — Τοῦ αὐτοῦ, Οἱ νέοι ἀρχιερεῖς 453. — Τοῦ αὐτοῦ, Ζηλότυπος καὶ ἀγρυπνος φρουρὸς τῶν παραδεδομένων 477.

ΕΠΙΚΑΙΡΑ

Κυπριακὰ 53, 73. Εὐαγγέλου Δ. Θεοδώρου, Ὁ καθ' ἡγήτης κ. Φρῆντριχ Χάιλερ καὶ ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία 206. — Θεοδ. Σπεράντσα, Τὰ κατὰ τὴν ἀσθένειαν καὶ τὸν θάνατον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Δωροθέου 304. — Ἀφιξίς καὶ προσκύνημα τῆς σεπτῆς σοφοῦ τοῦ Ἀρχιεπ. Δωροθέου 304. Ἡ κηδεὶα τοῦ Ἀρχιεπ. Δωροθέου 313. — Συλλυπητήρια τηλεγραφήματα καὶ ψηφίσματα διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀρχιεπ. Δωροθέου 314, 317. Ὁ Ἀθηναϊκὸς τύπος διὰ τὸν θάνατον τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Δωροθέου 325. Παν. Μπρατσιώτου, Ἡ Ἀποστολικὴ Διακονία ἐπὶ τῇ συμπληρώσει εικοσαετίας ἀπὸ τῆς ἰδρύσεώς τῆς 441. — Ζάνου Γουγοῦτᾶ, Ἡ ἀνύπαρκτος Μακεδονικὴ Ἐκκλησία 469.

ΛΟΓΟΙ

Μητροπ. Σάμου Εἰρηναίου, Ὁ λόγος ἐν τῷ Συνεδρίῳ τῶν δημοσίων ὑπαλλήλων 16. — Ἀρχιεπισκόπου Δωροθέου (†), Εἰσαγωγικὸς λόγος εἰς τὸ Α' Συνέδριον τῶν Ἱεροκηρύκων 41. — Μητροπ. Σάμου Εἰρηναίου, Προσφώνησις πρὸς τοὺς Βασιλεῖς 232. — Μητροπολίτου Μαντινείας Γερμανοῦ, Ἐπικηδεῖος λόγος εἰς τὸν Ἀρχιεπίσκοπον Δωροθέον 310. — Ἀρχ. Χρυσόστομος Θέμελῃ (νῦν Ἐπισκόπου Θαυμακοῦ), Λόγος ἐπιμνημόσυτος εἰς τὸν αἰδιμόν Κωνσταντῖνον Οἰκονόμον τὸν ἐξ Οἰκονόμων 487. — Κ. Δημαρᾶ, Κωνστ. Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων Ἐνα μνημόσυνο 503.

ΔΟΓΜΑΤΙΚΑ

Βασ. Μουστάκη, Τύπος καὶ οὐσία ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ 47. — Μητροπολίτου Μεσσηνίας Πολυκάρπου (†), Περὶ τῆς τιμῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ 107. — Ἰωάννου Καρμίρη, Ὁ Θεάνθρωπος Λυτρωτὴς τοῦ κόσμου 123. — Βασ. Μουστάκη, Ἡ Ἀνάστασις τοῦ Κυρίου κατὰ τὴν Ὀρθόδοξον ἀντίληψιν 129. — Ἐπισκόπου Ρηγίου Μελετίου, Ἡ θεολογία τῆς χάριτος κατὰ τὸν Ἀπόστολον Παῦλον 233, 252. Βασ. Μουστάκη, Τὸ ὕλικόν στοιχεῖον ἐν τῇ Ὀρθόδοξῳ πνευματικότητι 237.

ΚΑΝΟΝΙΚΑ

Μητροπ. πρ. Νευροκοπίου Γεωργίου, Κανονικὰ σημειώματα 15. — Ἀρχιεπισκόπου Δωροθέου (†), Παρατηρήσεις ἐπὶ γνωμοδοτήσεων τοῦ Ἀρείου Πάγου 247. — Μητροπολίτου Νουβίας Ἀνθίμου, Ὁ Κωνσταντῖνος Οἰκονόμος ὡς Κανονολόγος 485. — Δ. Ματαράγκας, Συγγενομιξίας μίσματα 505.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ

Τάσου Γριτσοπούλου, Ἀνέκδοτοι στίχοι τοῦ Δέρκων Γρηγορίου κατὰ τὰ Σαρανταλείτουργα 48.

ΟΜΙΑΤΙΚΑ

Μητροπολίτου Σάμου Εἰρηναίου, Τὸ κήρυγμα τῆς Ὀρθόδοξου Καθολικῆς Ἐκκλησίας 66.

ΛΓΙΟΛΟΓΙΚΑ

Φ. Κόντογλου, 'Αγιογραφικοί χαρακτήρες αγίων έορταζομένων κατά τόν 'Ιανουάριον 13, κατά τόν μήνα Φεβρουάριον 26, κατά τόν μήνα Μάρτιον 72, κατά μήνα 'Απρίλιον 108.

ΑΠΟΛΟΓΗΤΙΚΑ

Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, 'Η αξιοπιστία τών μαρτύρων τής 'Αναστάσεως 125. — Μητροπ. Σάμου Είρηναίου, 'Ο άληθής πολιτισμός 198. — Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, 'Η ούτοπία τής 'άνευ Θεού 'Ηθικής» 221. — Τοῦ αὐτοῦ, Χριστιανισμός καί ἠθικός βίος 235.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑ

Ευαγγ. Θεοδώρου, 'Η Γνωσιολογία τοῦ Κάντ ὡς προϋπόθεσις τών αιτιάσεων αὐτοῦ ἐναντίον τών ἐνδείξεων τής υπάρεξως τοῦ Θεοῦ. — Σάββα 'Αγουρίδου, Χριστιανισμός καί πολιτισμός 353, 379, 400, 420, 443, 465, 549.

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΑ

Μητροπ. Μεσσηνίας Πολυκάρπου (†), Αἱ Παραβολαὶ τών Ταλάντων καί Δέκα Παρθένων 279, 351, 377, 415.

ΙΣΤΟΡΙΚΑ

Σαμουήλ Ταρφέ, 'Ο μοναχικός βίος ἐν Αἰθιοπία 28. — 'Αρχιμ. Τίτου Μαθαϊάκη (νῦν Μητροπολίτου Παραμυθίας), 'Ανέκδοτα 'Επιστολαὶ Νεκταρίου Κεφαλῆ, Μητροπολίτου Πενταπόλεως καί 'Ιερῆς Μονῆς Κρυπτοφύρου 30. — Μητροπ. πρ. Ἀθήνου Βασιλείου, Θεοφίλου Πατριάρχου 'Αλεξανδρείας δυσχέρειαι οικονομικαὶ 86. — Θεοδ. Ναγκιάμα, 'Η 'Ορθοδοξία εἰς τὴν Οὐγκάνταν 92. — Μητροπ. πρ. Ἀθήνου Βασιλείου, 'Ο Φαναριοφερσάλων Γεράσιμος τοποτηρητὴς Σαλώνων 216. — Τοῦ αὐτοῦ, Παρθενίου Τύμβα πρὸς 'Ιωάννην Καποδίστριαν ἐπιστολαὶ 249. — Τοῦ αὐτοῦ, Συμβολὴ εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ 'Αγίου 'Ορους 280. — Τοῦ αὐτοῦ, Οἱ κατὰ τὰ ἔτη 1833-1900 διατελέσαντες Συνεδιοκτοὶ 'Αρχιερεῖς τής 'Εκκλησίας τής 'Ελλάδος 416, 339, 463, 547. — Κ. Δ. Μέρτζιου, 'Εν ἀνέκδοτον πατριαρχικὸν 'Γράμμα τοῦ 1698. — 'Αρχιμ. Τίτου Μαθαϊάκη, (νῦν Μητροπολίτου Παραμυθίας), 'Η συμβολὴ τοῦ 'Ορθοδόξου 'Ελληνικοῦ Ἐκλήρου εἰς τὸν ἀμυντικὸν πόλεμον 1940-1941 423. — Δ. η. Μπαλάνου, Κωνσταντίνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων 491. — Νικ. Βέη, Κ. Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων 499. — Μητρ. Μεσσηνίας Πολυκάρπου (), 'Η δρᾶσις τοῦ Κωνσταντίνου Οἰκονόμου ἐξ Οἰκονόμων μετὰ τὴν εἰς 'Ελλάδα ἐγκατάστασίν του, 508.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ

Πέτρου Γλέζου, Διονύσιος Σολωμός 94. — Ζάνου Γουγουτζᾶ, Τὰ δύο μηνύματα τοῦ Ντοστογιέφσκη 111.

ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΚΑ

Π. Μπρατσιώτου, 'Η 'Εκκλησία καὶ τὰ κοινωνικὰ προβλήματα. — Βασιλείου 'Εξάρχου, Τὸ πρόβλημα τής Κοινωνικῆς σκέψεως καὶ δράσεως ἐν τῇ 'Ορθόδοξῃ 'Εκκλησίᾳ τής 'Ελλάδος 200. — 'Ιωάννου Παπαζαχαρίου, Δράματα παιδίων εἰσαγομένων ἐντὸς ἰδρυμάτων 283, 355, 380, 401, 424, 467.

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΑ

Ζάνου Γουγουτζᾶ, Οἱ σκοποὶ τοῦ 'Ελληνοορθόδοξου Κατηχητ. Σχολείου εἰς τὸ 'Εξωτερικόν 207. — Τοῦ αὐτοῦ, Πῶς θὰ ἐκρίζωσωμεν τὸ αἶσθημα μειονεξίας ἀπὸ τὰ τέκνα μας 254. — Ευαγγέλου Δ. Θεοδώρου, 'Η ἐν τοῖς σχολείοις καλλιέργεια τοῦ ἥθους τών μαθητῶν. 505.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ

Μητροπ. Σάμου Είρηναίου, 'Η ἀποστολὴ τής 'Ιατρικῆς 'Επιστήμης 215.

ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗ ΤΕΧΝΗ

Φ. Κόντογλου, Σύντομος περιγραφή τοῦ ναυδρίου τής 'Αγ. Βαρβάρας Χαλανδρίου 265.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Αἰσθανόμεθα ὀδύνῃν. 'Επὶ τοῦ ἀποχρωματισμοῦ 17. — Διὰ πρώτην φοράν. Νὰ μὴ λησμονῶνται. Τὸ δρᾶμα τής ὁδοῦ Μητσαίων 18. — 'Απαράδεκτος ἀπροσεξία. Καὶ πάλιν ἡ Μονὴ Κερατέας 19. — Γρηγόριος Χ. Παπαμιχαήλ (†) 32. — Ποιούμεθα ἐκκλησίαν. Εὐδοίονος ἀπαρχή. Πνευματικὴ ἄνθησις εἰς τὴν Αἰθιοπίαν 33. — «'Η τέχνη διὰ τὴν τέχνην». 'Ας ἐγκαταλείψουν τὴν ἀδιαφορίαν. Τὰ «Χρονικά» τής «'Εκκλησίας» 34. — Τὸ Συνέδριον τών 'Ιεροκηρύκων. Τὸ αἶτημα τοῦ Τ.Α.Κ.Ε. 54. — 'Ο εὐρησμός τής «ἡμέρας τής μητέρας». Σοβαρὸν σφάλμα. Προϋπόθεσις τής ψυχικῆς υἱείας 55. — 'Η σθεναρὰ διαμαρτυρία. 'Ο Κωνσταντίνος Οἰκονόμος ὁ ἐξ Οἰκονόμων 74. — 'Η προικοδότησις νεανίδων. 'Η ἀναγέννησις τής παιδείας 75. — 'Ο φόνος τοῦ Αὐξεντίου. Τὸ ἐν τῇ κοινωνίᾳ ἔργον τής 'Εκκλησίας 96. — 'Απαραίτητον τὸ Συνοδικὸν μέγαρον. Πνευματικὴ ἐκστρατεία 97. — Παρερμηνεία. 'Η ἀκτινοβολία τής 'Ορθοδοξίας 98. — 'Η ἀπελευθέρωσις τοῦ Μακαρίου. «Συμπάσχει πάντα τὰ μέλη» 114. — Χαραποῖν μήνυμα. 'Ο θάνατος τής πικρικτῆς «Ἑλένης. Προϋποθέτει μετάνοιαν 115. — 'Αστοχον σχόλιον. Πρὸς ἀποσαφηνισμόν 116. — Εὐχόμεθα ὀλοφύχως. 'Ο ὀργανισμός προλήψεως ἀτυχημάτων. Τὸ θεμέλιον τής ἐνότητος 130. — Νὰ μὴ εἶναι ἐμπόδιον. 'Η ἀναγκαιοτέρα δαπάνη. Τὸ «Σπῆτι τοῦ 'Ελληνος Πρωτοπόρου». Τὰ σχόλια περὶ ττεῦτον. 'Αδελφικὸν μήνυμα 131. — Εὐχόμεθα ὀλοφύχως. Εὐτυχῆς πρωτοβουλία 208. — Εὐχάριστον γεγονός. Αἰωνόβιος ἐθνικὴ παράδοσις. Συνεργασία Σχολείου καὶ Οἰκογενείας 209. — Παράδειγμα πρὸς μίμησιν 210. — «Ὡλος ἀκατανόητον. Πρέπει νὰ ἀφηνεισθῶμεν. Αἱ ἀφαρμάξεις τῶν ναῶν. Χρειάζεται μεγαλότερα προσοχή. 233. — 'Ανάγκη συνεχοῦς ὑπομνήσεως. 'Αναδημοσιεύσεις ἐκ τής «'Εκκλησίας» 224. — 'Ας προσέσθουν τὴν νεολαίαν. Οἱ συνταξιοδοτούμενοι τοῦ Ι.Κ.Α. 238. — Τὸ Βασιλικὸν 'Ιδρυμα. 'Ανάγκη εἰδικῶς ὀργανισμοῦ. Τὸ Βασιλικὸν Θέατρον. Τὰ 'Ανθεστήρια. 239. — «Πανουργία, οὐ σοφία». Εὐλαβὲς μνημόσυνον. Οἱ Δελφοὶ 240. Τὸ 'Υπουργεῖον Παιδείας. 'Η ἀπεργία τῶν δημοδιδασκάλων. Οἱ διακόνιοι νέοι τής Βενεζουέλας 255. — Τὸ ζήτημα τοῦ ἀφοπλισμοῦ. «Οὐ φροντιστέον... τί ἐροῦσιν οἱ πολλοί». 'Η δεκαετηρὶς τοῦ σχεδίου Μάρσαλλ. Εὐδοίονος ἀπαρχαὶ 256. — 'Ο Μακαριώτατος εἰς τὸν «Εὐαγγελισμόν» 269. — 'Η ἔκκλησις τής 'Ι. Συνόδου. Τὰ ἀνατριχιαστικὰ βασανιστήρια. 'Ασθήρικτοι ὑπερβολαὶ 270. — Εὐγλωττοι εἰδήσεις. «Μιμηταὶ μου γίνεσθε». Εὐχόμεθα ὀλοφύχως 271. — Εὐχόμεθα ταχεῖαν ἀνάρρουσιν. «Ὡς τὰ ἐκείνους σώματα» 287. — Καὶ νέα ἐκδηλώσεις. Τὸ «Γεωφυσικὸν ἔτος» 288. — «Ναὸς Θεοῦ ζῶντος». 'Ορθὴ καταδίκη. Πρέπει νὰ προστατευθῶν 289. — Εὐχαριστοῦμεν τὴν Κυβέρνησιν. 'Ο κ. 'Αλέξης Κύρου. 'Η Στοχαστική 329. — Συντελοῦν πρὸς τὴν ἐνότητα 330. — 'Η ὑψηλὴ Βασιλικὴ διαβεβαίωσις. 'Ανεμοἀνακαινιστικός. Τὰ δικαιώματα τοῦ παιδιοῦ 358. — Τ.Α.Κ.Ε. 359. — Τὸ πρόγραμμα τοῦ πνευματικοῦ ἔργου τής 'Ι. 'Αρχιεπισκοπῆς. 'Αριστον ποιμαντικὸν κάτοπτρον. «'Επωφελεῖς καὶ ἀπαραίτητοι». 'Υψιστον καθήκον 381. — «Σχολεῖον ἐργαλῆματος». «Σύντριμμα καὶ ταλαιπωρία». Καρπὸς τοῦ 'Αγίου Πνεύματος 382. — 'Η Βασιλικὴ δωρεὰ 403. — 'Οραία ἀπόφασις. Τὰ Κατηχητικὰ Σχολεῖα. 'Ο ἀληθὺς πνευματικὸς ἄνθρωπος 404. — «'Η σκοτία ἐτύφλωσε». 'Η «Φιλοκαλία» καὶ τὸ «Πηδάλιον» 405. — 'Απευθύνωμεν ἐγκάρδιον χαιρετισμούς. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κ. 'Υπουργοῦ. 'Η ἐκκλησιαστικὴ ἐκπαίδευσις. «'Η Σχολὴ Διακονισσῶν» 431. — 'Ο «Οἶκος Φοιτητρίας». «Δόξα τής 'Εκκλησίας». 'Αξιόπαινον πρωτοβουλία 432. — Τότε καὶ μόνον. Εἶναι πλέον καιρὸς. Σύντονον ἐνέργειαι 446. — 'Η καθιέρωσις 2ας Λειτουργίας. 'Υποτροφία διὰ τὴν Βυζαντινὴν Μουσικὴν. 'Ας κλείσωμεν τὰ ὄψα 447. — Συμμετέχει ὀλοφύχως. Διδάσκαλοι καὶ ἱερεῖς. 'Ας μελετηθῇ ἐπαρκῶς 471. — Εὐχάριστος διαπίστωσις. Κόδων κινδύνου. Χρειάζεται μεγαλότερα προσοχή. Αἱ ἐπικρίσεις. Μετὰ λύπης πολλῆς 472.

ΝΕΚΡΟΛΟΓΙΑΙ

'Ο πρῶν Νευροκοπίου Εὐγένιος (†) 19. — 'Ο πρ. 'Ελασσόνος Καλλίνικος (†) 220. — 'Ο Καρυστίας καὶ Σκύρου 'Αναγίας (†) 470.

ΕΙΚΟΝΕΣ

Ἡ Βάπτισις 2. — Ὁ Ἅγιος Βασίλειος 13. — Ὁ Ἅγιος Ἀντώνιος. Θεοδόσιος ὁ Κοινοβιάρχης 14. — Ἡ Ὑπαπαντὴ 26. Ὁ Ἅγιος Φώτιος ὁ Μέγας. Μαρτύριον ἁγίου Χαράλαμπος 27. — Ὁ Εὐαγγελισμὸς τῆς Θεοτόκου 72. — Εἰκὼν Ἀναστάσεως 109. — Εἰκὼν Ἀναλήψεως 110.

ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ

Ὁ Ἀρχιεπ. Δωρόθεος (†) εἰς τὸ Α' Συνέδριον τῶν Ἱεροκλήρων 43. — Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος καὶ Ἐθνάρχης Κύπρου Μακάριος 61. — Ὁρθόδοξοι κληρικοὶ τῆς Οὐγκάντας 92. — Ὁ Πατριάρχης τῶν Σέρβων Βικέντιος 137. — Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν Δωρόθεος (†) 137. — Ὁ ναὸς τοῦ ἁγίου Γεωργίου ἐπὶ τοῦ λόφου Ὀμπλενας 139. — Ἡ Ἑλληνικὴ Ἀντιπροσωπεία εἰς τὴν μονὴν Λιουμποστίνας 145. — Ἀναχώρησις τοῦ Ἀρχιεπ. Δωροθέου (†) ἐκ τοῦ σταθμοῦ τοῦ Βελιγραδίου 147. — Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Δωρόθεος (†) παρὰ τῷ κ. Ράνκοβιτς 149. — Κατάθεσις στεφάνου τῆς Ἑλληνικῆς Ἀντιπροσωπείας εἰς Σερβίαν 151, 153. — Οἱ Προκαθήμενοι τῆς Ἑλληνικῆς καὶ Σερβικῆς Ἐκκλησίας 155. — Ὁ Ἀρχιεπ. Δωρόθεος (†) διανεμὸν ἀντίδωρον εἰς Σερβίαν 157. — Ὁ Ἀρχιεπ. Δωρόθεος (†) παρασημοφορούμενος εἰς Σερβίαν 159. — Ὁ Ἀρχιεπ. Δωρόθεος (†) μετὰ τοὺς κ.κ. Σταμπόλιτς καὶ Ραντοσάβλεβιτς 161. — Ὁ Ἀρχιεπ. Δωρόθεος (†) εἰς τὸν καθεδρικὸν ναὸν τοῦ Νόβι Σάντ 163. — Ὁ Ἀρχιεπ. Δωρόθεος (†) ἀπαντῶν εἰς τὴν πρόπασιν τοῦ Πατριαρχοῦ τῶν Σέρβων 165. — Ὁ Ἀρχιεπ. Δωρόθεος (†) συνομιλῶν μετὰ τοῦ Τίτο 167. — Ἡ ἀνακέρυξις τοῦ Ἀρχιεπ. Δωροθέου (†) εἰς ἐπίτιμον διδάκτορα τῆς Θεολογ. Σχολῆς Βελιγραδίου 168, 169. — Οἱ Προκαθήμενοι τῶν δύο Ἐκκλησιῶν Ἑλλάδος καὶ Σερβίας ἐν Ὀμπλενας 172. — Κλεισώρεια τῆς Σερβίας 176. — Ὁ ἱ. Ναὸς τῆς μονῆς Λιουμποστίνας 180. — Ὁ Νικ. Τρικούπης εἰσερχόμενος εἰς Πιρότ τῷ 181. — Ὁ Ἀρχιεπ. Δωρόθεος (†) εἰς Πιρότ 186. — Τὸ πατριαρχικὸν μέγαρον τῆς Σερβίας 192. — Ὁ πρ. Ἐλασσόνος Καλλίνικος (†) 220. — Ὁ Ἀρχιεπ. Δωρόθεος (†) 293. — Φωτογραφίαι ἐπὶ τῷ θανάτῳ καὶ ἐκ τῆς κηδείας τοῦ Ἀρχιεπ. Δωροθέου 296-325. — Ὁ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτος 333. — Φωτογραφίαι ἀπὸ τὴν ἐκλογὴν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπ. Ἀθηνῶν κ. Θεοκλήτου καὶ ἀπὸ τὴν τελετὴν τῆς Διαβεβαίωσης 340-345. — Ὁ ἐν Πάτραις ναὸς τοῦ ἁγ. Ἀνδρέου 347. — Ἡ ὑπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου πρώτη Συνεδρία τῆς Ἱ. Συνόδου 349. — Οἱ προκαθήμενοι εἰς τὸ πρὸς τιμὴν τοῦ Μακ. Πατριαρχοῦ Ἀντιοχείας δοθὲν γεῦμα 371. — Ὁ Μακ. Πατριάρχης Ἀντιοχείας κ. Ἀλέξανδρος μετὰ τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου κ. Θεοκλήτου 373. — Ἡ Ἱερὰ Σύνοδος εἰς τὴν ἐναρκτήριον συνεδρίαν τῆς 103ης Συνεδικῆς Περιόδου 395. — Περὶ τῶν μελῶν τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Συμβουλίων 439. — Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Αἰδουπολείου κ. Κωνσταντῖνος 455. — Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Θήρας κ. Γαβριὴλ 458. Ὁ Θεοφίλ. Ἐπίσκοπος Θαυμακοῦ κ. Χρυσόστομος 461. — Τὸ Θεολογικὸν Οἰκοτροφεῖον τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Θεσσαλονίκης 470.

ΧΡΟΝΙΚΑ

Ἐκκλησία Ἑλλάδος: Ἱερὰ Σύνοδος: 20, 35, 56, 76, 99, 116, 210, 132, 224, 240, 257, 272, 359, 383, 405, 433, 447, 473. Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀθηνῶν: 20, 35, 58, 76, 99, 133, 116, 210, 224, 241, 257, 272, 290, 360, 383, 406, 433, 473. Ἱερὰ Μητροπόλεις: Γυθείου 211. — Θεσσαλιώτιδος 449. — Ἠλείας 118. — Κίτρους 258, 449, 000. — Κυθήρων 78. — Μαρωσίας 100, 384. — Μηθύμνης 384. — Μυτιλήνης 408. — Νικοπόλεως 36, 225. — Ἐκάνθης 134, 449. — Τριφυλίας καὶ Ὀλυμπίας 409, 274. — Φιλίππων καὶ Νεαπόλεως 78, 211.

Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου: Ἐκκλησία Κωνσταντινουπόλεως 21, 36, 59, 58, 100, 118, 134, 241, 258, 272, 290, 384, 474. Ἀρχιεπισκοπῇ Κόπρου 21, 78, 273. Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀμερικῆς 21, 36, 59, 118, 258, 290. — Ἀρχιεπισκοπῇ Θυατείρων 21, 100, 134, 290.

Ἐκκλησία Ἀλεξανδρείας 36, 78, 291.

Ἐκκλησία Ἀντιοχείας 78, 273, 361, 409, 419.

Πατριαρχεῖον Ἱεροσολύμων 37, 100, 258, 273.

Ἐκκλησία Ρωσίας 37, 58, 78, 100, 134, 225, 258, 274, 361, 384, 474.

Ἐκκλησία Σερβίας 21, 59, 78, 100, 118, 141 ἐξ., 211, 225, 241, 258, 274, 291, 362, 384, 449, 475.

Ἐκκλησία Ρουμανίας 79, 118, 241, 291.

Ἐκκλησία Πολωνίας 22, 101.

Ἐκκλησία Βουλγαρίας 22, 37, 101, 291, 475.

Ἐκκλησία Τσεχοσλοβακίας 22. Παλαίοκαθολικοὶ 409.

Ρωμαιοκαθολικὴ Ἐκκλησία 23, 35, 38, 79, 101, 118, 134, 212, 226, 241, 259, 291, 362, 385, 409, 434, 450, 475.

Κοπτικὴ Ἐκκλησία 23, 101, 241.

Ἀρμενικὴ Ἐκκλησία 275.

Ἐκκλησία Αἰθιοπίας 386.

Ἀγγλικανισμὸς 23, 102, 226, 385, 410.

Προτεστάντισμὸς 38, 79, 102, 118, 134, 212, 226, 259, 275, 291, 362, 386, 450, 475.

Οἰκουμενικὴ κίνησις 33, 59, 118, 135, 362, 410, 435.

Θρησκεῖαι 23, 102.

Διάφορα 23, 38, 102, 118, 135, 212, 226, 241, 362, 475

ΣΧΕΣΕΙΣ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

Χρονικὸν τῆς ἐπισκέψεως εἰς Γιουγκοσλαβίαν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐκκλησιαστικῆς Ἀντιπροσωπείας 145-192.

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΠΡΟΣ ΤΗΝ «ΕΚΚΛΗΣΙΑΝ»: 112, 113, 330, 430.

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑΙ: 95, 410.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ: 40, 104, 120, 136, 244, 346, 452.

"ΕΚΚΛΗΣΙΑ,"

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ
Ἐκδιδόμενον κατὰ δεκάπενθήμερον

ΕΠΟΠΤΕΥΟΥΣΑ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

† Ὁ Ἀθηνῶν ΘΕΟΚΛΗΤΟΣ
† Ὁ Ἀττικῆς καὶ Μεγαρίδος ΙΑΚΩΒΟΣ
† Ὁ Κασσανδρείας ΚΑΛΛΙΝΙΚΟΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΘΕΟΔΟΣΙΟΣ Κ. ΣΠΕΡΑΝΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Θεοδ. Σπεράντσα, Ὁ ὕμνος τῶν ἀγγέλων.

Συνοδικαὶ Ἐγκύκλιοι.

Ἀπὸ τὴν ἐνθρόνισιν τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος.

Ἀπὸ τὴν χειροτονίαν τῶν νέων Ἀρχιερέων.

Μητρ. Μεσσηνίας Πολυκάρπου (†), Αἱ παραβολαὶ τῶν ταλάντων καὶ δέκα παρθένων.

Σεβ. Μητρ. πρ. Λήμνου, Οἱ κατὰ τὰ ἔτη 1833-1900 διατελέσαντες ὡς συνοδικοὶ Ἀρχιερεῖς τῆς Ἐκκλησίας.

Σάββα Ἀγουρίδου, Καθηγητοῦ τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Χριστιανισμὸς καὶ Πολιτισμὸς.

Κων/τίνου Καβαρνόου, Ἡ ὁδὸς ἐπὶ τὴν γνῶσιν.

Φ. Κόντογλου, Αἱ ἐκκλησιαστικαὶ τέχναι ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ.

Ἀρχιμ. Εὐθυμίου Ἐλευθεριάδη, Τὸ ἐν Χριστῷ ζῆν κατὰ τὸν Ἰγνώτιον.

Εὐαγγέλιον Δ. Θεοδώρου, δ. Θ., Καθηγητοῦ τοῦ Καλλεγίου Ἀθηνῶν, Ἡ λειτουργικὴ μόρφωσις καὶ ἀγωγή.

Παρατηρήσεων Στήλη.

Ἐκκλησιαστικὰ Χρονικά.

Προκηρύξεις ἐκλογῆς ἱερέων.

Βιβλιογραφία

Περιεχόμενα τοῦ Τόμου 15' (1957).

Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΤΙΜΟΛΕΩΝ ΡΟΥΤΣΗΣ

Ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἀποστολικῆς Διακονίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἐν Ἀθήναις, Ἰαίου 1.